

TRC2 (DİYARBAKIR-ŞANLIURFA) BÖLGESİ
BÖLGE PLANI (2011-2013)
ÇALIŞTAYLARI RAPORU

Karacadağ Kalkınma Ajansı

Adres: Selahattini Eyyubi Mah. Urfa Bulvarı No: 15/A
21080 Bağlar / DİYARBAKIR
Telefon : 0 (412) 237 12 16-17
Faks : 0 (412) 237 12 14
E-posta : info@karacadağ.org.tr
İnternet Sitesi: <http://www.karacadağ.org.tr>

Diyarbakır Yatırım Destek Ofisi

Adres: Selahattini Eyyubi Mah. Urfa Bulvarı No: 15/A
21080 Bağlar / DİYARBAKIR
Telefon : 0 (412) 237 12 16-17
Faks : 0 (412) 237 12 14
E-posta : dbakirydo@karacadağ.org.tr
İnternet Sitesi: <http://www.investdiyarbakir.com>

Şanlıurfa Yatırım Destek Ofisi

Adres: Şanlıurfa İl Özel İdaresi Binası Paşabağı
Mahallesi Adalet Caddesi No: 7/A ŞANLIURFA
Telefon : 0 (414) 314 98 03
Faks : 0 (414) 314 98 05
E-posta : urfaydo@karacadağ.org.tr
İnternet Sitesi: <http://www.investsanliurfa.com>

Grafik Tasarım & Baskı

A grafik

Adres: Diclekent Bulvarı 83 Sk. Şeker Apt. Altı
Kayapınar/DİYARBAKIR
Telefon : 0 (412) 237 27 07
Faks : 0 (412) 237 27 06
İnternet Sitesi: <http://www.agrafik.biz>

Yayına Hazırlayan

Zühal ÇELEBİ

İÇİNDEKİLER

---

1. GİRİŞ	6
2. BÖLGE PLANI	7
3. 2011-2013 BÖLGE PLANI ÇALIŞTAYLARI	8
3.1. GENEL BİLGİLER	8
3.2. ÇALIŞTAYLARIN AMACI VE KAPSAMI	9
3.3. ÇALIŞTAYLARIN YÖNTEMİ VE KISA ÖZETİ	10
3.4. ŞANLIURFA ÇALIŞTAYLARI	11
20 Eylül 2010; Tarım Çalıştayı	12
20 Eylül 2010; Sanayi, OSB ve Enerji Çalıştayı	15
21 Eylül 2010; Eğitim Çalıştayı	19
21 Eylül 2010; Kentleşme, Çevre ve Altyapı Çalıştayı	22
22 Eylül 2010; Kültür, Turizm ve Tanıtım Çalıştayı	25
22 Eylül 2010; Sağlık Çalıştayı	28
23 Eylül 2010; Ticaret, Dış Ticaret ve Lojistik Çalıştayı	31
23 Eylül 2010; Göç, İşsizlik, İstihdam ve Sosyal Uyum	34
3.5. DİYARBAKIR ÇALIŞTAYLARI	39
27 Eylül 2010; Tarım Çalıştayı	40
27 Eylül 2010; Sanayi, OSB ve Enerji Çalıştayı	43
28 Eylül 2010; Eğitim Çalıştayı	45
28 Eylül 2010; Kentleşme, Çevre ve Altyapı Çalıştayı	48
29 Eylül 2010; Kültür, Turizm ve Tanıtım Çalıştayı	52
30 Eylül 2010; Sağlık Çalıştayı	55
30 Eylül 2010; Ticaret, Dış Ticaret ve Lojistik Çalıştayı	58
01 Ekim 2010; Göç, İşsizlik, İstihdam ve Sosyal Uyum	61
EKLER	67

KISALTMALAR LİSTESİ

BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BOTAŞ	Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi
DBB	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi
DESOB	Diyarbakır Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği
DHMİ	Devlet Hava Meydanları İşletmesi
DİÇEB	Diyarbakır Çevre Hizmetleri Birliği
DİSKİ	Diyarbakır Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
DKTVKK	Diyarbakır Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DSİ	Devlet Su İşleri
DTM	Dış Ticaret Müsteşarlığı
DTSO	Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası
EDAŞ	Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi
GABB	Güneydoğu Anadolu Bölgesi Belediyeler Birliği
GAİB	Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri
GAP BKİ	Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi
GAP EKODER	GAP Ekolojik Tarımsal Kalkınma ve Sosyal Yardımlaşma Derneği
GAP OTÜT DER	GAP Organik Tarımsal Üretim ve Tüketim Derneği
GAP	Güneydoğu Anadolu Projesi
GATAEM	Güneydoğu Anadolu Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
HEM	Halk Eğitim Merkezi
İİBF	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KA	Kalkınma Ajansı
KHGM	Köylere Hizmet Götürme Birliği
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KSS	Küçük Sanayi Sitesi
KTVKK	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MTA	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
MÜSİAD	Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SHÇEK	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
SYDV	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
ŞESOB	Şanlıurfa Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği
ŞKTVKK	Şanlıurfa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

ŞOSİAD	: Şanlıurfa Organize Sanayici İşadamları Derneği
ŞUTSO	: Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCDD	: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları
TEİAŞ	: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi
TİM	: Türkiye İhracatçılar Meclisi
TKDK	: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TMMOB	: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TOKİ	: Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TPAO	: Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı
TPE	: Türk Patent Enstitüsü
TSE	: Türk Standartları Enstitüsü
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurulu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜMSİAD	: Tüm Sanayici ve İşadamları Derneği
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu

1. GİRİŞ

Bölgelerin sosyal ve ekonomik kalkınma hedeflerine ulaşması ve sürdürülebilir kalkınmasının sağlanması, bölgede ortak kalkınma bilincinin geliştirilmesi; yerel aktörler ile sivil toplum kesiminin kalkınma sürecine katılmaları ve kısıtlı olan bölge kaynaklarının en etkili ve verimli şekilde kullanılmasına bağlıdır. Bu kapsamda, bölgede ortak kalkınma bilincinin geliştirilmesinin ana unsurlarından biri katılımçılık kültürünün geliştirilmesidir.

Karacadağ Kalkınma Ajansı'nın yürüttüğü planlama çalışmalarında *katılımcılık ve ortak karar alma* ilkeleri ile planlamanın sosyal bir süreç olarak ele alınması en önemli bileşeni oluşturmaktadır. 2010 yılı **Ön Bölgesel Gelişme Planı** çalışmaları kapsamında Kalkınma Kurulu üyeleri ile Şanlıurfa ve Diyarbakır'da 10'ar adet olmak üzere toplam 20 sektör çalıştay yapılmış; çalıştaylarda bölgenin sektörel bazda güçlü ve zayıf yönleri ile bölgeye yönelik fırsat ve tehditleri oluşturan unsurlar belirlenmiş ve analiz edilmiştir. Söz konusu çalıştay çıktıları ve GZFT analizi, 2010 yılı Ön Bölgesel Gelişme Planı'na yansıtılmıştır.

2011-2013 yıllarını kapsayan **TRC2 (Diyarbakır-Şanlıurfa) Bölgesi Bölge Planı** çalışmalarında ise, *aşağıdan yukarı planlama ilkesi* doğrultusunda; bölgenin öncelikli sorunlarını tespit etmek, yerel talep ve ihtiyaçları karşılayacak çözümler üretmek amacıyla sektörel çalıştaylar yapılmıştır. Her iki ilde gerçekleştirilen toplam 17 sektör çalıştayına Kalkınma Kurulu üyelerinin yanı sıra, bölgede faaliyet gösteren merkez ve bölge yönetimleri, üniversite ve yerel yönetim temsilcileri, çok sayıda sivil toplum ve özel sektör temsilcisi yoğun katılım ve ilgi göstermiştir. Çalıştaylar sırasında belirlenen ve bu raporda yer alan yerel öncelikler ve ihtiyaçlar, çözüm önerileri ve faaliyet/proje önerileri bölge planına yansıtılmış; bu yolla ulusal ve bölgesel kaynaklar ile bölgeye yapılacak yatırımların yönlendirilmesi amaçlanmıştır.

2011-2013 Bölge Planı çalıştaylarına katılım ve katkılarından ötürü Yönetim ve Kalkınma Kurulumuzun saygıdeğer başkan ve üyelerine, bölgemizde faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşlarına, üniversitelere, sivil toplum ve özel sektör temsilcilerine, çalıştayların yönetilmesi ve yönlendirilmesinde değerli katkı ve desteklerini esirgemeyen Sayın Saffet ATİK'e ve Sayın Belma BABACAN'a, bölge planı hazırlama komisyonunda görev alan Ajans personeline teşekkürlerimizi sunar, yapılan çalışmaların bölgemiz için hayırlı olmasını temenni ederiz.

2. BÖLGE PLANI

Bölge Planı; bölgede ortak kalkınma bilincinin yükseltilmesi, bölgenin potansiyelinin ve dinamizminin tespit edilmesi ve harekete geçirilmesi suretiyle **sosyo-ekonomik kalkınmanın ve gelişmenin hızlandırılmasında** kullanılan en önemli araçtır. Bölge planı, ayrıca, ulusal düzeyde belirlenen soyut ve genel düzeydeki politikaların yerel ölçekteki gereksinimlere yanıt verecek biçimde somut olarak kurgulanmasını sağlayan bir arayüzdür.

Ülkemizde, planlı ekonomik kalkınma anlayışının benimsendiği 1960'lı yıllardan beri, bölgesel gelişmeye ve **bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasına** özel bir önem verilmiştir. Hazırlanan kalkınma planlarında bölgeler arası dengesizliklerin azaltılması öncelikli alanlardan biri olmuş; bölgesel gelişmenin hızlandırılması ve bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması için bölge planlarının yanı sıra çeşitli kalkınma araçlarının kullanılması öngörülmüştür. Ülkemizde çeşitli dönemlerde hazırlanan bölge planları; Doğu Marmara Planlama Projesi, Antalya Projesi, Çukurova Bölgesi Projesi, Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP), Zonguldak-Bartın-Karabük Bölgesel Gelişme Projesi, Doğu Anadolu Projesi (DAP), Doğu Karadeniz Bölgesel Gelişme Planı (DOKAP) ve Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi'dir. Ancak, son yıllara kadar, GAP hariç olmak üzere, anılan bölgesel kalkınma planları kapsamlı bir uygulama şansı bulamamıştır.

Yerelde kalkınma politikalarının uygulanması, yerel kaynak ve potansiyelin harekete geçirilmesinin sağlanması ile yerel katılımı arttıracak, ortak girişim alanlarını geliştirecek yeni yönetim modelleri olarak Kalkınma Ajansları kurulmuştur. Dokuzuncu Kalkınma Planı ve Orta Vadeli Program'da; bölge planlarının yerel dinamikleri ve içsel potansiyelleri harekete geçirmeye yönelik strateji ve öncelikleri belirleyen esnek, dinamik, katılımcı ve uygulanabilir nitelikte olarak kalkınma ajanslarıyla işbirliği içinde hazırlanacağı belirtilmektedir.

Bölge planının yasal dayanağını oluşturan 3194 Sayılı İmar Kanunu'nda ; **"sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve altyapıların dağılımını belirlemek üzere hazırlanacak bölge planlarını Devlet Planlama Teşkilatı yapar veya yaptırır"** hükmü yer almaktadır. Karacadağ Kalkınma Ajansı Bölge Planı çalışmalarını Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının 08.07.2010 tarih ve 89370/2622 sayılı "Bölge Planı çalışmalarının başlatılması" konulu yazısı üzerine yürütmüştür.

3. 2011-2013 BÖLGE PLANI ÇALIŞTAYLARI

3.1. GENEL BİLGİLER

Bölge Planı çalıştayları, 20 - 23 Eylül 2010 tarihleri arasında Şanlıurfa El-Ruha Otel'de, 27 Eylül - 01 Ekim 2010 tarihleri arasında Diyarbakır Malabadi Otel'de gerçekleştirilmiştir. Bölge planı çalıştaylarına, bölgedeki kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, çoğunluklu olarak sivil toplum kuruluşları ve özel sektörden olmak üzere toplam 477 temsilci katılmıştır. Şanlıurfa'da 8, Diyarbakır'da 9 olmak üzere düzenlenen 17 sektör çalıştayına ilişkin takvim ve katılımcı sayıları aşağıdaki tabloda görülmektedir:

Tablo 1: Şanlıurfa ve Diyarbakır'da Gerçekleştirilen Çalıştayların Takvimi

ŞANLIURFA ÇALIŞTAYLARI			
Çalıştay Konusu	Tarih	Saat	Katılımcı Sayısı
Tarım	20 Eylül 2010	09.30-16.00	27
Sanayi, OSB ve Enerji	20 Eylül 2010	09.30-16.00	31
Eğitim	21 Eylül 2010	09.30-16.00	25
Kentleşme, Çevre ve Altyapı	21 Eylül 2010	09.30-16.00	27
Kültür, Turizm ve Tanıtım	22 Eylül 2010	09.30-16.00	40
Sağlık	22 Eylül 2010	09.30-16.00	40
Ticaret, Dış Ticaret ve Lojistik	23 Eylül 2010	09.30-16.00	19
Göç, İşsizlik, İstihdam ve Sosyal Uyum	23 Eylül 2010	09.30-16.00	32
DİYARBAKIR ÇALIŞTAYLARI			
Çalıştay Konusu	Tarih	Saat	Katılımcı Sayısı
Tarım	27 Eylül 2010	09.30-16.00	36
Sanayi, OSB ve Enerji	27 Eylül 2010	09.30-16.00	10
Eğitim	28 Eylül 2010	09.30-16.00	23
Kentleşme, Çevre ve Altyapı	28 Eylül 2010	09.30-16.00	41
Kültür, Turizm ve Tanıtım	29 Eylül 2010	09.30-16.00	30
Madencilik	29 Eylül 2010	09.30-16.00	6
Sağlık	30 Eylül 2010	09.30-16.00	29
Ticaret, Dış Ticaret ve Lojistik	30 Eylül 2010	09.30-16.00	15
Göç, İşsizlik, İstihdam ve Sosyal Uyum	1 Ekim 2010	09.30-16.00	46

3.2. ÇALIŞTAYLARIN AMACI VE KAPSAMI

Bölge planı hazırlama çalışmaları kapsamında, sektör araştırmalarının yapılması, mevcut durum raporlarının hazırlanması ve analizlerin tamamlanmasının ardından planlama sürecine geçilmiştir. Planlama süreci ile birlikte ele alınan katılımcılık sürecinde araç olarak sektörel çalışmalar kullanılmış ve her iki ilde de çalıştaylar düzenlenmiştir. Çalıştaylarda, bölge aktörleri ve paydaşlar tarafından yerel sorunların, ihtiyaçların ve taleplerin belirlenmesi, ortak akıl ve uzlaşma yoluyla bölgesel hedef ve önceliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

2011-2013 Bölge Planı çalıştaylarının kapsamı, Kalkınma Kurulu üyelerince belirlenmiştir. 27 Mayıs 2010 tarihli Kalkınma Kurulu toplantısında katılımcılardan gelen öneriler çerçevesinde, bir önceki Kalkınma Kurulu toplantısında oluşturulmuş olan çalışma komisyonları revize edilmiş, bu komisyon başlıkları altında 2011-2013 Bölge Planı sektörel çalıştayları kurgulanmıştır.

Kalkınma Kurulu üyelerinden oluşan çalışma komisyonları aşağıdaki gibidir:

- a. Tarım,
- b. Sanayi, Organize Sanayi Bölgeleri ve Enerji,
- c. Madencilik,
- d. Ticaret, Dış Ticaret ve Lojistik,
- e. Sağlık,
- f. Eğitim,
- g. Kültür, Turizm ve Tanıtım,
- h. Kentleşme, Çevre ve Altyapı ile
- i. Göç, İşsizlik, İstihdam ve Sosyal Uyum komisyonları.

Bölgenin konu/sektörlerdeki sorunlarının tespit edilmesi, sorunların çözümüne yönelik olarak izlenecek stratejiler ile gerçekleştirilecek faaliyetlerin belirlenmesinin amaçlandığı Bölge Planı çalıştaylarında sektörel çalışmaların yapıldığı 3 oturum bulunmaktadır:

1. Konu/Sektör Sorunlarının Belirlenmesi: Konu/Sektör mevcut durumu sunuşlarının ardından katılımcılar tarafından öncelikli konu/sektör sorunları belirlenmiştir.

2. Bölge Planı Öncelikli Hedeflerin Geliştirilmesi: Öncelikli konu/sektör tespitlerinin ardından, sorunlardan hareketle çözüm önerileri geliştirilmiştir.

3. Hedefler Doğrultusunda Gerçekleştirilecek Faaliyetlerin Belirlenmesi: Belirlenen hedefin gerçekleştirilmesi için kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilecek faaliyetlerin, uygulanacak faaliyetin yerinin ve faaliyetin gerçekleşmesine yönelik risklerin belirlenmesidir.

3.3. ÇALIŞTAYLARIN YÖNTEMİ VE KISA ÖZETİ

Çalıştaylar her iki ilde, her gün iki sektörel çalıştay yapılacak şekilde kurgulanmıştır. Sabah ve öğleden sonra oturumları olarak yürütülen program, her iki grubun birlikte yer aldığı ortak oturumla başlamıştır. Çalıştay gündemi aşağıdaki tabloda görülmektedir:

Tablo 2: Çalıştay Gündemi

09.30-09.45	Kayıt ve Tanışma
09.45-10.00	Ajans Tanıtım Filmi
10.00-10.45	Bölge Planı ve TRC2 Bölgesi Genel Mevcut Durumu Sunumu
10.45-11.00	Kahve Arası
11.00-12.15	Sektör Mevcut Durumu Sunumu ve Sorunların Tespiti
12.15-13.30	Öğle Yemeği
13.30-14.30	Çözüm Önerilerinin Tartışılması
14.30-14.45	Kahve Arası
14.45-16.00	Çözüm Önerilerine Yönelik Faaliyetlerin Belirlenmesi
16.00-16.30	Genel Değerlendirme ve Kapanış

Sabah oturumu, katılımcıların kayıtlarının alınmasının ardından Ajans Genel Sekreteri Dr. İlhan KARAKOYUN'un açılış konuşması ile başlamıştır. Ajans tanıtım filminin ardından, bölge planı ve çalıştayın kurgusu ile ilgili bilgilerin verildiği sunum gerçekleştirilmiştir. İkram arasından sonra, Bölgenin temel göstergelerinin sunulduğu TRC2 (Diyarbakır-Şanlıurfa) Bölgesi'nin Mevcut Durumu sunumu yapılmış ve ortak oturum sona ermiştir. Saat 11.00'de sektörel paydaş grupların iki ayrı salona geçmesiyle sektörel çalıştaylar başlamıştır.

Sabah oturumunun son bölümünde ilgili sektöre ilişkin mevcut durum göstergelerinin yer aldığı sunumların katılımcılara sunulmasının ardından, sektör sorumlusu uzmanlar tarafından hazırlanan sorun tespit formları katılımcılara dağıtılarak, belirlenen sorun alanlarına katılıp katılmadıkları ve eklemek istedikleri yeni sorun alanları olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcılar formlarda yer alan sorun alanlarına ek olarak yeni sorunlar üzerinde uzlaşmaya vararak listenin şekillenmesine katkıda bulunmuşlardır. Katılımcıların belirledikleri yeni sorun alanları, moderatörün kolaylaştırıcılığıyla sorun alanları listesine yansıtılmıştır. Paydaşlar, özellikle sorun alanlarının çeşitlenmesinde önemli katkı sunmuşlardır. Üzerinde mutabakata varılan son listenin yeniden çıktısı alındıktan sonra katılımcılara dağıtılmış ve 1 ile 5 arasında bir puan vermek suretiyle, sorunları önem sırasına göre puanlamaları istenmiştir. Bu puanlama sonucunda, sorunlar, kendi içerisinde en çok oy alandan en az oy alana doğru sıralanmıştır.

Çalıştayın öğleden sonraki ilk oturumunda sorunlar listesinde yapılan puanlama sonuçları yansıtarak katılımcılarla paylaşılmış ve görüşmeye açılacak sorunlar belirlenmiştir. Önceliklendirilmiş sorun alanları genel olarak en fazla puan alan sorunlar olmuştur. Öğleden sonraki bu oturumda, öncelikli olan sorunlar üzerinden katılımcılar çözüm önerilerini tartışmışlardır. Mutabık olunan çözüm önerilerinin moderatörün kolaylaştırıcılığı ile yansıya aktarılması sonucunda sorunların çözümleri nihai hale getirilmiş ve formlara aktararak paydaşlara dağıtılmıştır.

Çalıştayın son oturumunda, bir önceki oturumda üzerinde mutabık olunmuş çözüm önerileri için katılımcılardan; faaliyet, faaliyet yeri, sorumlu kuruluş ve faaliyete ilişkin riskleri, kendilerine dağıtılan formlara yazmaları istenmiştir. Çalıştay, çözüm önerisi- faaliyet formlarının, vizyon anketlerinin ve çalıştay geri bildirim formlarının katılımcılardan toplanması ve kapanış konuşması ile sona ermiştir.

I. BÖLÜM

ŞANLIURFA ÇALIŞTAYLARI

TRC2 (DİYARBAKIR-ŞANLIURFA) BÖLGESİ
2011-2013 BÖLGE PLANI ÇALIŞTAYLARI RAPORU

3.4. ŞANLIURFA ÇALIŞTAYLARI

20 EYLÜL 2010; TARIM ÇALIŞTAYI

Moderatör : Saffet ATİK

Raportör : Zuhale ÇELEBİ

Çalıştay katılımcıları; bölge teşkilatları, merkezi yönetim birimleri ve çoğunluklu olarak ilçe teşkilatları, yerel yönetim birimleri, üniversite, araştırma enstitüleri, sivil toplum örgütleri ve temsilcileri olmak üzere geniş bir yelpazeyi temsil etmektedir. Aşağıdaki tabloda isimleri yer alan kurum ve kuruluşları temsilen 20 kişi çalıştaya katılım sağlamıştır.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
DSİ XV. Bölge Müdürlüğü	GAP Bölge Kalkınma İdaresi Bölge Müdürlüğü
Tarım İl Müdürlüğü	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
İl Özel İdaresi	Hilvan İlçe Tarım Müdürlüğü
GAP Toprak-Su Kaynakları ve Tarımsal Araş. Ens.	Harran Üniversitesi
Viranşehir İlçe Tarım Müdürlüğü	Harran İlçe Tarım Müdürlüğü
Ceylanpınar İlçe Tarım Müdürlüğü	Bozova İlçe Tarım Müdürlüğü
Harran Sulama Birliği	Suruç İlçe Tarım Müdürlüğü
Köylere Hizmet Götürme Birliği	TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası
Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD)	GAP Ekolojik Tarımsal Kalkınma ve Sosyal Dayanışma Derneği
AGROGAP	Göksoy Tar. Ar. Ltd. Şti.

Şanlıurfa Tarım Çalıştayındaki Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Öğleden önceki ikinci oturumda Şanlıurfa Tarım Sektörü Mevcut Durum sunumu Yüksek Ziraat Mühendisi Uzman Abdullah UYARLAR tarafından gerçekleştirilmiştir. Sunumda, Şanlıurfa'nın arazi varlığı, sulama durumu, bitkisel ve hayvansal üretim miktarları ile verim değerleri Türkiye ortalamaları ile karşılaştırmalı olarak katılımcılarla paylaşılmıştır. Sunumunun ardından sektörün sorunları tartışılarak 17 sorun belirlenmiştir. Sorunlar listesi aşağıdaki gibidir:

NO	TARIM – SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Tarımsal altyapı ve tarıma dayalı sanayinin geliştirilememesi.	87
2	Çiftçilerde eğitim ve kapasite eksikliği-çiftçinin değişime hazır olmaması.	84
3	Modern tarım yöntemleri konusunda eğitim programlarının olmaması.	82
4	Kurumlar arasında koordinasyon eksikliği- görev/yetki tanımlarındaki belirsizlik.	81
5	Tarımsal arazilerin amaç dışı-yanlış kullanımı/Tarım arazilerine olan yapılaşma baskısı.	78
6	Desteklemelerin bölge bazında ve istikrarlı olarak yapılmaması.	73
7	Örgütlenme sorunları.	72
8	Pazarlama, rekabetçilik ve gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesi sorunları.	69
9	Tarımsal üretimde teknolojik uygulamalarının yaygınlaştırılmaması.	66
10	Bölge için önemli görülen projelerin takip edilememesi.	64
11	Bölgenin toprak kaynakları haritalarının olmaması/Envanter-veri eksikliği.	64
12	İklim değişikliği ve kuraklık.	60
13	Tarımsal işletmelerin finansal araçlara ulaşımında güçlükler ve destek mekanizmaları konusundaki bilgisizlik.	59
14	Tarımsal işletme kurulmasında güçlükler.	58
15	Gıda güvenliği ve kalite-kontrol sistemi sorunları.	48
16	Tarımsal istatistiklerde netlik ve nicelik sorunları.	40
17	Tarımsal faaliyetlerin neden olduğu sera gazı problemleri.	28

Belirlenen bu sorunlara, katılımcılar tarafından 1'den 5'e kadar puanlar verilmiştir. 87 puan alan **"Tarımsal altyapı ve tarıma dayalı sanayinin geliştirilememesi"** sorunu katılımcıların yüzde 57'si tarafından sektörün en büyük sorunu olarak nitelenmiştir. **"Çiftçilerde eğitim ve kapasite eksikliği-çiftçinin değişime hazır olmaması"** sorunu katılımcıların yüzde 52'si tarafından sektörün en önemli diğer sorunu olarak belirlenmiştir.

Puanlama sonucunda en yüksek puanı alan aşağıdaki 7 sorun sektörün öncelikli sorunları olarak belirlenmiştir:

1.	Tarımsal altyapı ve tarıma dayalı sanayinin geliştirilememesi.
2.	Çiftçilerde eğitim ve kapasite eksikliği-çiftçinin değişime hazır olmaması.
3.	Modern tarım yöntemleri konusunda eğitim programlarının olmaması.
4.	Kurumlar arasında koordinasyon eksikliği- görev/yetki tanımlarındaki belirsizlik.
5.	Tarımsal arazilerin amaç dışı kullanımı/Tarım arazileri üzerindeki yapılaşma baskısı.
6.	Desteklemelerin bölge bazında ve istikrarlı olarak yapılmaması.
7.	Örgütlenme sorunları.

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Öğleden sonraki ilk oturumda; önceliklendirilen sorunlardan yola çıkılarak belirlenen her bir sorun üzerinde tartışmalar yapılmış, bu konuda bölgede yapılanlar ve yapılması gerekenler ortaya konularak çözüm önerileri geliştirilmiştir. Sektörün öncelikli sorunlarına yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesinin ardından geçilen üçüncü oturumda, belirlenen çözümler için gerçekleştirilmesi gereken faaliyetler, faaliyetin yeri, faaliyetin icrasından sorumlu olacak kurum veya kuruluşlar belirlenmiştir.

Şanlıurfa Tarım Çalıştayı, Öncelikli Sorunlar- Çözüm Önerileri ve Faaliyetler Tablosu Ek 1'de yer almaktadır.

"Bölgede altyapı çalışmalarının hızlandırılması, bununla birlikte çiftçi eğitimleri ve bilinçlendirilmesi çalışmalarının eşzamanlı olarak yapılması gerekliliği" ile "Bölge potansiyellerine uygun yüksek katma değerli ürün üretiminin artırılması, tarımsal sanayinin geliştirilmesi ve pazarlama olanaklarının sağlanması", üzerinde mutabakat sağlanan konular arasındadır. Ayrıca üzerinde çoğunlukla durulan bir diğer konu da tarımsal desteklemelerin havza ve ürün bazında yapılması ile bölgede sözleşmeli üretim modellerinin geliştirilmesi gerekliliği olmuştur.

İlde sulamaya açılan ve açılacak olan tarım topraklarının tuzlanma, çoraklaşma ve yüksek erozyona maruz kaldığı dile getirilmiş ve bu konuda acil önlemlerin alınması gerektiği üzerinde durulmuştur. Çiftçilerin değişime ve eğitime hazır olmadıkları sorununun bölge tarımı için bir risk unsuru oluşturduğu ve sulamaya açılacak alanlar için çiftçi eğitimi ve bilinçlendirme çalışmalarına şimdiden başlanması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca tarım topraklarının kentsel gelişme alanlarında yapılaşma baskısı altında olduğu, bu hususta önlem alınmaması nedeniyle verimli tarım topraklarının yapılaşmaya açılmakta olmasının da ilin tarımsal üretimi için büyük risk oluşturduğu belirtilmiştir.

20 EYLÜL 2010; SANAYİ, OSB VE ENERJİ ÇALIŞTAYI

Moderatör : Yunus ÇOLAK

Raportör : Hikmet DENİZ

Sanayi, OSB ve Enerji çalıştayı katılımcıları; bölge teşkilatları, merkezi yönetim birimleri, yerel yönetim birimleri, üniversite, özel sektör temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları çoğunluklu olmak üzere geniş bir yelpazeyi temsil etmektedir. Çalıştaya katılım istenen düzeyde gerçekleşmiş, aşağıdaki tabloda isimleri yer alan kurum ve kuruluşları temsil eden 31 kişi çalıştaya katılmıştır.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
GAP Bölge Kalkınma İdaresi	Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü
Şanlıurfa 1. OSB Müdürlüğü	DSİ XV. Bölge Müdürlüğü
Tarım Reformu Bölge Müdürlüğü	Harran Üniversitesi İİBF
KOSGEB	Viranşehir OSB Müdürlüğü
Bayındırlık ve İskân İl Müdürlüğü	Harran Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
Şanlıurfa Organize Sanayici İşadamları Derneği	Birecik Ticaret ve Sanayi Odası
GAP EKODER	Ticaret Borsası
TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası	Belectric Ltd. Şti.
TMMOB Makine Mühendisleri Odası	Evren Küçük Sanayi Sitesi
UNDP	ŞESOB
MÜSİAD	AGROGAP
TÜMSİAD	Genç Girişimci İş Adamları Derneği (GEGİAD)
Köylere Hizmet Götürme Birliği	

Şanlıurfa Sanayi, OSB ve Enerji Çalıştayıdan Bazı Görüntüler

Çalıştayda “Sanayi, Organize Sanayi Bölgeleri ve Enerji” konusu geniş kapsamlı olarak değerlendirilmiştir. Sanayi ve Organize Sanayi Bölgeleri ve Enerji başlıklarının tek bir gündemde ele alınması oldukça güç olduğundan, daha kolay ilerleyebilmek ve daha iyi sonuç alabilmek için konunun iki ayrı başlık altında ele alınması, katılımcıların da olumlu bulması ile uygun görülmüştür. Bu kapsamda; “Sanayi ve Organize Sanayi Bölgeleri” konusu bir başlık olarak, “Enerji” konusu ise diğer bir başlık olarak ele alınmıştır.

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Öğleden önceki ikinci oturumda Sanayi Sektörü Mevcut Durumu, Şanlıurfa YDO Uzmanı Yunus ÇOLAK tarafından sunulmuştur. Sunumda ilin temel sanayi göstergeleri, sanayi sektöründe faaliyet gösteren alt sektörler, sanayideki firma sayıları ve istihdam değerleri gibi bilgiler katılımcılarla paylaşılmıştır. Enerji Sektörü Mevcut Durum Sunumu ise Şanlıurfa YDO Uzmanı Halil ÇAKALLI tarafından gerçekleştirilmiş ve bölgenin enerji kaynakları, yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeli ve altyapı durumu ile ilgili göstergeler katılımcılarla paylaşılmıştır. Mevcut durum sunumlarının ardından sanayi sektörünün sorunları tartışılmış, 16 sorun üzerinde mutabık kalınmıştır. Söz konusu sorunlardan oluşan liste aşağıdaki gibi oluşturulmuştur:

NO	SANAYİ – SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Sanayi işletmelerinin mali ve kurumsal kapasitelerinin düşük olması, ortaklık kültürünün yerleşmemiş olması.	91
2	Girişimciliğin gelişmemiş olması, birikmiş sermayenin sanayi yatırıma dönüştürülebilmesi.	85
3	Bilinçsiz rekabet sonucu mükerrer yatırımlar nedeniyle oluşan kapasite fazlalığı, potansiyeli olan sektörlerin yeterince gelişmemiş olması.	81
4	İşletmelerin pazar araştırması, dışa açılma konularındaki eksiklikleri.	81
5	Nitelikli işgücünün yetersiz olması ve sanayi istihdamının payının düşük olması.	80
6	Bölgede motor gücü etkisi yaratacak, ölçek ekonomisi için temel olacak entegre tesislerin olmaması.	80
7	Üretim kalitesine ve markalaşmaya yeterince önem verilmemesi.	78
8	Sanayi altyapısının yetersiz olması. Ulaşım altyapısının eksik olması.	76
9	Sanayiye yön vermede özel sektörün aktif rol almaması.	75
10	Sanayileşmenin mekansal dağılımının plansız olması, planlanmış bölgeler dışında kontrolsüz sanayi tesislerinin kurulması ve bunun haksız rekabet yaratması.	73
11	Firmaların AR-GE çalışmalarına ve inovasyona yeterli önemi vermemeleri, taklitçi yatırımların yapılması.	71
12	Tarıma Dayalı İhtisas OSB'lerin olmaması.	70
13	İş ortamı ve yatırım açısından bölgenin çekicilik ve erişebilirliğinin yetersiz olması.	69
14	Üniversite-Sanayi işbirliğinin yetersiz olması.	69
15	Bölgede atıl durumda olan işletmelerin fazla olması, bunların ekonomiye kazandırılmaması.	68
16	İmalat sanayine destek verecek yan sanayinin yeterince gelişmemiş olması.	67

Katılımcılar tarafından belirlenen sorunlara 1'den 5'e kadar puanlar verilmiş ve en yüksek puanı alan 6 sorun, sektörün öncelikli sorunları olarak belirlenerek paydaşlar tarafından görüşmeye açılmıştır:

1.	Sanayi işletmelerinin mali ve kurumsal kapasitelerinin düşük olması, ortaklık kültürünün yerleşmemiş olması.
2.	Girişimciliğin gelişmemiş olması, birikmiş sermayenin sanayi yatırıma dönüştürülememesi.
3.	Bilinçsiz rekabet sonucu mükerrer yatırımlar nedeniyle oluşan kapasite fazlalığı, potansiyeli olan sektörlerin yeterince gelişmemiş olması.
4.	İşletmelerin pazar araştırması, dışa açılma konularındaki eksiklikleri.
5.	Nitelikli işgücünün yetersiz olması ve sanayi istihdamının payının düşük olması.
6.	Bölgede motor gücü etkisi yaratacak, ölçek ekonomisi için temel olacak entegre tesislerin olmaması.

Enerji konusunda da sektörün sorunları tartışılmış, paydaşlar tarafından 11 sorun üzerinde mutabık kalınmıştır. Söz konusu sorunlardan oluşan liste aşağıda sıralanmıştır:

NO	ENERJİ – SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Yenilenebilir Enerji mevzuatının henüz hazırlanmamış olması, yeterli bilincin oluşmamış olması, enerji verimliliği konusundaki uygulamaların yetersiz olması.	72
2	Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına yönelik teknolojik altyapının yetersiz olması.	71
3	Yenilenebilir enerji teknoloji maliyetlerinin yüksek olması, bu konuda yaşanan finansman sorunları.	69
4	Yenilenebilir enerji konusunda potansiyelin tam olarak tespit edilmemiş olması, bölgenin bu potansiyeli kullanmaması, bölge halkının yeterli bilgiye sahip olmaması.	68
5	Enerji altyapısının yetersiz olması (havai hatların yer altına alınmamış olması).	65
6	Yenilenebilir enerji konusunda nitelikli iş gücü eksikliği.	62
7	Bölgede kayıp kaçak oranlarının yüksek olması, teşviklerin-hizmetlerin özellikle tarımsal sulama konusunda yetersiz olması.	62
8	Bölgenin enerji potansiyelinin tanıtımının yapılmaması.	60
9	Yenilenebilir enerji uygulamalarının çok kısıtlı olması.	58
10	Enerjide EDAŞ a bağımlı olunması, alternatif enerji kullanımı olanaklarının olmaması, enerji fiyatlarının bölgede yüksek olması.	58
11	Bölgede petrol, doğalgaz gibi konvansiyonel enerji kaynakları potansiyellerinin tam olarak tespit edilmemiş olması.	57

Katılımcılar tarafından belirlenen sorunlara 1'den 5'e kadar puanlar verilmiş ve en yüksek puanı alan *5 sorun sektörün öncelikli sorunları* olarak belirlenmiştir. Puanlama sonuçlarına göre sektördeki sorunlar birbirlerine yakın derecede öncelikli olarak nitelenmiştir. **“Yenilenebilir Enerji mevzuatının henüz hazırlanmamış olması, yeterli bilincin oluşmamış olması, enerji verimliliği konusundaki uygulamaların yetersiz olması”** ve **“Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına yönelik teknolojik altyapının yetersiz olması”** sorunları sektörün en önemli sorunları olarak belirlenirken, yenilebilir enerji üretimi konusunda tesis kurulum maliyetinin yüksek olması ve erişilebilir finansman kaynağı bulmadaki zorluklar sektördeki bir diğer engel olarak nitelenmiştir. Paydaşlar tarafından görüşmeye açılan ilk 5 sorun aşağıdaki gibidir:

1.	Yenilenebilir Enerji mevzuatının henüz hazırlanmamış olması, yeterli bilincin oluşmamış olması, enerji verimliliği konusundaki uygulamaların yetersiz olması.
2.	Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına yönelik teknolojik altyapının yetersiz olması.
3.	Yenilenebilir enerji teknoloji maliyetlerinin yüksek olması ve finansman sorunu.
4.	Yenilenebilir enerji konusunda potansiyelin tam olarak tespit edilmemiş olması, bölgenin bu potansiyeli kullanmaması, bölge halkının yeterli bilgiye sahip olmaması.
5.	Enerji altyapısının yetersiz olması (Havai hatların yer altına alınmamış olması).

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Öğleden sonraki ilk oturumda; önceliklendirilen sorunlardan yola çıkılarak belirlenen her bir sorun üzerinde tartışmalar yapılmış ve bu sorunların her biri için paydaşlar tarafından ortak çözüm önerileri geliştirilmiştir. Sektörlerin öncelikli sorunlarına yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesinin ardından, üçüncü oturuma geçilmiş ve belirlenen çözümler için gerçekleştirilmesi gereken faaliyetler, faaliyetin yeri, faaliyetin icrasından sorumlu olacak kurum veya kuruluşlar belirlenmiştir.

Şanlıurfa Sanayi, OSB ve Enerji Çalıştayı, Sorunlar, Çözümler ve Faaliyetler Tablosu Ek 1'de yer almaktadır.

Sanayi-Organize Sanayi Bölgeleri konulu çalışmalar sırasında; bölgede sanayi altyapısının geliştirilmesi, bölgede uygun yatırım alanlarının belirlenerek girişimcilerin bu alanlara yönlendirilmesi gerekliliği, bölgede nitelikli işgücü eksikliğinin giderilmesi, ortaklık kültürünün geliştirilmesi üzerinde mutabakat sağlanan konular arasındadır. Ayrıca üretimde kalite bilincinin artırılması ile pazarlama konusunda bilinçlendirme ve eğitim faaliyetlerinin yapılması gerekliliği üzerinde durulmuş ve bölge potansiyellerinin tanıtımı gibi faaliyetler öne çıkmıştır.

Enerji konulu çalışmalar sırasında; yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği konusu üzerinde durulmuş, yenilenebilir enerji potansiyelinin kullanılabilmesi için enerji iletim ve dağıtım altyapısının güçlendirilmesi gerektiği, daha sonra bu alanda yatırımların çekilmesi amacıyla tanıtım kampanyaları yapılması ve devlet teşvikleri ile yatırımların desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca bölge halkının enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi gerektiği üzerinde durulan hususlar arasındadır.

21 EYLÜL 2010; EĞİTİM ÇALIŞTAYI

Moderatör : Selman DELİL

Raportör : Erhan DEMİRCAN

Eğitim sektörü katılımcıları belirlenirken sektörün paydaş analizi yapılmış; bu analize göre sektör ile ilişkisi/ilgisi bulunan tüm taraflar davet edilmiştir. Eğitim çalıştayına katılım istenen düzeyde gerçekleşmiş, aşağıdaki tabloda isimleri yer alan kurum ve kuruluşların temsilcileri ile farklı branşlarda ve farklı yerleşim yerlerinde görev yapan öğretmenlerden oluşan toplam 21 kişi çalıştaya katılmıştır.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
Şanlıurfa Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon M.	Harran Üniversitesi
Şanlıurfa Belediye Başkanlığı	Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası
Şanlıurfa Valiliği İl Merkez Proje Ofisi	Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü- Yenişehir HEM.
Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü- Bozova İlçe Müdürlüğü	Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü- Suruç EML
Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü- Mesleki Eğitim Merkezi	Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü- Özel Reh. Merkezi
Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü- Şanlıurfa Kız Koleji	Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü- Okul Öncesi Eğitim
Eğitim-Bir-sen	Eğitim- Sen
Türk Eğitim Sen	Sivil İzleme Derneği
Şanlıurfa Anadolu Lis. Mez. Der.	

Şanlıurfa Eğitim Çalıştayıdan Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Çalıştayın öğleden önceki ikinci oturumunda, Şanlıurfa Eğitim Sektörü Sunumu PPKB Uzmanı Selman DELİL tarafından gerçekleştirilmiştir. Şanlıurfa'da eğitim alanında karşılaşılan sorunlar paydaşlarca geniş katılımlı bir tartışma ortamında görüşülmüş, paydaşlardan önemli katkılar ve bildirimler alınmıştır. Mevcut durum sunumunun ardından sektöre ilişkin 35 sorun belirlenmiştir.

NO	EĞİTİM – SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Derslik sayısının yetersiz olması sebebiyle sınıf mevcutlarının yüksek olması	85
2	Bölgenin öğretmen sayısının yetersiz olması	81
3	Özel eğitimde fiziki şartların yetersiz olması	73
4	Bölgede başta ortaöğretimde olmak üzere okullaşma oranının düşük olması	72
5	Sınıflarda eğitim materyalleri ve donanımlarının yetersiz olması	71
6	Öğretmen sirkülasyonunun fazla olması ve bundan dolayı atanan yeni öğretmenlerin tecrübesiz olması	71
7	Kız çocuklarının okullaşma oranının düşük olması	69
8	Mesleki eğitimde bölgesel altyapının yetersiz olması	69
9	Kurumlar arası işbirliği eksikliği	69
10	Okullarda sosyal-kültürel ve sportif faaliyetlere yeterince yer verilememesi	68
11	Tarımda mevsimlik işçi olarak çalışan ailelerin çocuklarının eğitim olanaklarından yararlanamaması	68
12	Eğitim sorunlarına ilişkin araştırmaların yetersiz olması	68
13	Ortaöğretim ve yüksek öğretime geçiş başarısının düşük olması	66
14	Öğretmen niteliklerinin yeterli düzeyde olmaması, pedagojik açıdan yeterince iyi yetiştirilmeden göreve başlamaları	66
15	Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin amacına uygun işlevsel yürütülmemesi	65
16	Okul öncesi eğitimin altyapısının yetersiz olması, çocukların okul öncesinde yeterince Türkçe bilmemeleri	65
17	Eğitimde sosyal, kültürel ve sportif alt yapının eksik olması	65
18	Özel eğitim hizmetlerinin teşvik edilmemesi	65
19	Eğitim kurumlarında yardımcı hizmetlerde elemanların eksik olması	65
20	Orta öğretimden mesleki eğitime geçişlerin yetersiz olması	64
21	Okur-yazar oranının düşük olması	63
22	Yeni ilköğretim programlarının öngördüğü şekilde ailelerin çocuklarına destek olma noktasında yeterince bilgilendirilmemesi	63
23	Değişen eğitim programlarının yeterince anlaşılabilmesi ve uygulamanın istenilen düzeyde olmaması	60
24	Mesleki eğitimde okuma yazma bilmeyen ve ikinci kademe okuma yazma belgesi olanların mesleki eğitime yönlendirilmesi konusunda mevzuat eksikliği olması	59
25	Mesleki iş analizlerinin revize edilmemiş olması	57
26	Mevcut bilişim teknolojilerinin kullanımında eğitimcilerin yeterli donanıma sahip olmaması	56
27	Güvenli okul ortamlarının yeterli düzeyde olmaması	56
28	Hizmet içi eğitimlerin yapılabileceği eğitim merkezlerinin ve konferans salonlarının yetersizliği	55
29	Hizmet içi eğitim verebilecek eğitici eksikliği	54
30	Velilerin eğitim düzeyinin düşük olması	53
31	Vatandaşların önemli bir bölümünün her türlü hizmeti devletten beklemeleri	53

32	Görsel basın ve internetin yanlış kullanımının eğitim çağındaki çocuk ve gençler üzerinde olumsuz etkilerinin olması	52
33	Öğrencilerin artan taleplerine istedikleri düzeyde cevap verilememesi ve bilgiyi tüketim hızlarına ulaşılamaması	49
34	İlk, orta ve yüksek öğretim düzeyinde özel öğretim kurumlarının sayıca az olması	47
35	Mesleki ve teknik eğitimde modüler sistemin henüz uygulanamaması	47

Paydaşlar tarafından belirlenen sorunlara önem derecesine göre 1'den 5'e kadar puan verilmiş **"Derslik sayısının yetersiz olması sebebiyle sınıf mevcutlarının yüksek olması"** paydaşların yüzde 63'ü tarafından tam puan olarak eğitimde en önemli sorun olarak nitelenmiştir. **"Bölgede öğretmen sayısının yetersiz olması ve başta ortaöğretimde olmak üzere okullaşma oranının düşük olması"** ve **"Tarımda mevsimlik işçi olarak çalışan ailelerin çocuklarının eğitim olanaklarından yararlanamaması"** sorunları da puanlamada yakın sıralarda yer almış ve paydaşlar tarafından yoğun olarak çalıştay gündeminde tutulmuştur.

Sorunlar listesinin oylama sonuçlarının sunulmasının ardından 2'inci ve 6'ncı sorunlar ortak konularından dolayı birleştirilmek suretiyle en yüksek puanı alan **7 sorunun sektörün öncelikli sorunları** olarak belirlenmesi ve görüşmeye açılması paydaşlarca uygun bulunmuştur:

1.	Derslik sayısının yetersiz olması sebebiyle sınıf mevcutlarının yüksek olması
2.	Bölgenin öğretmen sayısının yetersiz olması, Öğretmen sirkülasyonunun fazla olması ve bundan dolayı atanan yeni öğretmenlerin tecrübesiz olması
3.	Özel eğitimde fiziki şartların yetersiz olması
4.	Bölgede başta ortaöğretimde olmak üzere okullaşma oranının düşük olması
5.	Sınıflarda eğitim materyalleri ve donanımlarının yetersiz olması
6.	Kız çocuklarının okullaşma oranının düşük olması
7.	Mesleki eğitimde bölgesel altyapının yetersiz olması

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Geniş bir yelpazeden katılımın sağlandığı Şanlıurfa eğitim çalıştayında; ildeki derslik sorunu, öğretmen ihtiyacı ve sirkülasyonu, okullaşma oranındaki artışın getirdiği ihtiyaçlar, okur-yazar oranlarındaki gelişmeler, üniversitenin muhtemel katkıları, eğitim sorunlarına yaklaşım farklılıkları, kampüs okul uygulamaları, modüler mesleki eğitim sistemi, idari uygulamalar gibi konular ön plana çıkan konular olmuştur.

Şanlıurfa Eğitim Çalıştayı, Sorunlar, Çözümler ve Faaliyetler Tablosu Ek 1'de yer almaktadır.

Çözüm önerilerinin belirlenmesi çalışmasında; okul ihtiyacının olduğu özellikle nüfus yoğunluğunun bulunduğu alanlar ile kırsal alanlarda okul sayısının artırılması, okula devam sorununun başlıca nedeni olan mevsimlik işçilik konusunda önlemler alınması, velilerde eğitim konusundaki bilinçsizliğe karşı özel uygulamalar geliştirilmesi üzerinde önemle durulan ve paydaşlarca mutabakata varılan konular arasındadır. Ayrıca ilde gelişmelerin yaşandığı alanlar ile sektörlerin ihtiyaç duyduğu alanlarda mesleki eğitim okullarının artırılması ve mesleki eğitim faaliyetlerinin yapılması gereği öne çıkan çözüm önerileri arasındadır.

21 EYLÜL 2010; KENTLEŞME, ÇEVRE VE ALTYAPI ÇALIŞTAYI

Moderatör : A. Saffet ATİK

Raportör : Zuhâl ÇELEBİ

Şanlıurfa Kentleşme, Çevre ve Altyapı çalıştaya; merkezi birimler, Bölge teşkilatları, yerel yönetimler, ilçe belediyeleri çoğunluklu olmak üzere; meslek odaları, dernekler ve birlikler gibi sivil toplum kuruluşları temsilcileri yoğun katılım sağlamıştır. Çalıştaya katılım istenen düzeyde gerçekleşmiş, aşağıdaki tabloda isimleri yer alan kurum ve kuruluşları temsil eden 27 kişi çalıştaya katılmıştır.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
DSİ XV. Bölge Müdürlüğü	GAP Bölge Kalkınma İdaresi
Şanlıurfa Belediyesi	Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğü
İl Çevre ve Orman Müdürlüğü	İller Bankası
Şanlıurfa İl Özel İdaresi	Harran Üniversitesi
Ceylanpınar Belediyesi	Siverek Belediyesi
GAP Havaalanı İşletme Müdürlüğü	Suruç Belediyesi
Bozova Belediyesi	Karaköprü Belediyesi
Akçakale Belediyesi	Katı Atık Belediyeler Birliği
Birecik Belediyesi	TMMOB İl Temsilcilikleri

Şanlıurfa Kentleşme, Çevre ve Altyapı Çalıştayındaki Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Öğleden önceki ikinci oturumda, Şanlıurfa'nın *Kentleşme, Çevre ve Altyapı Mevcut Durumu* sunuşu Diyarbakır YDO Uzmanı M. Adnan AKSOY tarafından yapılmış ve ardından sorunların belirlenmesine geçilmiştir. Sorunlar ve çözümlerin belirlenmesi aşamalarında paydaşlardan önemli katkılar alınmış, tartışmalara yeni boyutlar kazandırılmıştır. İlin sorunları arasında içme suyu altyapısı eksiklikleri, su kalitesinin korunamaması ve kanalizasyon altyapısı, su havzalarında kirlilik, çevre illerden kaynaklanan katı atık yönetimi sorunları ile su ve toprak kaynaklarının verimli kullanılamaması konusundaki sorunlar ön plana çıkmıştır. Mevcut durum sunumunun ardından paydaşlar tarafından konuya ilişkin 21 sorun belirlenmiştir:

NO	KENTLEŞME, ÇEVRE ve ALTYAPI – SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Kentin içme suyu kaynağı olan Atatürk Barajı'na yapılan pissu deşarjları, katı atık sızıntı sularının havza sularına karışması, Birecik Barajı su havzasına atık suların deşarj edilmesi ve kirlenme	102
2	Yerel yönetimlerin mali açıdan yetersizliği, İller Bankası/merkezi fonların yetersizliği	101
3	Bilinçsiz sulama ile tarım topraklarının erozyona maruz kalması	97
4	Evsel ve endüstriyel nitelikli atık suların arıtılmadan alıcı ortama verilmesi	96
5	Şanlıurfa il merkezi ve ilçelerinde gecekondulaşma sorunu kent merkezinin güneyi ve batısında kaçak yapılaşmanın olması ve tarım alanlarına baskı yapması	94
6	Yerleşmeler dışında kimyasal atıkların (BOTAŞ petrol boru hattının havza içinde yer alması) da baraj sularına karışması ve arıtma tesisinin yetersiz kalması	93
7	Yerel yönetimlerin teknik kapasitelerinin yetersiz olması Yetki alanı sınırlarının bilinmemesi/yetki karmaşasına yol açması	93
8	Halkın ve işletmecilerin çevre bilinci ve aidiyet duygusunun gelişmemiş olması	89
9	Bürokrasi sorunlarının yatırımlar için engel oluşturması (OSB vb yatırımlar..)	87
10	Kentsel alanlar içinde hayvancılık faaliyetlerinin yapılması	87
11	Doğal risklere karşı duyarsızlık ve önlem alınmaması	86
12	Kurumlar/Belediyeler arası işbirliği/koordinasyon eksikliği	86
13	Kent merkezinde yoğun yapılaşma ve imar rejiminin yol açtığı sorunlar	86
14	Katı atık birliği kurulan diğer ilçelerde (Siverek+Hilvan, Viranşehir+Ceylanpınar) düzenli katı atık depolama ve bertaraf tesislerinin olmaması	83
15	2. OSB'nin tehlikeli atıklarının vahşi depolama yoluyla depolanması	82
16	Önemli yolların kent içi geçişlerinin olmaması	81
17	Mevcut atık su arıtma tesislerinin veriminin düşük olması	80
18	Kentte turizmin gelişmesine yönelik olarak planlamanın yapılmamış olması	76
19	Demiryolu ağının gelişmemiş olması ve OSB/kent merkezi bağlantısının olmaması	70
20	Yerleşmelerdeki kültürel varlıkların korunamaması	66
21	Hava kargo taşımacılığının yapılamaması, yakın çevre ve yurtdışına hava taşımacılığının olmaması	60

Listedeki sorunlara 1'den 5'e kadar puanlar verilmiştir. Katılımcıların yüzde 77'si; "**Şanlıurfa merkezin içme suyunun karşılandığı Atatürk Barajı'na yapılan pis su deşarjları sonucunda baraj su kalitesinin korunamaması**" sorununa tam puan vermiş ve bu sorunu ilin kentleşme, çevre ve altyapı konusundaki en büyük sorunu olarak belirlemiştir. Puanlama sonucu en yüksek puanı alan 5 sorun paydaşlar tarafından sektörün öncelikli sorunları olarak belirlenmiş ve bu sorunların görüşmeye açılması kararlaştırılmıştır:

1.	Şanlıurfa merkezin içme suyunun karşılandığı Atatürk Barajı'na yapılan pis su deşarjları sonucunda baraj su kalitesinin korunamaması. a) Katı atık sızıntı sularının havza sularına karışması. (Adıyaman İli katı atık sızıntı suları). b) Birecik Barajı su havzasına atık suların deşarj edilmesi ve kirlenme. c) Yerleşmeler dışında kimyasal atıkların (BOTAŞ petrol boru hattının havza içinde yer alması) baraj sularına karışması ve arıtma tesisinin yetersiz kalması.
2.	Yerel yönetimlerin mali açıdan yetersizliği, İller Bankası/merkezi fonların yetersizliği. a) Yerel yönetimlerin teknik kapasitelerinin yetersizliği. b) Kurumlar arasında yetki karmaşasının çıkması.
3.	Bilinçsiz sulama ile tarım topraklarının erozyona maruz kalması.
4.	Evsel ve endüstriyel nitelikli atık suların arıtılmadan alıcı ortama verilmesi.
5.	Şanlıurfa il merkezi ve ilçelerinde gecekondulaşma sorunu: Kent merkezinin güneyi ve batısında kaçak yapılaşmanın olması ve tarım alanlarına baskı yapması.

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Öğleden sonraki ilk oturumda; paydaşlar tarafından Şanlıurfa'nın kentleşme, çevre ve altyapı konusunda öncelikli sorunlarından yola çıkılarak, belirlenen her bir sorun üzerinde geniş katılımlı tartışmalar yapılmış ve bu sorunların her biri için paydaşlar tarafından ortak çözüm önerileri geliştirilmiştir. Çözüm önerilerinin geliştirilmesinin ardından, üçüncü oturuma geçilmiş ve belirlenen çözümler için gerçekleştirilmesi gereken faaliyetler, faaliyetin yeri, faaliyetin icrasından sorumlu olacak kurum veya kuruluşlar paydaşlardan yazılı olarak alınmıştır.

Şanlıurfa Kentleşme, Çevre ve Altyapı Çalıştay; Sorunlar, Çözümler ve Faaliyetler Tablosu Ek 1'de yer almaktadır.

Çalışmalar sırasında; bölgede kentin içme suyu altyapısındaki sorunlar; Adıyaman İli katı atık depolama alanından Atatürk Barajı'na karışan sızıntı sularının kentin sağlığını tehdit ettiği, benzer şekilde havza içerisinde yer alan Şanlıurfa ilçelerinin de baraj suyuna pis su deşarjı yaparak kirlendiği konuları öne çıkmıştır. İlde atık su arıtma tesislerinin aktifleştirilmesi, baraj havzalarının tüm havza kullanıcıları/yöneticileri tarafından korunması için önlemlerin acil olarak alınması gerektiği tüm grubun ortak kararı olarak ortaya çıkmıştır.

22 EYLÜL 2010; KÜLTÜR, TURİZM VE TANITIM ÇALIŞTAYI

Moderatör : Ayşegül ÖZBEK

Raportör : Zuhale ÇELEBİ

Kültür, Turizm ve Tanıtım çalıştayına ilde kültür ve turizm alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar, yerel yönetimler ve ilçe belediyeleri, meslek odaları ve örgütleri ile turizm sektörü temsilcileri davet edilmiştir. Toplantıya ilgi ve katılım yüksek düzeyde gerçekleşmiş ve ilde faaliyet gösteren kurum, kuruluş ve özel sektörü temsilen 40 kişi çalıştaylara katılım göstermiştir.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	GAP Bölge Kalkınma İdaresi
Suruç Kaymakamlığı	Şanlıurfa Belediyesi
İl Özel İdaresi	ŞUTSO
Harran Üniversitesi Birecik MYO	Tarım İl Müdürlüğü
Viranşehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Hilvan Kaymakamlığı
Siverek Kaymakamlığı	Suruç Kaymakamlığı
Şanlıurfa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu	Birecik Belediyesi
Suruç Belediyesi	Harran Belediyesi
Bozova Belediyesi	KOSGEB
Turizm ve Otelciler Birliği Derneği	Mezopotamya Turizm
TMMOB Mimarlar Odası	GAP-EKODER
GAP ETÜTDER	TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası
ŞOSİAD	AGROGAP

Şanlıurfa Kültür, Turizm ve Tanıtım Çalıştayından Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Çalıştayın öğleden önceki ikinci oturumunda, Şanlıurfa Kültür ve Turizm Sektörü Mevcut Durum Sunumu Şanlıurfa YDO Uzmanı Ayşegül ÖZBEK tarafından gerçekleştirilmiştir. Sunumun ardından katılımcılar sektörün karşı karşıya kaldığı darboğazlar ve sorunların belirlenmesi çalışmasını yapmışlardır. Kültür ve turizmde kültürel mirasın korunması ve yaşatılması konusu ile turizm altyapısının geliştirilmesi gereği üzerinde durulmuş, katılımcılar tartışmalara yeni boyutlar kazandırmıştır. Yapılan tartışmalar sonrasında Şanlıurfa'da kültür turizm ve tanıtım alanında karşılaşılan 13 sorun belirlenmiştir:

NO	KÜLTÜR, TURİZM ve TANITIM - SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Kültür envanteri çalışmasının tamamlanmamış olması, kültürel mirasın yeterince bilinmemesi ve tanıtılmaması	102
2	Kültür varlıklarının ve sit alanlarının koruma-kullanma dengesinin yeterince sağlanamaması - Kültür varlıklarının/tescilli yapıların korunamaması ve erişilebilirlik sorunları - Baraj ve sulama çalışmalarının kültürel mirası tehdit etmesi	100
3	Kültür-Kongre ve sanat merkezleri ile Müze gibi kültürel tesislerin sayısının yetersizliği - Turistik alanlarda sosyal donatı yetersizlikleri	96
4	Tanıtım materyallerinin yetersizliği, Şanlıurfa'nın turistlere ve turizm yatırımcılarına yeterince tanıtılmaması	90
5	İlde turizmin çeşitlendirilmemesi - Farklı turizm seçeneklerine yönelik yatırım eksikliği	88
6	Kültür turizm alanında hizmet veren kamu kurumlarındaki personel ve kaynak yetersizliği	88
7	Turizm sektöründeki nitelikli personel eksikliği, hizmet kalitesinin düşük olması	86
8	Turizme yönelik altyapı eksiklikleri (ulaşım altyapısı, tesis yetersizliği vb.)	85
9	İlin markalaşamama sorunu	85
10	İmaj ve güvenlik sorunu	80
11	Sektöre yönelik eğitim ve bilinç eksikliği- Kültürel değerlerin sahiplenilmemesi ve tanıtım eksikliği	78
12	İlin ortak bir turizm stratejisinin bulunmaması, Bölgedeki turizm plan-politika ve projelerin birbirinden kopuk olarak oluşturulması ve uygulanması, il ve ilçe bazında temsiliyetin sağlandığı bir platformun olmaması	75
13	Sektöre yönelik veritabanının oluşturulmaması-kurumlar arası veri akışının sağlanmaması	71

Paydaşlar tarafından belirlenen 13 sorun 1'den 5'e kadar puan verilmiş ve en yüksek puanı alan 6 sorun sektörün öncelikli sorunları olarak belirlenmiştir. Katılımcıların yüzde 65'i "**Turizme yönelik altyapı eksiklikleri**" sorununa 5 tam puan verirken, yüzde 60'ı "**Turizm sektöründeki nitelikli personel eksikliği, hizmet kalitesinin düşük olması**" sorununa tam puan vererek, en önemli sorun olarak nitelemiştir. Sektöre ilişkin öncelikli sorunlar listesi aşağıdaki gibidir:

1.	Turizme yönelik altyapı eksiklikleri (ulaşım altyapısı, tesis yetersizliği vb.)
2.	Turizm sektöründeki nitelikli personel eksikliği, hizmet kalitesinin düşük olması
3.	İlgili kurumlar arasındaki koordinasyon eksikliği; a) <i>İlin ortak bir turizm stratejisinin bulunmaması</i> b) <i>Bölgedeki turizm plan-politika ve projelerinin birbirinden kopuk olarak oluşturulması ve uygulanması</i> c) <i>İl ve ilçe bazında temsiliyetin sağlandığı bir platformun olmaması</i>
4.	Kültür varlıklarının ve sit alanlarının koruma-kullanma dengesinin yeterince sağlanamaması; a) <i>Kültür varlıklarının/tescilli yapıların korunamaması ve erişilebilirlik sorunları</i> b) <i>Baraj ve sulama çalışmalarının kültürel mirası tehdit etmesi</i>
5.	Kültür envanteri çalışmasının tamamlanmamış olması, kültürel mirasın yeterince bilinmemesi ve tanıtılmaması
6.	Kültür-turizm alanında hizmet veren kamu kurumlarındaki personel ve kaynak yetersizliği

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Çalıştayın öğleden sonraki bölümünde önceliklendirilmiş olan 6 sorun üzerinden katılımcılar çözüm önerilerini tartışmışlardır. Mutabık olunan çözüm önerileri üzerinden sorunların çözümleri oluşturulmuş ve bu çözüm önerileri için paydaşlar tarafından faaliyet, faaliyet yeri, sorumlu kuruluş ve faaliyete ilişkin riskler yazılı olarak iletilmiştir.

Şanlıurfa Kültür, Turizm ve Tanıtım Çalıştayı; Sorunlar, Çözümler ve Faaliyetler Tablosu Ek 1'de yer almaktadır.

Çözüm önerilerinin oluşturulması çalışmasında paydaşlar; bölgede turizm altyapısının geliştirilmesi; ulaştırma ve turizm acentesi hizmetlerinin kalite ve uzmanlaşma düzeyinin artırılması, turizm potansiyeli taşıyan yerleşmelerde tur güzergahlarının oluşturulması, taşınmaz kültür varlıklarının fiziksel iyileştirme ve korumalarının sağlanarak turizme kazandırılması, bölgede turizm bilincinin artırılması ve nitelikli işgücü eksikliğinin giderilmesi ile turizm hizmetleri kalitesinin artırılması gereklilikleri konusunda mutabık olmuşlardır.

Ayrıca ilin kültür varlığı bakımından ülkenin en zengin kentlerinden biri olması dolayısı ile kültürel mirasın ortaya çıkarılması, korunması ve tanıtılması, kültürel miras bilincinin oluşturulması ile ilin turizm politikasının belirlenmesi, ayrıca kurumlar arası ve kurumlar-yatırımcılar arası koordinasyon eksikliğinin giderilmesi gerekliliği de vurgulanmıştır.

22 EYLÜL 2010; SAĞLIK ÇALIŞTAYI

Moderatör : Selman DELİL

Raportör : Yunus ÇOLAK

Sağlık sektörü katılımcıları sektörün paydaş analizine göre belirlenmiş olup, sektör ile ilişkisi/ilgisi bulunan İl Sağlık Müdürlüğü, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa Belediyesi, Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası, ilgili meslek odaları gibi tüm kurumsal aktörler çalıştaya davet edilmiştir. Çalıştaya ayrıca kurum temsilcilerinin yanında İl Sağlık Müdürlüğü vasıtasıyla; Bölgede görev yapan Hastane Yöneticisi, Uzman Hekim, Pratisyen Hekim, Sağlık Memuru, Hemşire, Ebe vb. gibi sağlık çalışanlarının da katılımı sağlanmıştır. Çalıştayda ilgili kurum ve kuruluşları temsilen toplam 31 kişinin katılımı kaydedilmiştir.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
Şanlıurfa Valiliği İl Planlama ve Koord. M.	Şanlıurfa İl Sağlık Müdürlüğü
Şanlıurfa Valiliği İl Merkez Proje Ofisi	Harran Üniversitesi
Şanlıurfa Belediye Başkanlığı	OSM Ortadoğu Hastanesi
Şanlıurfa İl Sağlık Müdürlüğü	Anadolu Göz Merkezi
Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası	Şanlıurfa Kadın Hastalıkları Hastanesi
Eczacılar Odası	

Şanlıurfa Sağlık Çalıştayındaki Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Çalıştayın öğleden önceki ikinci oturumunda, Şanlıurfa'da Sağlık Sektörünün Mevcut Durumu PPKB uzmanlarından Selman DELİL tarafından sunulmuş ve ilin sağlık göstergeleri ile sağlık hizmetleri altyapısının durumu katılımcılarla paylaşılmıştır. Sunuşun ardından Bölgenin sağlık alanındaki sorunları katılımcılar tarafından tartışılmış ve oturum sonunda sektöre ilişkin sorunlar 17 madde altında listelenmiştir. Belirlenen sorunların başlıcaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

NO	SAĞLIK – SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Sağlık kuruluşlarının fiziki koşullarının ve yatak kapasitelerinin yetersiz olması	108
2	Üniversitedeki öğretim elemanlarının özlük haklarının (ekonomik olarak) kısıtlı olması	107
3	Uzman hekim ve diğer sağlık personeli sayısının yetersizliği, personel hareketliliği	106
4	Bölgede sağlık personelinin güvenlik sorunlarının olması	97
5	Hastanelerdeki makine ve teçhizatın eski ve bakımsız olması	103
6	Mevzuattaki sık değişiklikler ve belirsizlikler ile özel sektör yatırımlarının yapılamaması	95
7	Üniversitede sağlık personeli ihtiyacını karşılayacak bölümlerin açılmaması	91
8	Yanlış inanç ve uygulamaların olması ve sağlık bilincinin düşük olması	90
9	Çevre sağlığı koşullarının yetersizliği (içme suyu vb).	88
10	Koruyucu sağlık hizmetleri, bulaşıcı hastalıklarla mücadele hizmetlerinde aksaklıkların olması	83
11	Birinci basamak sağlık kuruluşlarındaki hizmet yetersizliği, poliklinik hizmetlerinin yoğunluğu nedeniyle saha çalışmalarının yeteri kadar yapılamaması	77
12	Üniversite hastanelerine yeterli devlet desteğinin verilmemesi	75
13	Sağlıkta hizmet kalitesinin istenen düzeyde olmaması. Bekleme, bebek emzirme ve hasta karşılama alanlarının kaliteli hizmet standartlarına uygun olmaması	72

Şanlıurfa sağlık çalıştayında ildeki hastane yatak kapasitesi sorunu, mevcut yatırımların akşammasının sebepleri, idari sorunlar, uzman hekim, pratisyen hekim ve diğer sağlık personeli ihtiyacı, halk ve çevre sağlığı, üniversite hastanesinin problemleri, personelin güvenlik sorunları gibi konular ön plana çıkmıştır. Sektör sorunlarının belirlenmesinin ardından listedeki sorunlar tüm katılımcılarca önem derecesine göre 5 puan üzerinden puanlanarak önceliklendirilmiştir. Yapılan puanlamaya göre; **“Sağlık kuruluşlarının fiziki koşullarının ve yatak kapasitelerinin yetersiz olması”** sorunu katılımcıların yüzde 75’i tarafından en önemli sorun olarak belirtilmiş, listede yer alan **mevcut hastane projelerinin hayata geçirilememesi** (kadın doğum ve çocuk hastanesi vs.), **Bölge genelinde erişkin ve yeni doğan yoğun bakım yatak kapasitelerinin yetersizliği** sorunları bu sorunla birleştirilmiştir.

Puanlama sonuçlarına göre paydaşlar tarafından çözüm üretilmesi için görüşülmesi kararlaştırılan öncelikli ilk 5 sorun aşağıdaki gibidir:

1.	Sağlık kuruluşlarının fiziki koşullarının ve yatak kapasitelerinin yetersiz olması; a) Mevcut hastane projelerinin hayata geçirilememesi, sürecin çok uzun olması (kadın doğum ve çocuk hastanesi vs.) b) Bölge genelinde erişkin ve yeni doğan yoğun bakım yatak kapasitelerinin yetersizliği
2.	Üniversitedeki öğretim elemanlarının özlük haklarının kısıtlı olması - Üniversite hastanelerine yeterli devlet desteğinin verilmemesi
3.	Uzman hekim ve diğer sağlık personeli sayısının yetersizliği, personel hareketliliği - İlde yeterli sağlık personelinin yetişmiyor olması
4.	Bölgede sağlık personelinin güvenlik sorunlarının olması
5.	Sağlık personelinin niteliklerinin istenen düzeyde olmaması, tecrübeli personel sayısının yetersiz olması, - Alınan personelin de başka alanlarda görevlendirilmesi

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Çalıştayın öğleden sonraki bölümünde önceliklendirilmiş olan 5 sorun üzerinden katılımcılar çözüm önerilerini tartışmışlardır. Mutabık olunan çözüm önerileri üzerinden sorunların çözümleri oluşturulmuş ve bu çözümler için paydaşlar tarafından faaliyet, faaliyet yeri, sorumlu kuruluş ve faaliyete ilişkin riskler yazılı olarak iletilmiştir.

Şanlıurfa Sağlık Çalıştay; Sorunlar, Çözümler ve Faaliyetler Tablosu Ek 1'de yer almaktadır.

Çözüm önerilerinin oluşturulması çalışmasında paydaşlar; bölgede sağlık hizmetlerinin yetersizliğinin acil olarak ele alınması ve merkezi birimlere duyurulması, ilde uzun zamandır faaliyete geçemeyen ve aksaklıklara uğrayan sağlık yatırımlarının bir an önce hayata geçmesi, sağlık alanında faaliyet gösterecek özel sektör yatırımlarının önünün açılması, ilde yaşanan sağlık personeli yetersizliği sorununa acilen önlem alınarak ildeki uzman sağlık personeli sayısının artırılması gerektiği konularında mutabık olmuşlardır.

Ayrıca Harran Üniversitesinde, Bölgenin sağlık alanında personel ihtiyacını karşılayacak sağlık bilimlerindeki bölümlerin artırılması, üniversite hastanesinin makine ve teçhizatlarının günün standartlarına uygun olarak revize edilmesi, ilde kadın doğum, yeni doğan ve çocuk hastanelerinin açılması ile acil servislerin fiziksel altyapılarının iyileştirilmesi vurgulanmıştır.

23 EYLÜL 2010; TİCARET, DIŞ TİCARET VE LOJİSTİK ÇALIŞTAYI

Moderatör : Halil ÇAKALLI

Raportör : Mustafa BALTACI

Ticaret, Dış Ticaret ve Lojistik Çalıştayına merkezi yönetim birimleri, bölge teşkilatları, yerel yönetimler, üniversite, organize sanayi bölgesi yönetimi, UNDP, özel sektör temsilcileri ile çok sayıda sivil toplum örgütü katılım göstermiştir. Çalıştayın katılımcı sayısı 19 kişi olarak belirlenmiştir.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
TCDD 6. Bölge Müdürlüğü	GAP BKİ
Harran Üniversitesi İİBF	Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası
KOSGEB	Hilvan Belediyesi
Şanlıurfa Gümrük Müdürlüğü	Şanlıurfa OSB Müdürlüğü
Ceylanpınar İlçe Tarım Müdürlüğü	Şanlıurfa İl Defterdarlığı
Şanlıurfa Genç İşadamları Derneği	KHGB- Köylere Hizmet Götürme Birliği
ŞOSİAD- Şanlıurfa Organize Sanayici İşadamları Derneği	TÜMSİAD - Tüm Sanayici ve İşadamları Derneği
UNDP Proje Ofisi	Ufuk Boru A.Ş
Şanlıurfa Sanayici İşadamları Derneği	Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği
Genç Girişimci İşadamları Derneği	GAİB-Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birliği

Şanlıurfa Ticaret, Dış Ticaret ve Lojistik Çalıştayından Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Çalıştayı öğleden önceki ikinci oturumunda, Şanlıurfa'da Ticaret ve Dış Ticaret Sektörünün Mevcut Durumu Diyarbakır YDO Uzmanlarından Mustafa BALTACI ve Lojistik Sektörünün Mevcut Durumu İDB Uzmanı Selçuk MENGÜVERDİ tarafından sunulmuştur. Sunumlarla ticaretin GSYİH içindeki oranı, ilin dış ticaret göstergeleri ile ilin lojistik, depolama ve ulaştırma altyapısına ilişkin bilgiler paydaşlara aktarılmıştır. Sunuşun ardından Ticaret, Dış Ticaret ve Lojistik alanındaki sorunlar sektör temsilcilerince tartışılmış, oturum sonunda sektöre ilişkin 13 maddelik sorunlar listesi hazırlanmıştır. Liste aşağıdaki gibidir:

NO	TİCARET, DIŞ TİCARET VE LOJİSTİK - SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Pazarlama organizasyon eksikliği.	118
2	Teknoloji kullanma yetersizliği, işletmelerde kurumsallaşmanın yeterli seviyede olmaması.	110
3	Firmaların ihracatta rekabet güçlerinin zayıf olması ve kalite standartlarının düşük olması.	106
4	Tarımda yüksek katma değerli ürünlerin ihracat paylarının düşük olması.	104
5	Demiryolu altyapısının yetersiz olması.	103
6	Markalaşmanın yetersiz düzeyde olması.	98
7	Limanlara uzaklık, lojistik ve ulaşım maliyetlerinin yüksek olması.	95
8	Lojistik merkezlerinin bulunmaması.	92
9	Havaalanında altyapı sorunları ve uluslar arası uçuşların yapılamaması.	88
10	İlin ihracat payının düşük olması.	86
11	İlde depolama altyapısının düşük olması.	77
12	Yabancı yatırımların az olması.	75
13	Serbest bölgenin olmaması.	72

Sektör sorunlarının belirlenmesinin ardından listedeki sorunlar paydaşlarca önem derecesine göre 5 puan üzerinden puanlanarak önceliklendirilmiştir. Yapılan puanlamaya göre; "**Pazarlama organizasyon eksikliği**" sorunu katılımcıların yüzde 65'i tarafından, "**Teknoloji kullanma yetersizliği, işletmelerde kurumsallaşmanın yeterli seviyede olmaması**" katılımcıların yüzde 56'sı tarafından en önemli sorun olarak belirtilmiştir. Firmalarda kalite bilincinin eksikliği ve üretimde markalaşamama sorunu da sektörün bir diğer önemli sorunu olarak öne çıkmıştır.

Puanlama sonuçlarının paydaşlara sunulmasının ardından en fazla oyu alan ve paydaşlarca çözüm önerileri geliştirilmesi için görüşmeye açılması kararlaştırılan öncelikli sektör sorunları aşağıdaki gibidir:

1.	Pazarlama organizasyon eksikliği.
2.	Teknoloji kullanma yetersizliği, işletmelerde kurumsallaşmanın yeterli seviyede olmaması.
3.	Firmaların ihracat rekabet güçlerinin zayıf olması ve kalite standartlarının düşük olması.
4.	Tarımda yüksek katma değerli ürünlerin ihracat paylarının düşük olması.
5.	Demiryolu altyapısının yetersiz olması.
6.	Markalaşmanın yetersiz düzeyde olması.
7.	Limanlara uzaklık, lojistik ve ulaşım maliyetlerinin yüksek olması.
8.	Lojistik merkezlerinin bulunmaması.

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Çalıştayın öğleden sonraki bölümünde, önceliklendirilmiş olan 8 sorun üzerinden katılımcılar çözüm önerilerini tartışmışlardır. Mutabık olunan çözüm önerileri üzerinden sorunların çözümleri oluşturulmuş ve bu çözümler için paydaşlar tarafından faaliyet, faaliyet yeri, sorumlu kuruluş ve faaliyete ilişkin riskler yazılı olarak iletilmiştir.

Şanlıurfa Ticaret, Dış Ticaret ve Lojistik Çalıştay; Sorunlar, Çözümler ve Faaliyetler Tablosu Ek 1'de yer almaktadır.

Çözüm önerilerinin oluşturulması çalışmasında paydaşlar; dış ticaret konusunda bölge firmalarının dışa açılmasını sağlamak üzere yurtdışında hedef ülkelerde ofislerin açılması, dış ticaret şirketlerinin kurulması, firmalarda kalifiye personel düzeyi, yabancı dil kullanma düzeyi ile teknolojiyi kullanma düzeyinin artırılması, tarımsal sanayinin geliştirilmesi, uzmanlaşmış sanayi bölgelerinin oluşturulması, üretimde kalite-sertifikasyon sisteminin getirilmesi gibi çözüm önerileri üzerinde durmuşlardır.

Ticaret ve lojistik konusu birbiriyle bağlantılı olduğundan birlikte ele alınmış, ticaretin artırılmasını desteklemek üzere lojistik altyapısının geliştirilmesi için; bölgede taşıma maliyetlerinin azaltılması, limanların ve gümrük kapılarının demiryolu ulaşımı ile erişilebilirliklerinin artırılması, bölge illeri arasında demiryolu bağlantısının sağlanarak demiryolları kullanımının etkinleştirilmesi ve bölgede sanayi bölgelerine depolama alanlarının oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır.

23 EYLÜL 2010; GÖÇ, İŞSİZLİK, İSTİHDAM VE SOSYAL UYUM ÇALIŞTAYI

Moderatör : Belma BABACAN

Raportör : Ayşegül ÖZBEK, Zuhal ÇELEBİ

Katılımcılar geniş bir yelpaze içerisinde olup, merkezi ve yerel yönetim birim temsilcileri ve sivil toplum kuruluşlarından çoğunluklu olmak üzere çeşitlilik arz etmektedir. Merkez ilçe belediyesi ve ilçe belediyeleri önemli sayıda katılım sağlamıştır. Ticaret ve Sanayi Odası, KOSGEB, İŞKUR, SGK gibi istihdam alanında görev yapan kurumların temsilcilerinin yanı sıra, sosyal yardım ve diğer sosyal hizmet alanlarında görev yapan ilde örgütlenmiş kurumların temsilcileri de katılım sağlamışlardır. Katılımcı sayısı 32 kişi olarak belirlenmiştir.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
Birecik Kaymakamlığı	SGK İl Müdürlüğü
Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Şanlıurfa Tarım İl Müdürlüğü
Şanlıurfa Belediyesi	Siverek Belediyesi
Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası	Haran Belediyesi
Birecik Belediyesi	Bozova SYDV
Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi	KOSGEB Bozova Belediyesi
İş Kurumu	Şanlıurfa Merkez Yeşilkart B. Amiri
ECOTEC-GAP Kadın STK Projesi	GAP Kadın ve Kadın STK'larını Güçlend. Prj.
Sulama Birliği	Hilvan SYDV
GAP-OTÜT DER	Bereket Sulama Birliği
Şanlıurfa Merkez SYDV	Yaşam Evi

Şanlıurfa Göç, İşsizlik, İstihdam ve Sosyal Uyum Çalıştayından Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Şanlıurfa'daki Mevcut Durum sunumu Şanlıurfa YDO Uzmanı Ayşegül Özbek tarafından yapılmıştır. Sunumda bölgenin ve ilin kırsal ve kentsel alanının demografik verileri, göç verileri, sosyal yapısı, göçle büyüyen sosyal, ekonomik ve mekansal sorunları ile hizmet sunumunun darboğazları kapsamında dezavantajlı grupların durumu ele alınmıştır. Sunumun ardından, çalıştayda konu geniş kapsamlı olarak değerlendirilmiştir. Göç, işsizlik, istihdam ve sosyal uyum başlıklarının tek bir gündemde ele alınması oldukça güç olduğundan daha kolay ilerleyebilmek ve daha iyi sonuç alabilmek için konunun iki ayrı başlık altında ele alınması, katılımcıların da olumlu bulması ile uygun görülmüştür. Bu kapsamda; "göç ve sosyal uyum" konuları bir başlık olarak, "işsizlik-istihdam" konuları ise diğer bir başlık olarak ele alınmıştır. Sabah oturumunda her iki başlık kapsamında sorunlar belirlenmiştir:

NO	İŞSİZLİK VE İSTİHDAM - SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Bölgenin/ ilin/ kentin koşullarına ve potansiyeline uygun yatırımları gerçekleştirecek araçların, girişimlerin yeterince yaratılamaması Bölgede kaynakların üretime dönüştürülmesi konusunda yatırım eksikliği Üretilen ürünlerin pazara yeterince sunulmamasının istihdama olumsuz etkileri	125
2	İstihdam kapasitesinin arttırılmaması	120
3	İşgücünün istihdam edilebilirliğinin artırılması için yaygın eğitimin gereksinimlere ve potansiyele uygun olarak gerçekleştirilmemesi	110
4	İşsizlik oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde ve yüksek olması	106
5	Yaşam boyu eğitim ve iş içinde eğitim olanaklarının sağlanamaması/ arttırılmaması	105
6	Kırsal alanla kentsel alandaki nüfusun hareketlerinin incelendiği araştırmaların eksikliği -Kentin yoksul kesimleri ile ilgili detaylı çalışmaların olmaması -Mevsimlik tarım işçiliği ile ilgili detaylı bilgi ve araştırmaların olmaması -İstihdam, işgücü ve işsizliğe ilişkin cinsiyete dayalı veri eksikliği	105
7	İşgücünün mevcut yapısının belirlenmesi için araştırmaların yeterli olmaması İşgücü arzı ile talebi arasında uyumun sağlanamaması	102
8	İl bazında bütüncül bir İstihdam Politikasının eksikliği	102
9	Küçük işletmelerin/aile işletmelerinin destek mekanizmalarından yeterince faydalanamaması-fırsat eşitsizliği	100
10	Sosyal yardımların işgücüne katılım konusunda engel teşkil etmesi	99
11	Kayıt dışı istihdam sorunu	99
12	İşgücünün istihdam olanaklarına uyumuna yönelik politikaların geliştirilmesinde koordinasyon sağlanamaması	98
13	Kadınların işgücüne katılım ve istihdam edilebilirlik konusunda dezavantajlı konumda olması Kadın işsizliğinin sosyal/psikolojik sorunlara yol açması	94
14	İşgücünün istihdam olanaklarına kavuşmasını sağlayıcı araçların yeterli olmaması (yerel ofisler, internet hizmeti vb.)	93

Katılımcılar tarafından yapılan puanlamaya göre; **“Bölgenin/ ilin/ kentin koşullarına ve potansiyeline uygun yatırımları gerçekleştirecek araçların, girişimlerin yeterince yaratılmaması, kaynakların üretime dönüştürülmesinde yatırım eksikliği”** sorunu katılımcıların yüzde 80’i tarafından en öncelikli sorun olarak nitelenmiştir. Bölgenin özgün yapısı ile örtüşen ekonomik ve sosyal politikaların gerekliliği, üzerinde mutabakat sağlanan konular arasındadır. İşsizlik ve istihdam konusunda önceliklendirilmiş sorunlar aşağıdaki gibidir:

1.	Bölgenin/ ilin/ kentin koşullarına ve potansiyeline uygun yatırımları gerçekleştirecek araçların, girişimlerin yeterince yaratılmaması a) Bölgede kaynakların üretime dönüştürülmesi konusunda yatırım eksikliği b) Üretilen ürünlerin pazara yeterince sunulmamasının istihdama olumsuz etkileri
2.	İstihdam kapasitesinin arttırılamaması
3.	İşgücünün istihdam edilebilirliğinin artırılması için yaygın eğitimin gereksinimlere ve potansiyele uygun olarak gerçekleştirilmemesi
4.	İşsizlik oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde ve yüksek olması
5.	Yaşam boyu eğitim ve iş içinde eğitim olanaklarının sağlanamaması/ arttırılamaması
6.	Kırsal alanla kentsel alandaki nüfusun hareketlerinin incelendiği araştırmaların eksikliği, a) Kentin yoksul kesimleri ile ilgili detaylı çalışmaların olmaması b) Mevsimlik tarım işçiliği ile ilgili detaylı bilgi ve araştırmaların olmaması c) İstihdamın, işgücü ve işsizliğe ilişkin cinsiyete dayalı veri eksikliği
7.	İşgücünün mevcut yapısının belirlenmesi için araştırmaların yeterli olmaması İşgücü arzı ile talebi arasında uyumun sağlanamaması

NO	GÖÇ VE SOSYAL UYUM - SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Sosyal hizmet sunumunun yerinde ve gereksinimlere uygun gerçekleştirilememesi/ Yerinden hizmet sunumunun merkezi ve yerel sunucuların koordinasyonu sağlanarak gerçekleştirilmesinde sorun yaşanması	116
2	Kırsal ve kentsel alanda nüfus artış hızını önlemeye yönelik koruyucu, önleyici sosyal hizmetlerin geliştirilmesinde yetersiz kalınması	114
3	Ekonomik, mekansal ve sosyal ayrışmanın yaşandığı bölgelerde (mahalle-semt) yoksul kesime yönelik, fırsatlar ile biçimlenen yeni kalkınma araçları ve yöntemleri geliştirilmemesi	112
4	Kentsel alana göçle gelenlere yönelik, kentsel hizmet, fiziksel altyapı sunumlarının planlanamaması ve kaynak yetersizliği. Göç hızının yerel yönetimlerin zamanında müdahale etmesine engel oluşturması	110
5	Sosyal yardımlarda ihtiyaç odaklı bir sistem geliştirilememesi (Sosyal yardımların yerel ölçütler çerçevesinde oluşturulan nesnel ölçütlere göre yapılmaması /Sosyal yardım hizmetlerinin, bireysel gelişimi destekleyici araçlarla bütünleştirilememesi)	110
6	Kırsal ve kentsel yoksullukta artış -yoksunluğun yaygınlaşması	106
7	İl, ilçeler ve kent merkezindeki dezavantajlı grupların tespit edilmesine yönelik çalışmaların olmaması (kadınlara yönelik araştırma-veri eksikliği)	103
8	Yoksul ve yoksun kesimlere pozitif ayrımcı tutum sağlayacak araçların geliştirilmemesi	100
9	Dezavantajlı grupların koruyucu, önleyici ve rehabilite edici sosyal hizmetlerle buluşturulmasında yetersizlikler	100
10	Kurumsal kapasitenin geliştirilmesine yönelik etkili bilgi ve kaynak yönetiminin oluşturulamaması	98
11	Sosyal hizmet sunumu veren kurumlarda personel yetersizliği	97

Göç ve sosyal uyum konusunda belirlenen sorunların puanlanması sonuçlarına göre; **“Sosyal hizmet sunumunun yerinde ve gereksinimlere uygun gerçekleştirilememesi/ Yerinden hizmet sunumunun merkezi ve yerel sunucuların koordinasyonu sağlanarak gerçekleştirilmesinde sorun yaşanması”** en büyük sorun olarak belirlenirken, **“Kırsal ve kentsel alanda nüfus artış hızını önlemeye yönelik koruyucu, önleyici sosyal hizmetlerin geliştirilmesinde yetersiz kalınması”** en önemli diğer sorun olarak belirlenmiştir. Sosyal hizmet ihtiyacı ile bölgede göçün nedenleri, niteliği, yoğunluğu ve yönüne ilişkin envanter, izleme ve araştırmaların eksikliği yine en önemli sorunlar olarak belirlenmiştir. Listede ilk 5 sırada yer alan sorunların görüşmeye açılması paydaşlar tarafından uygun bulunmuştur:

1.	Sosyal hizmet sunumunun yerinde ve gereksinimlere uygun gerçekleştirilememesi/ Yerinden hizmet sunumunun merkezi ve yerel sunucuların koordinasyonu sağlanarak gerçekleştirilmesinde sorun yaşanması
2.	Kırsal ve kentsel alanda nüfus artış hızını önlemeye yönelik koruyucu, önleyici sosyal hizmetlerin geliştirilmesinde yetersiz kalınması
3.	Ekonomik, mekansal ve sosyal ayrışmanın yaşandığı bölgelerde (mahalle-semt) yoksul kesime yönelik fırsatlar ile biçimlenen yeni kalkınma araçları ve yöntemleri geliştirilmemesi
4.	Kentsel alana göçle gelenlere yönelik, kentsel hizmet, fiziksel altyapı sunumlarının planlanamaması ve kaynak yetersizliği Göç hızının yerel yönetimlerin zamanında müdahale etmesine engel oluşturması
5.	Sosyal yardımlarda ihtiyaç odaklı bir sistem geliştirilememesi (Sosyal yardımların yerel ölçütler çerçevesinde oluşturulan nesnel ölçütlere göre yapılmaması /Sosyal yardım hizmetlerinin, bireysel gelişimi destekleyici araçlarla bütünleştirilememesi)

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Çalıştayın öğleden sonraki bölümünde işsizlik ve istihdam konusunda önceliklendirilmiş olan 7 sorun ve göç ve sosyal uyum konusunda önceliklendirilmiş olan 5 sorun üzerinden katılımcılar çözüm önerilerini tartışmışlardır. Mutabık olunan çözüm önerileri üzerinden sorunların çözümleri oluşturulmuş ve bu çözümler için paydaşlar tarafından faaliyet, faaliyet yeri, sorumlu kuruluş bilgileri yazılı olarak oluşturulmuştur.

Şanlıurfa Göç, İşsizlik, İstihdam ve Sosyal Uyum Çalıştayı; Sorunlar, Çözümler ve Faaliyetler Tablosu Ek 1'de yer almaktadır.

Çalıştayda temel sorunlar arasında, göçle gelenlerin oluşturduğu mahallelerde/alanlarda dezavantajlılığın sayısal olarak da arttığı, gereksinimlerin çeşitlendiği, hizmet sunumunda sorun ve yetersizliklerin yaşandığı saptaması yapılmıştır. Bu saptama altında, en temel bulgu olarak, dezavantajlı tanımı altında, kırsal ve kentsel alanda yoksul ve yoksun kesimleri tanıma, sorun ve yapılarını, gereksinimlerini belirleme konusunda ihtiyaç analizi yapılması gerektiği tüm katılımcıların ortak görüşü olarak dile getirilmiştir. Öte yandan kurumsal sorunlar temelde kaynakların kullanılması alanında ele alınmış ve aynı konularda görevli kurumların benzer işi yaparken kaynak israfının ortaya çıkması ve koordinasyon sağlanamaması olarak özetlenmiştir.

Yoksun tanımının yoksul kesimi, işsizleri, eğitim ve sosyal hizmetlerden yeterince faydalanamayan ekonomik, sosyal ve mekansal ayrışma içerisindeki kesimleri kapsadığı ve yaşam standardının iyileştirilmesi başlığı altında yapılacak düzenlemelerin uygun olacağı genel kabul olarak ele alınmıştır.

II. BÖLÜM

DİYARBAKIR ÇALIŞTAYLARI

TRC2 (DİYARBAKIR-ŞANLIURFA) BÖLGESİ
2011-2013 BÖLGE PLANI ÇALIŞTAYLARI RAPORU

3.5. DİYARBAKIR ÇALIŞTAYLARI

27 EYLÜL 2010; TARIM ÇALIŞTAYI

Moderatör : A. Saffet ATİK

Raportör : Zuhale ÇELEBİ

Çalışmaya 27 farklı kurum veya kuruluştan 36 temsilci katılım sağlamıştır. Katılımcılar merkezi yönetim birimleri, bölge teşkilatları ve yerel yönetim birimleri, çoğunluklu olarak ilçe tarım teşkilatları, üniversite, araştırma enstitüleri ve sivil toplum kuruluşları içerisinde geniş bir yelpaze oluşturmaktadır.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
DSİ 10. Bölge Müdürlüğü	Tarım İl Müdürlüğü
Diyarbakır İl Özel İdaresi	Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Dicle Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK)
Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü
Toprak Mahsulleri Ofisi	Çevre ve Orman İl Müdürlüğü
Lice İlçe Tarım Müdürlüğü	Kocaköy İlçe Tarım Müdürlüğü
Hazro İlçe Tarım Müdürlüğü	Çermik İlçe Tarım Müdürlüğü
Kayapınar İlçe Tarım Müdürlüğü	Bağlar İlçe Tarım Müdürlüğü
Sur İlçe Tarım Müdürlüğü	Çınar İlçe Tarım Müdürlüğü
Yenişehir İlçe Tarım Müdürlüğü	Bismil İlçe Tarım Müdürlüğü
DESOB	Proje İst. Şube Müdürlüğü
GAP Bölgesi Belediyeler Birliği (GABB)	GATAEM
Anı Yetiştiricileri Birliği	Et ve Balık Kurumu

Diyarbakır Tarım Çalıştayındaki Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Çalıştayın öğleden önceki ikinci oturumunda, Diyarbakır'da Tarım Sektörünün Mevcut Durumu Şanlıurfa YDO Uzmanı Abdullah UYARLAR tarafından sunulmuş ve ilin tarımsal varlıkları, tarımsal üretim değerleri, sulama altyapısı durumu gibi göstergeler katılımcılarla paylaşılmıştır. Mevcut durum sunumunun ardından paydaşlar tarafından sektörün sorunları tartışılarak 22 maddelik sorunlar listesi oluşturulmuştur:

NO	TARIM - SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Tarımsal alt yapı ve tarıma dayalı sanayinin geliştirilememesi.	132
2	Pazarlama, rekabetçilik ve gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesi sorunları.	114
3	Bölgeye özgü tarımsal üretim modellerinin geliştirilememesi.	114
4	İlin tarımsal önceliklerinin belirlenmemiş olması.	112
5	Bölge için önemli görülen projelerin takip edilememesi (Sulama projeleri, TARET vb).	108
6	Tarımsal eğitim ve modern tarım yöntemleri konusunda eğitim programlarının olmaması.	106
7	Tarımsal üretimde teknoloji uygulamalarının yaygınlaştırılmaması.	105
8	Tarımsal desteklerin etkinleştirilmemesi.	103
9	Tarımsal krediler için tek bankaya bağımlı olunması ve kredi koşullarında bölgeye yönelik fırsat eşitliğinin olmaması.	102
10	Tarım sektöründe desteklemelerin bölgesel bazda ele alınmaması ve uygulanmaması.	101
11	Örgütlenme sorunları. Özellikle Kooperatifleşmedeki problemler.	100
12	Gıda güvenliği ve kalite-kontrol sistem sorunları.	100
13	Yönetim ve koordinasyonun etkin olmaması. Kamu, özel ve STK işbirliğinin eksikliği.	100
14	Organik tarımın bölgede geliştirilememesi.	96
15	Tarımsal alanda ülkesel ve bölgesel üretim planlamasının olmaması.	95
16	Kırsal alanda ekonomik gelir kaynaklarının kısıtlılığı/çeşitlendirilememesi.	94
17	Çiftçinin kırsal yaşamına uygun basitleştirilmiş bürokrasinin olmayışı.	90
18	Dünya ile ekonomik entegrasyon kanallarının yetersiz olması.	80
19	Tarımsal istatistiklerde nitelik ve nicelik sorunları.	77
20	Kurumsallaşma sorunları; sulama sektöründe örgütlenememe.	76
21	Tarımsal işletmelerin finansal araçlara ulaşım ve destek mekanizmaları konusundaki bilgisizlik.	72
22	Tarımsal faaliyetlerin neden olduğu sera gazı ve diğer çevre sorunları.	68

Belirlenen listedeki her bir soruna paydaşlar tarafından önem derecesine göre 1'den 5'e kadar puanlar verilmiştir. **"Tarımsal altyapı ve tarıma dayalı sanayinin geliştirilememesi"** sorunu katılımcıların yüzde 59'u tarafından tam puan almış ve sektörün en önemli ve öncelikli sorunu olarak nitelenmiştir. **"Bölgeye özgü tarımsal üretim modellerinin geliştirilememesi"** sorunu katılımcıların yüzde 53'ü tarafından tam puan alarak tarım sektörünün en büyük ve en öncelikli diğer sorunu olarak nitelenmiştir. Paydaşlar tarafından görüşmeye açılan önceliklendirilmiş sorunlar aşağıdaki gibidir:

1.	Tarımsal altyapı ve tarıma dayalı sanayinin geliştirilememesi.
2.	Pazarlama, rekabetçilik ve gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesi sorunları.
3.	Bölgeye özgü tarımsal üretim modellerinin geliştirilememesi.
4.	İlin tarımsal önceliklerinin belirlenememesi.
5.	Bölge için önemli görülen projelerin takip edilememesi.
6.	Tarımsal eğitim ve modern tarım yöntemleri konusunda eğitim programlarının olmaması.

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Öğleden sonraki ilk oturumda; önceliklendirilen sorunlardan yola çıkılarak belirlenen her bir sorun üzerinde tartışmalar yapılmış, bu konuda bölgede yapılanlar ve yapılması gerekenler ortaya konularak çözüm önerileri geliştirilmiştir. Sektörün öncelikli sorunlarına yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesinin ardından, üçüncü oturuma geçilerek belirlenen çözümler için gerçekleştirilmesi gereken faaliyetler, faaliyetin yeri, faaliyetin icrasından sorumlu olacak kurum veya kuruluşlar belirlenmiştir.

Diyarbakır Tarım Çalıştay; Sorunlar, Çözümler ve Faaliyetler Tablosu Ek 2'de yer almaktadır.

Bölgede tarımsal altyapı çalışmalarının hızlandırılması, sulama olanaklarının artırılması ve toplulaştırma projelerinin tamamlanması, ilin tarım deseninin belirlenmesi, tarımsal teşvik ve desteklemelere havza ve ürün bazında devam edilmesi gerekliliği, tarımsal ürünlerin pazarlama olanaklarının araştırılması ve geliştirilmesi ile bölgede tarımsal sanayinin geliştirilmesi gereklilikleri üzerinde ortak karara varılmıştır.

27 EYLÜL 2010; SANAYİ, OSB VE ENERJİ ÇALIŞTAYI

Moderatör : Yunus ÇOLAK, Halil ÇAKALLI

Raportör : Mustafa BALTACI

Sanayi-OSB-Enerji çalıştayına Dicle Üniversitesi çoğunluklu olmak üzere aşağıdaki listede yer alan kurum ve kuruluş temsilcileri katılmıştır. Çalıştaya özel sektör katılımı olmamış, katılım istenen düzeyin altında gerçekleşmiştir. Çalıştay katılımcıları 10 kişi olarak kaydedilmiştir.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
Diyarbakır OSB	Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü
Dicle Üniversitesi	DTSO
Dicle EDAŞ	Dicle Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	TÜİK Bölge Müdürlüğü

Diyarbakır Sanayi, OSB ve Enerji Çalıştayından Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Öğleden önceki ikinci oturumda Sanayi Sektörü Mevcut Durumu Şanlıurfa YDO Uzmanı Yunus ÇOLAK tarafından sunulmuştur. Sunumda ilin temel sanayi göstergeleri, sanayi sektöründe faaliyet gösteren alt sektörler, sanayideki firma sayıları ve istihdam değerleri gibi bilgiler katılımcılarla paylaşılmıştır. Enerji Sektörü Mevcut Durum sunumu Şanlıurfa YDO Uzmanı Halil ÇAKALLI tarafından gerçekleştirilmiş ve bölgenin enerji kaynakları, yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeli ve altyapı durumu ile ilgili göstergeler katılımcılarla paylaşılmıştır. Mevcut durum sunumunun ardından sektörlerin sorunları tartışılmış sanayi ve enerji sektörlerine ilişkin sorunlar listesi genişletilmiştir.

Katılımcılar tarafından belirlenen sorunlara 1'den 5'e kadar puanlar verilmiş ve sanayi sektörü sorunları listesinde en yüksek puanı alan ilk 5 sorun ile enerji sektörü sorunları listesinde yer alan ilk 5 sorun sektörlerin öncelikli sorunları olarak belirlenmiştir. Puanlama sonuçlarına göre sanayi sektörü ve enerji sektörü sorunları listelerindeki ilk 10 sorun üzerinden çözüm önerilerinin görüşülmesi kararlaştırılmıştır.

1.	Sanayi altyapısının yetersiz olması.
2.	İş ortamı ve yatırım açısından bölgenin çekicilik ve erişebilirlik unsurlarının yetersiz olması.
3.	Üniversite-Sanayi işbirliğinin yetersiz olması.
4.	Bölgeye münhasıran yeni teşvik mekanizmalarının faaliyete geçirilmemiş olması ve devletin en azından yatırımcı kadar risk almaması
5.	Nitelikli işgücünün yetersiz olması ve sanayi istihdamının toplam istihdam içindeki payının düşük olması.
6.	Bölgede enerjideki kayıp kaçak oranlarının yüksek olması.
7.	Bölgede petrol, doğalgaz gibi konvansiyonel enerji kaynakları potansiyellerinin tam olarak tespit edilmemiş olması.
8.	Yenilenebilir enerji kaynakları (YEK) konusunda potansiyelin tam olarak tespit edilmemiş olması, bölgenin bu potansiyeli kullanmaması, bölge halkının yeterli bilgiye sahip olmaması.
9.	Yenilenebilir enerji teknoloji maliyetlerinin yüksek olması, bu konuda yaşanan finansman sorunu.
10.	Enerji verimliliği konusunda yeterli bilincin oluşmamış olması. Enerji verimliliği konusundaki uygulamaların yetersiz olması.

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Öğleden sonraki ilk oturumda; önceliklendirilen sorunlardan yola çıkılarak belirlenen her bir sorun üzerinde tartışmalar yapılmış ve bu sorunların her biri için paydaşlar tarafından ortak çözüm önerileri geliştirilmiştir. Sektörlerin öncelikli sorunlarına yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesinin ardından, üçüncü oturuma geçilmiş ve belirlenen çözümler için gerçekleştirilmesi gereken faaliyetler, faaliyetin yeri, faaliyetin icrasından sorumlu olacak kurum veya kuruluşlar belirlenmiştir.

Diyarbakır Sanayi, OSB ve Enerji Çalıştayı, Sorunlar, Çözümler ve Faaliyetler Tablosu Ek 2'de yer almaktadır.

Sanayi-Organize Sanayi Bölgeleri konulu çalışmalar sırasında; bölgede sanayi altyapısının yetersiz olduğu, organize sanayi bölgelerinde fiziksel altyapı eksikleri ile bölgede nitelikli işgücü eksikliğinin giderilmesi, ortaklık kültürünün geliştirilmesi öne çıkan konular olmuştur.

Enerji konulu çalışmalar sırasında; yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği konusu üzerinde durulmuş, bölgede enerji kaynakları potansiyelinin tespit edilmesi, fizibilite çalışmalarının yapılarak girişimcilerin bu alanlara yönlendirilmesi ve enerji verimliliğinin sağlanabilmesi için enerji iletim ve dağıtım altyapısının güçlendirilmesi gerektiği konularında mutabık olunmuştur. Ayrıca ilgili mevzuatın tamamlanarak bu alandaki yatırımlara devlet desteğinin verilmesinin de gerekli olduğu vurgulanmıştır.

28 EYLÜL 2010; EĞİTİM ÇALIŞTAYI

Moderatör : Selman DELİL

Raportör : Erhan DEMİRCAN

Eğitim sektörü katılımcıları belirlenirken sektörün Paydaş Analizi yapılmış bu analize göre sektör ile ilişkisi/ilgisi bulunan tüm taraflar davet edilmiştir. Katılımcı isimlerinin belirlenmesi ise paydaş analizi doğrultusunda Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odasından resmi yazı ile isim istenerek gerçekleştirilmiştir. Eğitim çalıştayına katılım istenen düzeyde gerçekleşmiş, ilgili kurumların temsilcilerinin yanı sıra farklı branşlarda ve farklı yerleşim yerlerinde görev yapan öğretmenlerin de katılımıyla çalıştaya toplam 21 kişinin katılımı kaydedilmiştir.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Dicle Üniversitesi
Diyarbakır Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü	Diyarbakır Valiliği Proje Koordinasyon Merkezi
Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası	Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Sendika Temsilcileri, Dernek Temsilcileri	Eğitim Yöneticileri, Öğretmenler, Halk Eğitim Müdürleri

Diyarbakır Eğitim Çalıştayından Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Çalıştayın bu oturumu sektör ile ilgili mevcut durumun görülmesi amacıyla TRC2 2011-2013 Bölge Planı Mevcut Durum Analizi çalışmaları kapsamında sektör sorumlusu PPKB uzmanlarından Selman DELİL tarafından hazırlanan Eğitim Sektörü Mevcut Durum Raporunun özetinin paydaşlarla paylaşılması ile başlamıştır. Bölgenin eğitim alanındaki sorunlarına giriş sağlayan bu sunumdan hemen sonra katılımcılar, sektör sorunlarını tartışmışlar ve sorunlar listesini güncellemişlerdir.

NO	EĞİTİM - SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Derslik sayısının yetersiz olması sebebiyle sınıf mevcutlarının yüksek olması	90
2	Okul öncesi eğitimin altyapısının yetersiz olması	81
3	Velilerin eğitim düzeyinin düşük olması	79
4	Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin görev tanımına uygun olarak yeterince faaliyet gösterememesi	78
5	Kurumlar arası işbirliği eksikliği	76
6	Bölgede başta ortaöğretimde olmak üzere okullaşma oranının düşük olması	73
7	Yükseköğretime geçiş başarısının düşük olması	73
8	Ortaöğretime geçiş başarısının düşük olması	72
9	Bölgenin öğretmen sayısının yetersiz olması	72
10	Kız çocuklarının okullaşma oranının düşük olması	72
11	Görsel basın ve internetin yanlış kullanımının eğitim çağındaki çocuk ve gençler üzerinde olumsuz etkilerinin olması	71
12	Madde bağımlılığının ilköğretim ve ortaöğretimde artması	71
13	Güvenli Okul ortamlarının yeterli düzeyde olmaması	70
14	Değişen eğitim programlarının yeterince anlaşılabilmesi ve uygulamanın istenilen düzeyde olmaması	70
15	Sınıflarda eğitim materyalleri ve donanımlarının yetersiz olması	68
16	Eğitim sorunlarına ilişkin araştırmaların yetersiz olması	66
17	Öğretmen sirkülasyonunun fazla olması ve bundan dolayı atanan yeni öğretmenlerin tecrübesiz olması	65
18	Yeni ilköğretim programlarının öngördüğü şekilde ailelerin çocuklarına destek olma noktasında yeterince bilgilendirilmemesi	65
19	Özel eğitim alan öğrenci velilerinin yeterince bilinçli olmaması	65
20	Eğitimde sosyal, kültürel ve sportif alt yapının eksik olması	63
21	Çocukların okul öncesinde yeterince Türkçe bilmemeleri	62
22	Mesleki eğitimde okuma yazma bilmeyen ve ikinci kademe okuma yazma belgesi olanların mesleki eğitime yönlendirilmesi konusunda mevzuat eksikliği olması	62
23	Vatandaşların önemli bir bölümünün her türlü hizmeti devletten beklemeleri	61
24	Okur yazar oranının düşük olması	61
25	Taşınmalı eğitimdeki sorunların giderilmesi	61
26	Özel eğitim hizmetlerinin denetiminin yetersiz olması	60
27	Mesleki iş analizlerinin revize edilmemiş olması. Orta öğretimden mesleki eğitime geçişlerin yetersiz olması. Mesleki eğitimde bölgesel altyapının yetersiz olması	59
28	Öğretmen niteliklerinin yeterli düzeyde olmaması, pedagojik açıdan yeterince iyi yetiştirilmeden göreve başlamaları	58
29	Hizmet içi eğitimlerin yapılabileceği eğitim merkezlerinin ve konferans salonlarının yetersizliği	56
30	Eğitim kurumlarında yardımcı hizmetlerde elemanların eksik olması	56
31	Tarım ve mevsimlik işçi aile çocuklarının eğitim olanaklarından yararlanamaması	54

32	Mevcut bilişim teknolojilerinin kullanımında eğitimcilerin yeterli donanıma sahip olmaması	53
33	Okullarda sosyal-kültürel ve sportif faaliyetlere yeterince yer verilememesi	53
34	Hizmet içi eğitim verebilecek eğitici eksikliği	52
35	Mesleki eğitimde eğitim gören öğrencilerin beceri eğitimi almaları için yeterli sayıda işletme olmaması	52
36	Özel eğitimde fiziki şartların yetersiz olması	49
37	İlk, orta ve yüksek öğretim düzeyinde özel öğretim kurumlarının sayıca az olması	48
38	Öğrencilerin artan taleplerine istedikleri düzeyde cevap verilememesi ve bilgiyi tüketim hızlarına ulaşılamaması	48
39	Mesleki ve teknik eğitimde modüler sistemin henüz uygulanamaması	46
40	Özel eğitim hizmetlerinin teşvik edilmemesi	41

Oluşturulan 40 maddelik sorunlar listesi tüm katılımcılara dağıtılmış ve önem düzeyine göre 5 üzerinden puanlanmıştır. Puanlama sonucu ilk sırada yer alan 6 sorun için paydaşlar tarafından çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Eğitim alanında paydaşlar tarafından önceliklendirilmiş sorunlar sırasıyla aşağıdaki gibidir:

1.	Derslik sayısının yetersiz olması sebebiyle sınıf mevcutlarının yüksek olması.
2.	Okul öncesi eğitimin altyapısının yetersiz olması.
3.	Velilerin eğitim bilincinin düşük olması.
4.	Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin görev tanımına uygun olarak yeterince faaliyet gösterememesi.
5.	Kurumlar arası işbirliği ve koordinasyon eksikliği.
6.	Bölgede başta ortaöğretimde olmak üzere okullaşma oranının düşük olması.

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Öğleden sonraki ilk oturumda; önceliklendirilen sorunlardan yola çıkılarak belirlenen her bir sorun üzerinde tartışmalar yapılmış ve bu sorunların her biri için paydaşlar tarafından ortak çözüm önerileri geliştirilmiştir. Sektörlerin öncelikli sorunlarına yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesinin ardından, üçüncü oturuma geçilmiş ve belirlenen çözümler için gerçekleştirilmesi gereken faaliyetler, faaliyetin yeri, faaliyetin icrasından sorumlu olacak kurum veya kuruluşlar belirlenmiştir.

Diyarbakır Eğitim Çalıştayı, Sorunlar, Çözümler ve Faaliyetler Tablosu Ek 2'de yer almaktadır.

Diyarbakır eğitim çalıştayında tartışılan konular arasında özellikle bazı yerleşim birimlerinde (örneğin; Bağlar, Yenişehir) ortaya çıkan acil derslik ihtiyacı, öğretmen ihtiyacı ve sirkülasyonu, okulöncesi okullaşma oranının düşük olması, okuryazar oranlarındaki gelişmeler, üniversitenin bölge eğitimine katkıları, eğitim sorunlarına yaklaşım farklılıkları, kampüs okul uygulamaları, modüler mesleki eğitim sistemi, idari uygulamalar gibi konular ön plana çıkmıştır.

28 EYLÜL 2010; KENTLEŞME, ÇEVRE VE ALTYAPI ÇALIŞTAYI

Moderatör : A. Saffet ATİK

Raportör : Zuhale ÇELEBİ

Diyarbakır Kentleşme, Çevre ve Altyapı çalıştayına; merkezi birimler, bölge teşkilatları, yerel yönetimler, ilçe belediyeleri; meslek odaları, dernekler ve birlikler gibi sivil toplum kuruluşları temsilcileri yoğun katılım sağlamıştır. Çalıştaya katılım yüksek düzeyde gerçekleşmiş, aşağıdaki tabloda isimleri yer alan kurum ve kuruluşları temsil eden 41 kişinin katılımı kaydedilmiştir.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğü	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi
TCDD Bölge Müdürlüğü	İl Çevre ve Orman Müdürlüğü
Dicle Üniversitesi	DİSKİ
DHMİ	GAP Bölge Kalkınma İdaresi
İl Özel İdaresi	Hazro Belediyesi
Eğil Belediyesi	Çınar Belediyesi
İller Bankası	TMMOB Şehir Plancıları Odası
Hani Belediyesi	Güneydoğu Anadolu Bölgesi Belediyeler Birliği
Gençlik ve Değişim Derneği	Yerel Gündem 21
Diyarbakır Çevre Gönüllüleri Derneği	

Diyarbakır Kentleşme, Çevre ve Altyapı Çalıştayındaki Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Öğleden önceki ikinci oturumda, Diyarbakır'ın *Kentleşme, Çevre ve Altyapı* Diyarbakır ili *Mevcut Durumu* sunuşu PPKB Uzmanı Zuhale ÇELEBİ tarafından yapılmış ve ardından sorunların belirlenmesine geçilmiştir. Sunumda Diyarbakır ilinin kentleşme durumu, Diyarbakır'ın merkez kentleşme süreci ve sorunları, il ve kent düzeyinde altyapı durumu ve çevre sorunları paydaşlara sunulmuştur. Katılımcılar tarafından konu geniş kapsamlı bulunarak kentleşme çevre ve altyapı başlıklarının ayrı ayrı çözümlenmesinin daha verimli ve uygun olacağı kanaatine varılmıştır. Her konu başlığı için ayrı sorunlar listesi hazırlanarak 1'den 5 e kadar puanlanmış ve önceliklendirilmiştir. Sorunlar listeleri ile puanlama sonuçları aşağıdaki tablolarda yer almaktadır:

NO	KENTLEŞME - SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Tarihi, kültürel ve doğal değerlerin yeterince korunamaması ve kentsel yaşama katılamaması (Tarihi kent merkezleri, İçkale, Dicle vadisi, rekreatif potansiyeli olan su yüzeyleri, yeşil alanlar)...	157
2	Diyarbakır imajının yanlış anlatılması ve merkezi yönetimin ile yaklaşımı	155
3	Diyarbakır ekonomisine katma değeri yüksek faaliyetlerin kazandırılmaması, doğal kaynakların değerlendirilememesi (tarım, madencilik vb...)	148
4	Doğal çevreyi tahrip etme riski taşıyan yapılaşma baskısı (tarım alanları, su havzaları..)	141
5	Kırsal alandaki nüfusun hızla çözülmekte olması-göç ve gecekondulaşma	139
6	Bölgenin göç vermesiyle birlikte beşeri sermayenin bölgede tutulamaması	134
7	Kentsel alanlarda meydan ve yeşil alan, sosyal donatı alanları, kültürel tesisler gibi açık ve ortak alan kullanımlarının azlığı	133
8	Tarihi, kültürel ve doğal değerler konusunda bilincin gelişmemiş olması	129
9	İlin kentsel kademelenmedeki bölge merkezi konumunun gerilemesi, Hizmet kalitesindeki yetersizlikler	128
10	Yerel Yönetimlerin mali ve teknik kapasitelerinin yetersizliği	127
11	Kentsel alanlarda kırsal yaşam tarzının devam ettirilmesi sorunu	125
12	Hızlı şehirleşmenin kentsel mekana ve sosyal yapıya etkileri	122
13	Proje üretimindeki aktörler arasındaki eşgüdüm ve iletişim eksikliği	121
14	Farklı gelir gruplarının barınma ihtiyacına yönelik altyapı eksikliği	121
15	Planlamadaki kademeli birlikteliğin eksikliği	121
16	Birçok sektörde proje eksikliği, proje stokunun yetersizliği	120
17	Kadastral durumun, halihazır haritaların ve imar planlarının güncel olmaması	120
18	Toplumsal cinsiyet eşitsizliği	113

NO	ÇEVRE - SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	İçme suyu havzalarında (Dicle Nehri ve Baraj Göllerinde) ve yer altı sularında evsel, endüstriyel ve tarımsal kirlilik sorunu	152
2	Su havzalarının korunamaması (Dicle Nehri Havzası, içme suyu havzaları...) Sınır aşan suların iyi yönetilememesi	139
3	Doğal çevreyi tahrip etme riski taşıyan yapılaşma baskısı (tarım alanları, su havzaları...)	137
4	Doğal değerler ve çevre konusunda bilincin gelişmemiş olması	135
5	Dicle Nehri ve diğer baraj göllerinin kıyı kenar çizgisinin belirlenmemiş olması	130
6	Hava kirliliği	98

NO	ALTYAPI - SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Entegre katı atık yönetimi sisteminin oluşturulamaması	154
2	Yerel Yönetimlerin mali ve teknik kapasitelerinin yetersizliği	142
3	Havaalanının kapasitesinin düşük olması ve uluslararası uçuşlara kapalı olması	140
4	Kentin otoyol bağlantısının bulunmaması	139
5	İl genelinde kanalizasyon altyapısının yetersiz olması ve evsel kaynaklı atık suların arıtılmadan deşarj edilmesi	138
6	Alternatif ulaşım türleri ve güzergâhlarının yetersiz olması	137
7	Yenilenebilir enerji konusundaki altyapının yetersiz olması	137
8	Demiryolunun İskenderun ve Mersin Limanına bağlantısının olmayışı	136
9	Dış ticaret ve uluslararası alanlarda gerekli altyapının eksikliği	136
10	Kent içi trafik yoğunluğunun yüksek olması	136
11	Yönetici birimlerin yetersizliği	127
12	Doğal gaz altyapısının tamamlanmamış olması	115

Puanlama sonuçları paydaşlara sunulduktan sonra, üst sıralarda yer alan bazı sorunların diğer çalıştaylarda tartışılan konular kapsamına girmesi nedeniyle, aşağıdaki sorunların kentleşme, çevre ve altyapı konusunda görüşmeye açılması paydaşlarca uygun bulunmuştur:

KENTLEŞME-ÖNCEKLİ SORUNLAR LİSTESİ	
1.	Tarihi, kültürel ve doğal değerlerin yeterince korunamaması ve kentsel yaşama katılamaması (Tarihi kent merkezleri, İçkale, Dicle Vadisi, rekreatif potansiyeli olan su yüzeyleri , yeşil alanlar...)
2.	Kırsal alandaki nüfusun hızla çözülmekte olması-göç ve gecekondulaşma
3.	Kentsel alanlarda meydan ve yeşil alan, sosyal donatı alanları, kültürel tesisler gibi açık ve ortak alan kullanımının azlığı
4.	Tarihi, kültürel ve doğal değerler konusunda bilincin gelişmemiş olması
5.	İlin kentsel kademelenmedeki bölge merkezi konumunun gerilemesi, hizmet kalitesindeki yetersizlikler
ÇEVRE- ÖNCEKLİ SORUNLAR LİSTESİ	
1.	İçme suyu havzalarında (Dicle Nehri ve Baraj Göllerinde) ve yer altı sularında evsel, endüstriyel ve tarımsal kirlilik sorunu
2.	Su havzalarının korunamaması (Dicle Nehri Havzası, içme suyu havzaları...) Sınır aşan suların iyi yönetilememesi
3.	Doğal çevreyi tahrip etme riski taşıyan yapılaşma baskısı (tarım alanları, su havzaları...)
4.	Doğal değerler ve çevre konusunda bilincin gelişmemiş olması
5.	Dicle Nehri ve diğer baraj göllerinin kıyı kenar çizgisinin belirlenmemiş olması
ALTYAPI-ÖNCELİKLİ SORUNLAR LİSTESİ	
1.	Entegre katı atık yönetimi sisteminin oluşturulamaması
2.	Yerel Yönetimlerin mali ve teknik kapasitelerinin yetersizliği
3.	Havaalanının kapasitesinin düşük olması ve uluslararası uçuşlara kapalı olması
4.	Kentin otoyol bağlantısının bulunmaması
5.	İl genelinde kanalizasyon altyapısının yetersiz olması ve evsel kaynaklı atık suların alıcı ortama atılmadan deşarj edilmesi

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Öğleden sonraki ilk oturumda; önceliklendirilen sorunlardan yola çıkılarak belirlenen her bir sorun üzerinde tartışmalar yapılmış ve bu sorunların her biri için paydaşlar tarafından ortak çözüm önerileri geliştirilmiştir. Konunun geniş kapsamlı olması dolayısı 3 ayrı başlıkta irdelenmesi, kentleşme konusunun detaylı olarak ele alınmasına fırsat sağlamış, ancak çevre ve altyapı konusu için tartışma süreleri yetersiz kalmıştır. Bu başlıklar için çözüm önerileri ve faaliyetler paydaşlardan yazılı olarak alınmıştır. Sektörlerin öncelikli sorunlarına yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesinin ardından, üçüncü oturuma geçilmiş ve belirlenen çözümler için gerçekleştirilmesi gereken faaliyetler, faaliyetin yeri, faaliyetin icrasından sorumlu olacak kurum veya kuruluşlar için öneriler geliştirilmiştir.

Diyarbakır Kentleşme, Çevre ve Altyapı Çalıştayı, Sorunlar, Çözümler ve Faaliyetler-Tablosu Ek 2'de yer almaktadır.

29 EYLÜL 2010; KÜLTÜR, TURİZM VE TANITIM ÇALIŞTAYI

Moderatör : Hülya ÖZÖNEN

Raportör : M. Adnan AKSOY

Çalıştaya; merkezi birimler, yerel yönetimler, üniversite, ilçe teşkilatları, meslek odaları, dernekler ve vakıflar gibi sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra özel sektör temsilcileri de katılım sağlamıştır. Çalıştaya katılım yüksek düzeyde gerçekleşmiş, aşağıdaki tabloda isimleri yer alan kurum ve kuruluşları temsil eden 30 kişinin çalıştaya katılımı kaydedilmiştir.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Valilik Proje Koordinasyon Merkezi
Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	Diyarbakır Müze Müdürlüğü
Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü	Silvan Kaymakamlığı
Diyarbakır İl Özel İdaresi	Dicle Üniversitesi
Sur Belediyesi	Diyarbakır Kültür Sanat Vakfı
Diyarbakır Tanıtma Kültür ve Yardımlaşma Vakfı (DİTAV)	Diyarbakır Kültür, Turizm ve Musiki Yaşatma Derneği (DİKTUMDER)
Diyarbakır Tarih ve Kültür Derneği	Genç Mühendislik Danışmanlık Ltd. Şti.
Diyarbakır Kültür Turizm ve Tanıtım Derneği	Prestige Otel
Dedeman Otel	

Diyarbakır Kültür, Turizm ve Tanıtım Çalıştayındaki Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Çalıştayın öğleden önceki ikinci oturumunda, Diyarbakır Kültür ve Turizm Sektörü Mevcut Durum Sunumu Diyarbakır YDO Uzmanı M. Adnan AKSOY tarafından gerçekleştirilmiştir. Sunumun ardından katılımcılar sektörün karşı karşıya kaldığı darboğazlar ve sorunların belirlenmesi çalışmasını yapmışlardır. Paydaşlar tarafından ilin kültür-turizm durumu değerlendirilmiş ve sektörün sorunları tartışılarak konuya yeni boyutlar kazandırılmıştır. Yapılan tartışmalar sonrasında Diyarbakır'da kültür, turizm ve tanıtım alanında karşılaşılan 17 sorun belirlenmiştir:

NO	KÜLTÜR, TURİZM VE TANITIM- SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Tanıtım eksikliği ve kentin imaj sorunu (tanıtım materyallerinin yetersizliği, ilde markalaşma stratejisinin olmaması, kenti profesyonel olarak tanıtacak profesyonel turist rehberlerinin azlığı...) ve turistlere yönelik bilgilendirme ve tanıtım faaliyetlerinin olmaması	134
2	Var olan tarihi ve kültürel varlıkların korunmasındaki yetersizlikler ve koruma bilincindeki eksiklikler (Ör: Çarpık kentleşme ve kaçak yapılaşma sonucu tarihi dokunun zarar görmesi)	127
3	Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan "Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı"nda "turizm gelişim bölgesi", "tematik koridor" ve "turizm kenti" kapsamında Diyarbakır'a yer verilmemiş olması	124
4	Güvenlik sorunları (Suriçindeki güvenlik sorunu, Diyarbakır ve bölgeye yönelik güvenlik algısı)	120
5	Kurumlar arası işbirliği ve koordinasyon eksikliği	118
6	Bütünlükçü Suriçi Koruma Master/Koruma Amaçlı İmar Planının tamamlanmamış olması	116
7	Tarihi mekanların görünürlüğünün ve erişilebilirliğinin yetersiz olması	113
8	Diyarbakır'ın basında çıkan haberlerden dolayı ulusal ve uluslararası düzeydeki imaj sorunu	110
9	Diyarbakır'da mevcut kültür envanteri çalışmalarının henüz tamamlanmamış olması nedeniyle tarihi ve kültürel mirasın tespit edilememesi ve tanıtılmaması	102
10	Turistik tesislerdeki yetersizlikler (kalifiye personel eksikliği, yatak kapasitesinin düşük olması, hizmet kalitesinin düşük olması...vb.)	95
11	Turizm bilincinin yetersizliği	90
12	Kentin ulaşım altyapısının yetersizliği (havaalanı kapasitesinin yetersizliği, otoyolun olmaması)	87
13	Kültürel tesislerin yetersizliği (Arkeoloji Müzesinin kapalı olması)	85
14	Sit alanlarında kamulaştırma sorunları-mevzuatın yetersizliği	83
15	Diyarbakır'daki zengin su ögesinin/su yüzeylerinin rekreasyon ve turizm amaçlı kullanılamaması	76
16	Alternatif turizm potansiyellerinin değerlendirilememesi	74
17	Sorumlu/ilgili kurumların uygulamalarda karşılaştıkları mali sorunlar ve kaynak yetersizliği	69

Katılımcılar tarafından belirlenen sorunlara 1'den 5'e kadar puanlar verilmiş ve en yüksek puanı alan 5 sorun sektörün öncelikli sorunları olarak belirlenmiştir. Puanlama sonuçlarına göre; **"Tanıtım eksikliği ve kentin imaj sorunu ve turistlere yönelik bilgilendirme ve tanıtım faaliyetlerinin olmaması"** sektörün en önemli sorunu konumunda iken **"tarihi ve kültürel varlıkların korunmasındaki yetersizlikler ve koruma bilincindeki eksiklikler"** sektörün en önemli diğer sorunu konumundadır. Puanlama sonuçlarının katılımcılarla paylaşılmasının ardından listedeki ilk 5 sorun üzerinden çözüm önerilerinin görüşülmesi uygun bulunmuştur. Öncelikli sorunlar aşağıdaki gibidir:

1.	Tanıtım eksikliği ve kentin imaj sorunu ve turistlere yönelik bilgilendirme ve tanıtım faaliyetlerinin olmaması Tanıtım materyallerinin yetersizliği, ilde markalaşma stratejisinin olmaması, kenti profesyonel olarak tanıtacak profesyonel turist rehberlerinin azlığı
2.	Var olan tarihi ve kültürel varlıkların korunmasındaki yetersizlikler ve koruma bilincindeki eksiklikler (Çarpık kentleşme ve kaçak yapılaşma sonucu tarihi dokunun zarar görmesi)
3.	Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan "Türkiye Turizm Stratejisi ve Eylem Planı"nda "turizm gelişim bölgesi", "tematik koridor" ve "turizm kenti" kapsamında Diyarbakır'a yer verilmemiş olması
4.	Güvenlik sorunları Diyarbakır ve bölgeye yönelik güvenlik algısı
5.	Kurumlar arası işbirliği ve koordinasyon eksikliği

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Öğleden sonraki ilk oturumda; önceliklendirilen sorunlardan yola çıkılarak belirlenen her bir sorun üzerinde tartışmalar yapılmış ve bu sorunların her biri için paydaşlar tarafından ortak çözüm önerileri geliştirilmiştir. Sektörün öncelikli sorunlarına yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesinin ardından, üçüncü oturuma geçilmiş ve belirlenen çözümler için gerçekleştirilmesi gereken faaliyetler, faaliyetin yeri, faaliyetin icrasından sorumlu olacak kurum veya kuruluşlar belirlenmiştir.

Diyarbakır Kültür, Turizm ve Tanıtım Çalıştayı, Sorunlar, Çözümler ve Faaliyetler Tablosu Ek 2'de yer almaktadır.

En büyük sorun olarak görülen Diyarbakır kentinin imaj sorununun çözülmesi gerekliliği üzerinde ağırlıklı durulmuş, kentin tanıtımı için ulusal medyanın olumlu yönde kullanılması, ilin tanıtımı için kampanyalar düzenlenmesi, dizi yapım şirketlerinin Diyarbakır'ı işlemesi için görüşmeler yapılması gibi önlemler ön plana çıkmıştır. Ayrıca kentin zengin kültürel mirasının korunamaması ve turizme kazandırılmaması nedeniyle, bilinçlendirme ve eğitim çalışmalarının başlatılması, turistlere yönelik gezi güzergâhlarının belirlenmesi ile ilin turizm stratejisinin ve eylem planının oluşturulması gerekliliği üzerinde mutabakat sağlanan konular arasındadır.

30 EYLÜL 2010; SAĞLIK ÇALIŞTAYI

Moderatör : Selman DELİL

Raportör : Erhan DEMİRCAN

Sağlık sektörü katılımcıları belirlenirken sektörün paydaş analizi yapılmış, bu analize göre sektör ile ilişkisi/ilgisi bulunan tüm taraflar davet edilmiştir. Katılımcı isimlerinin belirlenmesi ise paydaş analizi doğrultusunda Diyarbakır İl Sağlık Müdürlüğü, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odasından resmi yazı ile isim istenerek gerçekleştirilmiştir. Sağlık çalıştayına katılım 28 katılımcı ile yeterli düzeyde gerçekleşmiştir.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
İl Sağlık Müdürlüğü	Bağlar Belediyesi
SHÇEK	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi
Diyarbakır Çocuk Hastanesi	Özel Diyar Dünya Doğum Hastanesi
Diyarbakır Valiliği Proje Koordinasyon Merkezi	Özel Family Tıp Merkezi
Dicle Üniversitesi	Bağlar Sağlık Grup Bşk.
Diyarbakır Ticaret Sanayi Odası	Ergani Devlet Hastanesi
Özel Veni Vidi Hastanesi	Körhat Sağlık Ocağı
Özel Sultan Hastanesi	

Diyarbakır Sağlık Çalıştayından Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Çalıştayın bu oturumunda, sektör ile ilgili mevcut durumun görülmesi amacıyla, bölge planı mevcut durum analizi çalışmaları kapsamında, sektör sorumlusu PPKB uzmanlarından Selman DELİL tarafından hazırlanan sağlık sektörü mevcut durumu paydaşlara sunulmuştur. Bölgenin sağlık alanındaki sorunlarına giriş sağlayan bu sunumdan hemen sonra katılımcılardan sorunlar listesini güncellemeleri istenmiştir. Paydaşlar tarafından bölgenin sağlık alanındaki sorunlarına dair geniş katılımlı tartışmalar yapılmış, 18 maddelik sorunlar listesi oluşturulmuştur. Sorunlar listesi aşağıdaki gibidir:

NO	SAĞLIK- SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Sağlık kuruluşlarının fiziki koşullarının ve yatak kapasitelerinin yetersiz olması, Bölge genelinde erişkin ve yeni doğan yoğun bakım yatak kapasitelerinin yetersizliği, Bölge hastanelerinin acil servislerin genel olarak yetersiz olması fiziki şartlarının uygun olmaması.	99
2	Sağlıkta hizmet kalitesine dönük personel eğitimlerinin yetersiz olması.	99
3	Birinci basamak sağlık kuruluşlarındaki hizmet yetersizliği, Sağlık ocaklarındaki poliklinik hizmetlerinin yoğunluğu nedeniyle görevli personelin saha çalışmalarına yeterince çıkamamaları.	96
5	Sağlık kurumları ve diğer kurumlar arası işbirliği ve iletişim eksikliği.	93
6	Sağlık personelinin niteliklerin istenen düzeyde olmaması, tecrübeli personel sayısının yetersiz olması, alınan personelin de başka alanlarda görevlendirilmesi.	88
7	Koruyucu sağlık hizmetleri, bulaşıcı hastalıklarla mücadele hizmetlerinde aksaklıkların olması.	88
8	Uzman hekim ve diğer sağlık personeli sayısının yetersizliği, personel hareketliliğinin fazla olması.	86
9	Çevre sağlığı koşullarının yetersizliği.	85
10	Bölgede sağlık konularıyla ilgili yanlış inanç ve uygulamaların olması. Halkın beslenme, çevre sağlığı, aile planlaması, ana-çocuk sağlığı vb. konularda bilinç düzeyinin düşük olması.	84
11	Kronik ve yaşlı hastalara yönelik bakım ve tedavi merkezlerinin olmaması.	80
12	Sağlıkta hizmet kalitesinin istenen düzeyde olmaması. Bekleme, bebek emzirme ve hasta karşılama alanlarının kaliteli hizmet standartlarına uygun olmaması.	80
13	Sağlık mevzuatındaki sık değişiklikler ve belirsizlikler ile özel sektör yatırımcılarının önünü görememesinden dolayı gerekli özel sektör yatırımlarının yapılamaması.	78
14	Salgın ve bulaşıcı hastalıklara karşı erken uyarı sisteminin olmaması.	77
15	Sağlık personelinin özlük haklarının (ekonomik olarak) kısıtlı olması.	75
16	Sağlık personelinin güvenlik sorunları olması.	71
17	Hastanelerdeki makine ve teçhizatın revize edilememesi.	70
18	SGK hizmet ve faturalarını ilde değerlendirecek merkezin olmaması.	64

Sektör sorunlarının belirlenmesinin ardından listedeki sorunlar tüm katılımcılarca 5 puan üzerinden puanlanarak önceliklendirilmiştir. Yapılan puanlamaya göre; “**Sağlık kuruluşlarının fiziki koşullarının ve yatak kapasitelerinin yetersiz olması**” sorunu katılımcıların yüzde 68’i tarafından en önemli sorun olarak belirtilmiş, listede yer alan *Bölge genelinde erişkin ve yeni doğan yoğun bakım yatak kapasitelerinin yetersizliği ve Bölge hastanelerinin acil servislerin genel olarak yetersiz olması fiziki şartlarının uygun olmaması* sorunları bu sorunla birleştirilmiştir.

1.	Sağlık kuruluşlarının fiziki koşullarının ve yatak kapasitelerinin yetersiz olması; a) <i>Bölge genelinde erişkin ve yeni doğan yoğun bakım yatak kapasitelerinin yetersizliği</i> b) <i>Bölge hastanelerinin acil servislerin genel olarak yetersiz olması fiziki şartlarının uygun olmaması</i>
2.	Sağlıkta hizmet kalitesine dönük personel eğitimlerinin yetersiz olması
3.	Birinci basamak sağlık kuruluşlarındaki hizmet yetersizliği, Sağlık ocaklarındaki poliklinik hizmetlerinin yoğunluğu nedeniyle görevli personelin saha çalışmalarına yeterince çıkamamaları

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Öğleden sonraki ilk oturumda; önceliklendirilen sorunlardan yola çıkılarak belirlenen her bir sorun üzerinde tartışmalar yapılmış ve bu sorunların her biri için paydaşlar tarafından ortak çözüm önerileri geliştirilmiştir. Sektörün öncelikli sorunlarına yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesinin ardından, üçüncü oturuma geçilmiş ve belirlenen çözümler için gerçekleştirilmesi gereken faaliyetler, faaliyetin yeri, faaliyetin icrasından sorumlu olacak kurum veya kuruluşlar belirlenmiştir.

Diyarbakır Sağlık Çalıştayı; Sorunlar, Çözümler ve Faaliyetler Tablosu Ek 2’de yer almaktadır.

Çalıştayda ildeki sağlık sektörünün gelişimi ve bölgedeki rolü, hastanelerde nitelikli yatak kapasitesi sorunu, idari sorunlar, uzman hekim, pratisyen hekim ve diğer sağlık personeli ihtiyacı, halk ve çevre sağlığı, üniversite hastanesinin diğer kurumlara vereceği destekler gibi konular ön plana çıkmıştır.

30 EYLÜL 2010; TİCARET, DIŞ TİCARET VE LOJİSTİK ÇALIŞTAYI

Moderatör : Selçuk MENGÜVERDİ

Raportör : Mustafa BALTACI

Çalıştaya; merkezi birimler, yerel yönetimler, üniversite, meslek odaları gibi sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra özel sektör temsilcileri de katılım sağlamıştır. Çalıştaya katılım orta düzeyde gerçekleşmiş, aşağıdaki tabloda isimleri yer alan kurum ve kuruluşları temsil eden 15 kişinin çalıştaya katılımı kaydedilmiştir.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü	TCDD Bölge Müdürlüğü
DTSO	Dicle Üniversitesi
KOSGEB	Gümrük M. Tas. ve İşl. Bölğ. Md.
Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi	Genç Mühendislik AŞ
İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü	Karayolları 9. Bölge Müdürlüğü
Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	

Diyarbakır Ticaret, Dış Ticaret ve Lojistik Çalıştayındaki Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Çalıştayı öğleden önceki ikinci oturumunda, Diyarbakır'da Ticaret ve Dış Ticaret Sektörünün Mevcut Durumu Diyarbakır YDO uzmanlarından Mustafa BALTACI ve lojistik sektörünün mevcut durumu İDB uzmanı Selçuk MENGÜVERDİ tarafından sunulmuştur. Sunumlarla ticaretin GSYİH içindeki oranı, ilin dış ticaret göstergeleri ile ilin lojistik, depolama ve ulaştırma altyapısına ilişkin bilgiler paydaşlara aktarılmıştır. Sunuşun ardından sektör temsilcileri ilin Ticaret, Dış Ticaret ve Lojistik alanındaki sorunlarını tartışmışlar ve oturum sonunda sektöre ilişkin 17 maddelik sorunlar listesi hazırlanmıştır. Liste aşağıdaki gibidir:

NO	TİCARET, DIŞ TİCARET ve LOJİSTİK- SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Limanlara ulaşımın yetersizliği (karayolu ve demiryolu), lojistik ve ulaşım maliyetlerinin yüksek olması, demiryolu altyapısının yetersiz olması.	110
2	Firmaların ihracat ve rekabet güçlerinin zayıf olması.	106
3	Diyarbakır'da sivil havaalanının olmaması, mevcut havaalanının şehir içinde kalması ve askeri uçuşlardan dolayı gürültü kirliliği.	103
4	Teknoloji kullanma yetersizliği, işletmelerde kurumsallaşmanın yeterli seviyede olmaması, yeterli donanımda personel istihdam noksanlığı (ihracat, satış, pazarlama departmanları).	102
5	Pazarlama organizasyon eksikliği, firmaların yurtdışı bağlantı eksikliği.	97
6	Yüksek katma değerli ürünlerin ihracat paylarının düşük olması.	94
7	Lojistik merkezlerin bulunmaması.	93
8	Markalaşmanın yetersiz düzeyde olması.	92
9	İhracata Yönelik Devlet Teşvik araçlarından firmaların yararlanma oranının az olması.	92
10	Serbest bölge olmaması.	87
11	Fuarlara katılımın düşük olması.	86
12	Demiryolu altyapısının yetersiz olması.	84
13	Diyarbakır otoyol bağlantısının olmaması ve karayolu kalitesinin düşüklüğü.	81
14	Girişimcilik ruhunun olmaması.	76
15	Bölgede yatırım ortamı ve altyapısının olmaması.	72
16	Habur Sınır Kapısının yetersiz olması, Gümrüklerin ihtiyaca cevap vermemesi.	71
17	Pazara yüksek kaliteli ürünlerin sunulmaması.	65

Sektör sorunlarının belirlenmesinin ardından listedeki sorunlar paydaşlarca önem derecesine göre 5 puan üzerinden puanlanarak önceliklendirilmiştir. Yapılan puanlamaya göre; **“Limanlara ulaşımın yetersizliği, lojistik ve ulaşım maliyetlerinin yüksek olması, demiryolu altyapısının yetersiz olması”** sorunu katılımcıların yüzde 70'i tarafından **“Firmaların ihracat ve rekabet güçlerinin zayıf olması”** katılımcıların yüzde 66'sı tarafından en önemli sorun olarak belirtilmiştir.

Puanlama sonuçlarının paydaşlara sunulmasının ardından en fazla oyu alan ve paydaşlarca çözüm önerileri geliştirilmesi için görüşmeye açılması kararlaştırılan öncelikli sektör sorunları aşağıdaki gibidir:

1.	Limanlara ulaşımın yetersizliği (Karayolu ve Demiryolu), lojistik ve ulaşım maliyetlerinin yüksek olması, demiryolu altyapısının yetersiz olması.
2.	Firmaların ihracat ve rekabet güçlerinin zayıf olması.
3.	Diyarbakır'da sivil havaalanının olmaması, mevcut havaalanının şehir içinde kalması ve askeri uçuşlardan dolayı gürültü kirliliği.
4.	Teknoloji kullanma yetersizliği, işletmelerde kurumsallaşmanın yeterli seviyede olmaması, yeterli donanımda personel istihdam noksanlığı (ihracat, satış, pazarlama departmanları).
5.	Pazarlama organizasyon eksikliği, firmaların yurtdışı bağlantı eksikliği.

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Çalıştayın öğleden sonraki bölümünde önceliklendirilmiş olan 5 sorun üzerinden katılımcılar çözüm önerilerini tartışmışlardır. Mutabık olunan çözüm önerileri üzerinden sorunların çözümleri oluşturulmuş ve bu çözümler için paydaşlar tarafından faaliyet, faaliyet yeri, sorumlu kuruluş ve faaliyete ilişkin riskler yazılı olarak iletilmiştir.

Diyarbakır Ticaret, Dış Ticaret ve Lojistik Çalıştay; Sorunlar, Çözümler ve Faaliyetler Tablosu Ek 2'de yer almaktadır.

Çözüm önerilerinin oluşturulması çalışmasında paydaşlar; dış ticaret konusunda firmaların ihracat, satış ve pazarlama departmanlarının etkinleştirilmesi, firmalarda markalaşmanın teşvik edilmesi ve kalite bilincinin oluşturulması, ihracata yönelik üretim yapan firmalarda, işbirliğinin ve kümelenmenin desteklenmesi ve katma değer artırılması önerilerini öncelikli olarak belirtmişlerdir.

Ticaret ve lojistik konusu birbiriyle bağlantılı olduğundan birlikte ele alınmış, ticaretin artırılmasını desteklemek üzere lojistik altyapısının geliştirilmesi için; demiryolu altyapısının güçlendirilmesi ve karayolları yük trafiğinin demiryollarına aktarılması, otoyol bağlantısının sağlanması vb. lojistik altyapısının güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

01 EKİM 2010; GÖÇ, İŞSİZLİK, İSTİHDAM VE SOSYAL UYUM ÇALIŞTAYI

Moderatör : Belma BABACAN

Raportör : Ayşegül ÖZBEK

Çalıştay katılımcıları; merkez ve bölge yönetimleri, yerel yönetim birim temsilcileri ve sivil toplum kuruluşlarından çoğunluklu olmak üzere çeşitlilik arz etmektedir. Çalıştaya, Bölgede dezavantajlı gruplara yönelik proje yürüten kurum temsilcilerinin ve proje yürütücülerinin de katılım sağladığı görülmüştür. Büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyeleri önemli sayıda katılım sağlamıştır. Ticaret ve Sanayi Odası, İŞKUR, SGK gibi istihdam alanında görev yapan kurumların temsilcilerinin yanı sıra, sosyal yardım ve diğer sosyal hizmet alanlarında yetkili olan ve ilde örgütlenmiş kurumların temsilcileri de katılım sağlamışlardır. Katılımcı sayısı 46 kişi olarak belirlenmiştir.

KATILIMCI KURUM/KURULUŞLAR	
GAP Bölge İdaresi	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi
SGK Diyarbakır İl Müdürlüğü	İl Planlama ve Koordinasyon Müd.
SHÇEK	Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)
DTSO	Yenişehir Belediyesi
İŞKUR	Lice Belediyesi
Diyarbakır Valiliği Proje Koordinasyon Merkezi	GAP Kadın ve Kadın STK'larını Güçlendirme Projesi
Sur Belediyesi	Yenişehir SYDV
Çermik SYDV	Silvan SYDV
GABB	Kocaköy SYDV
DİSKİ	Çüngüş SYDV
Bağlar Kadın Kooperatifi	Çınar SYDV
MEKSA Vakfı	Kulp SYDV
Türkiye Grameen Mikro kredi Programı	Dicle SYDV
Bağlar Belediyesi	Kalkınma Merkezi Derneği

Diyarbakır Göç, İşsizlik, İstihdam ve Sosyal Uyum Çalıştayıdan Bazı Görüntüler

Sorunların Tespiti ve Önceliklendirilmesi Çalışması

Diyarbakır'daki Mevcut Durum sunumu PPKB Birim Başkanı Hülya ÖZÖNEN tarafından yapılmıştır. Sunumda bölgenin ve ilin kırsal ve kentsel alanının demografik verileri, göç verileri, sosyal yapısı, göçle büyüyen sosyal, ekonomik ve mekansal sorunları ile hizmet sunumunun darboğazları kapsamında dezavantajlı grupların durumu ele alınmıştır. Sunumun tartışmaları yönlendirecek bir çerçevede gerçekleştirilmesi, özellikle sorun alanlarının katılımcılar tarafından çeşitlendirilmesinde önemli katkı sağlamıştır.

Sunumun ardından, çalıştay konusu geniş kapsamlı olarak değerlendirilmiştir. Göç, işsizlik, istihdam ve sosyal uyum başlıklarının tek bir gündemde ele alınması oldukça güç olduğundan daha kolay ilerleyebilmek ve daha iyi sonuç alabilmek için konunun iki ayrı başlık altında ele alınması, katılımcıların da olumlu bulması ile uygun görülmüştür. Bu kapsamda; "göç ve sosyal uyum" konuları bir başlık olarak, "işsizlik-istihdam" konuları ise diğer bir başlık olarak ele alınmıştır. Sabah oturumunda her iki başlık kapsamında sorunlar belirlenmiştir:

NO	İŞSİZLİK VE İSTİHDAM - SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Bölgenin/ ilin/ kentin koşullarına ve potansiyeline uygun yatırımları gerçekleştirecek araçların, girişimlerin yeterince yaratılmaması. Yatırımların önündeki engeller.	148
2	Güvenlik sorunlarının devam etmesi.	129
3	İşgücünün istihdam olanaklarına uyumuna yönelik politikaların geliştirilmesinde koordinasyon sağlanamaması. Mesleki eğitimlerin yetersizliği ve istihdam olanakları ile uyumsuzluğu. Mesleki eğitim alanların aldıkları eğitimlere uygun işler bulamaması.	127
4	İstihdam, işgücü yapısı, sektörler, potansiyeller ve fırsatlara ilişkin bilgi ve veri yetersizliği. Veri kaynaklarının yetersizliği.	117
5	Kadın ve genç istihdam oranının düşük olması. Örgün eğitim dışında kalan gençlerin istihdama katılmaması.	113
6	Bölgenin işsizlik oranlarının Türkiye'de 2. sırada olması ve istihdama katılımın düşük olması.	112
7	Yaşam boyu eğitim ve iş içinde eğitim olanaklarının sağlanamaması/ artırılamaması.	107
8	İşgücünün istihdam edilebilirliğinin artırılması için yaygın eğitimin gereksinimlere ve potansiyele uygun olarak gerçekleştirilmemesi.	104
9	İşgücünün istihdam olanaklarına kavuşmasını sağlayıcı araçların yeterli olmaması (yerel ofisler, internet hizmeti vb.).	102
10	Kayıt dışı istihdam oranlarının yüksek olması.	96
11	Fuarlara katılımın düşük olması.	86
12	Demiryolu altyapısının yetersiz olması.	84
13	Diyarbakır otoyol bağlantısının olmaması, karayolu kalitesinin düşüklüğü.	81
14	Girişimcilik ruhunun olmaması.	76
15	Bölgede yatırım ortamı ve altyapısının olmaması.	72
16	Habur Sınır Kapısının yetersiz olması, Gümrüklerin ihtiyaca cevap vermemesi.	71
17	Pazara yüksek kaliteli ürünlerin sunulmayışı.	65

NO	GÖÇ VE SOSYAL UYUM - SORUNLAR LİSTESİ	Puan Listesi
1	Kırsal ve kentsel alanda nüfus artış hızını önlemeye yönelik koruyucu, önleyici sosyal hizmetlerin geliştirilmesinde yetersiz kalınması. Kırsal kalkınma araçlarının geliştirilememesi.	159
2	Dezavantajlı gruplara pozitif ayrımcı tutum sağlayacak ihtiyaç odaklı ve sürdürülebilir araçların geliştirilmemesi (Kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar, bakıma muhtaç bireyler).	131
3	Göçle gelen nüfus lehine merkezi politikaların yeterince geliştirilmemesi ve uygulanmaması.	128
4	Sosyal yardımlarda ihtiyaç odaklı ve hak temelli bir sistem geliştirilememesi. Sosyal yardımların yerel ölçütler çerçevesinde oluşturulan nesnel ölçütlere göre yapılmaması. Sosyal yardım hizmetlerinin, bireysel gelişimi destekleyici araçlarla bütünleştirilememesi.	125
5	Kurumsal kapasitenin geliştirilmesine yönelik etkili bilgi ve kaynak yönetiminin oluşturulamaması. Yerinden hizmet sunumunun merkezi ve yerel sunucuların, sivil toplum örgütlerinin koordinasyonun sağlanarak gerçekleştirilememesi.	121
6	Dezavantajlı grupların koruyucu, önleyici ve rehabilite edici sosyal hizmetlerle buluşturulmasında yetersizlikler (Kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar, bakıma muhtaç bireyler).	121
7	Kırsal ve kentsel yoksullukta artış -yoksunluğun yaygınlaşması, kalıcılılaşması.	120
8	Ekonomik, mekansal ve sosyal ayrışmanın yaşandığı kentsel bölgelerde yoksul kesime yönelik, fırsatlar ile biçimlenen yeni kalkınma araçları geliştirilmemesi.	118
9	Sorun tespitinde merkezi ve yerel otoritelerin bakış farklılığı.	118
10	Mevsimlik gezici ve geçici işçilerinin çalışma koşullarının ve yaşam şartlarının kötü olması.	109
11	Sosyal hizmet sunumunun yerinde ve gereksinimlere uygun gerçekleştirilememesi.	101
12	Toplumda sosyal sorumluluk bilincinin düşüklüğü.	100
13	Göçle gelenlerin dışlanması.	99
14	Göçün niteliğinin, nedeninin ve profilinin bilinmemesi.	98
15	Çevre ve barınma koşullarının iyileştirilmesi için yeterli arsa stokunun olmaması (yerel yönetimler için).	84

Sorunların tespitinden sonra bu sorunlar önem düzeyine göre paydaşlar tarafından 1 ile 5 arasında puanlanmıştır. **“Bölgenin/ ilin/ kentin koşullarına ve potansiyeline uygun yatırımları gerçekleştirecek araçların, girişimlerin yeterince yaratılmaması- Yatırımların önündeki engeller”** sorunu paydaşların yüzde 73’ü tarafından, **“Kırsal ve kentsel alanda nüfus artış hızını önlemeye yönelik koruyucu, önleyici sosyal hizmetlerin geliştirilmesinde yetersiz kalınması-Kırsal kalkınma araçlarının geliştirilememesi”** sorunu paydaşların yüzde 78’inden tam puan olarak Göç ve Sosyal Uyum konusundaki en büyük sorun olarak

belirlenmiştir. İşsizlik ve İstihdam konusunda ilk 6; Göç ve Sosyal Uyum konusunda ilk 5 soruna ilişkin olarak çözüm geliştirme çalışması gerçekleştirilmiştir.

İŞSİZLİK VE İSTİHDAM-ÖNCEKLİ SORUNLAR LİSTESİ	
1.	Bölgenin/ ilin/ kentin koşullarına ve potansiyeline uygun yatırımları gerçekleştirecek araçların, girişimlerin yeterince yaratılmaması. Yatırımların önündeki engeller.
2.	Güvenlik sorunlarının devam etmesi.
3.	İşgücünün istihdam olanaklarına uyumuna yönelik politikaların geliştirilmesinde koordinasyon sağlanamaması. Mesleki eğitimlerin yetersizliği ve istihdam olanakları ile uyumsuzluğu. Mesleki eğitim alanların aldıkları eğitime uygun işler bulamaması.
4.	İstihdam, işgücü yapısı, sektörler, potansiyeller ve fırsatlara ilişkin bilgi ve veri yetersizliği, Veri kaynaklarının yetersizliği.
5.	Kadın ve genç istihdam oranının düşük olması. Örgün eğitim dışında kalan gençlerin istihdama katılmaması.
6.	Bölgenin işsizlik oranlarının Türkiye’de 2. sırada olması ve istihdama katılımın düşük olması.

GÖÇ VE SOSYAL UYUM-ÖNCEKLİ SORUNLAR LİSTESİ	
1.	Kırsal ve kentsel alanda nüfus artış hızını önlemeye yönelik koruyucu, önleyici sosyal hizmetlerin geliştirilmesinde yetersiz kalınması. Kırsal kalkınma araçlarının geliştirilememesi.
2.	Dezavantajlı gruplara pozitif ayrımcı tutum sağlayacak ihtiyaç odaklı ve sürdürülebilir araçların geliştirilmemesi (kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar, bakıma muhtaç bireyler).
3.	Göçle gelen nüfus lehine merkezi politikaların yeterince geliştirilmemesi ve uygulanmaması.
4.	Sosyal yardımlarda ihtiyaç odaklı ve hak temelli bir sistem geliştirilememesi. Sosyal yardımların yerel ölçütler çerçevesinde oluşturulan nesnel ölçütlere göre yapılmaması. Sosyal yardım hizmetlerinin, bireysel gelişimi destekleyici araçlarla bütünleştirilememesi.
5.	Kurumsal kapasitenin geliştirilmesine yönelik etkili bilgi ve kaynak yönetiminin oluşturulamaması. Yerinden hizmet sunumunun merkezi ve yerel sunucuların, sivil toplum örgütlerinin koordinasyonunun sağlanarak gerçekleştirilememesi.

Çözüm Önerileri ve Faaliyetlerin Belirlenmesi

Öğleden sonraki ilk oturumda; önceliklendirilen sorunlardan yola çıkılarak belirlenen her bir sorun üzerinde tartışmalar yapılmış, bu konuda bölgede yapılanlar ve yapılması gerekenler ortaya konularak çözüm önerileri geliştirilmiştir. Sektörün öncelikli sorunlarına yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesinin ardından, üçüncü oturuma geçilmiş ve belirlenen çözümler için gerçekleştirilmesi gereken faaliyetler, faaliyetin yeri, faaliyetin icrasından sorumlu olacak kurum veya kuruluşlar belirlenmiştir.

Diyarbakır Göç, İşsizlik, İstihdam ve Sosyal Uyum Çalıştay; Sorunlar- Çözümler ve Faaliyetler Tablosu Ek 2'de yer almaktadır.

Çalışmaya katılım sağlayan paydaşların büyük bölümü tartışmalara katılmışlardır. Katkıları hem yeni sorun belirlenmesi hem de çözüm önerileri geliştirme konusunda gerçekleşmiştir. "Bölgenin özgün yapısı ile örtüşen ekonomik ve sosyal politikaların gerekliliği", üzerinde mutabakat sağlanan konular arasındadır. Çalıştayda temel sorunlar arasında, göçle gelenlerin oluşturduğu mahallelerde/alanlarda dezavantajlılığın sayısal olarak da arttığı, gereksinimlerin çeşitlendiği, hizmet sunumunda yaşanan sorun ve yetersizlikler sıralanmıştır. Bu saptama altında, en temel bulgu olarak, dezavantajlı tanımı altında, kırsal ve kentsel alanda yoksul ve yoksun kesimleri tanıma, sorun ve yapılarını, gereksinimlerini belirleme konusunda ihtiyaç analizi yapılması gerekliliği tüm katılımcıların ortak görüşü olarak dile getirilmiştir. Özellikle göçle gelenlerin niteliği ve kırsal ve kentsel alandaki davranış biçimi ve niteliklerinin bilinmemesinin önemli bir sorun olduğu vurgulanmıştır. Öte yandan kurumsal sorunlar temelde merkezi ve yerel bakış açısı farklılığı ile ele alınmıştır. Aynı zamanda kaynakların kullanılması alanında, aynı konularda görevli kurumların benzer işi yaparken kaynak israfının ortaya çıkması ve koordinasyon sağlanamaması olarak özetlenmiştir.

Ayrıca Diyarbakır ili ve kentinin konumu ve özellikleri gereği özellikle ekonomik alanda ve buna bağlı olarak toplumsal alanda sorunların çözümünün bölgedeki güvenlik sorunlarının sürekliliği ile doğrudan ilgili olduğu konusunda yeni ve öncelikli bir sorun alanı belirlenmiştir. Yoksun tanımının yoksul kesimi, işsizleri, eğitim ve sosyal hizmetlerden yeterince faydalanamayan ekonomik, sosyal ve mekansal ayrışma içerisindeki kesimleri kapsadığı, kırsal ve kentsel alanda yaşam standardının iyileştirilmesi başlığı altında yapılacak düzenlemelerin uygun olacağı genel kabul olarak ele alınmıştır.

III. BÖLÜM

EK 1-ŞANLIURFA ÇALIŞTAYLARI; SORUNLAR, ÇÖZÜMLER VE FAALİYETLER TABLOSU

TRC2 (DİYARBAKIR-ŞANLIURFA) BÖLGESİ
2011-2013 BÖLGE PLANI ÇALIŞTAYLARI RAPORU

EK 1-ŞANLIURFA ÇALIŞTAYLARI; SORUNLAR, ÇÖZÜMLER VE FAALİYETLER TABLOSU 20 EYLÜL 2010; ŞANLIURFA TARIM ÇALIŞTAYI

Sorun No	TARIM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Tarımsal altyapı ve tarıma dayalı sanayinin geliştirilememesi	1.1	Arazi toplulaştırma yatırımlarının tamamlanması	1.1.1	Medeni yasa ve miras hukukunda gerekli düzenlemelerin yapılması	Şanlıurfa ili ve ilçeleri	TBMM ve Hükümet
				1.1.2	Kadastro çalışmalarının tamamlanması ve tarım arazilerinde mülkiyet sorunlarının çözülmesi	Şanlıurfa ili ve ilçeleri	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve TBMM
		1.2	Sulama amaçlı projelerin tamamlanması	1.2.1	Sulama projelerinin takibi ve hızlandırılması	Şanlıurfa ili ve ilçeleri	DSİ, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
				1.3	Tarımda yüksek katma değer yaratacak sanayilerin bölgede geliştirilmesi	1.3.1	Çiftçilerin kaliteli hammadde üretimine özendirilmesine yönelik eğitim programları ve teşviklerin uygulanması
		1.3.2	Sözleşmeli üretim modellerinin geliştirilmesi			Şanlıurfa ili ve ilçeleri	İlgili Devlet kuruluşları ile İlgili Bakanlık, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
		1.3.3	Agro-ekolojik bölgelerin potansiyelleri doğrultusunda tarımsal sanayinin geliştirilmesi ve Örnek tarım çiftliklerinin kurulması			Şanlıurfa ili ve ilçeleri	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Valilik, Belediye, ŞUTSO
		1.3.4	Teşviklerle tarımsal sanayide kümelenmenin sağlanması			Şanlıurfa ili ve ilçeleri	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
		1.3.5	Tarıma dayalı ihtisas sanayi bölgelerinin kurulması			Şanlıurfa ili ve ilçeleri	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, ŞUTSO, Valilik, Belediye,
		1.3.6	Şanlıurfa'daki Besi Organize Sanayi Bölgesi ile ilgili yaşanan sorunların giderilmesi.			Şanlıurfa merkez ilçe	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, ŞUTSO, Valilik, Belediye.
		2	Çiftçilerde eğitim ve kapasite eksikliği-çiftçinin değişime hazır olmaması	2.1	Çiftçi eğitimlerinin genç nüfusa yönelik olarak yaygınlaştırılması	2.1.1	Genç nüfusa yönelik olarak uygulamalı çiftçi eğitimi programlarının geliştirilmesi ve uygulanması
2.1.2	Okullardaki tarım ile ilgili derslere uzman eğitimcilerin girmesi					Şanlıurfa ili ve ilçeleri okullar	Harran Üniv., Milli Eğitim Müdürlüğü, GAP BKİ Tarım İl Müd.
2.1.3	Su ve toprak eğitimlerinin yaygınlaştırılması					Şanlıurfa ili ve ilçeleri	Harran Üniv., Milli Eğitim Müd., GAP BKİ Tarım İl Müd.
2.2	Uygulamalı Çiftçi Eğitimi programlarının yaygınlaştırılması			2.2.1	Pilot bölgelerde demonstrasyon çalışmalarının yapılması	Şanlıurfa ili ve ilçeleri	Harran Üniv., GAP BKİ Tarım İl Müd.
				2.2.2	Eğitim programlarına üniversitelerin, enstitü ve özel sektörün katılımının sağlanması	Şanlıurfa ili ve ilçeleri	Harran Üniv., GAP BKİ Tarım İl Müd.
2.3	Sürekli eğitim merkezi kurulması			2.3.1	Tarımsal eğitim merkezlerinin kurulması	Şanlıurfa ili ve ilçeleri	Harran Üniv., GAP BKİ Tarım İl Müd.
2.4	Çiftçi bilinçlendirme kampanyalarının yürütülmesi			2.4.1	Çiftlik Yönetimi El Kitabı (Yıllık) Hazırlanması	Şanlıurfa ili ve ilçeleri	Harran Üniv., GAP BKİ Tarım İl Müd.

Sorun No	TARIM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
3	Modern tarım yöntemleri konusunda eğitim programlarının olmaması	3.1	Sulamada ve diğer sistemlerde modern tarım yöntemlerinin yaygınlaştırılması	3.1.1	Tarımda yeni teknolojilerin kullanılması konusunda eğitim ve teşviklerin verilmesi	Bölge İlleri	Harran Üniv, GAP BKİ Tarım İl Müd.
				3.1.2	Modern yatırımların finansman yönünden desteklenmesi	Şanlıurfa ili ve ilçeleri	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansı
4	Kurumlar arasında koordinasyon eksikliği- görev/ yetki tanımlarındaki belirsizlik	4.1	Yerel otoritelerin yetki, etkinlik ve işbirliğinin artırılması	4.1.1	Yerelde örgütlenme çalışmalarının hızlandırılması	Şanlıurfa ili ve ilçeleri	Tarım İl Müd , Kooperatifler, Birlikler
				4.1.2	Yerel otoritelerin yetkilerinin artırılması	Şanlıurfa ili ve ilçeleri	Belediyeler, İl Özel İdaresi, Tarım İl Müd
				4.1.3	Arazi kullanımı, eğitim ve örgütlenme konularında koordinasyon sağlanması	Bölge	Belediyeler, İl Özel İdaresi, Tarım İl Müd, Kooperatifler
5	Tarımsal arazilerin amaç dışı kullanımı/Tarım arazileri üzerindeki yapılaşma baskısı	5.1	Tarım topraklarının korunması ve yapılaşma baskısına karşı gerekli önlemlerin alınması	5.1.1	Sanayi gelişimi için tarım dışı kullanıma uygun alanlarda yer seçimlerinin yapılması ve geliştirilmesinin sağlanması	Bölge düzeyinde	Belediyeler, İl Özel İdaresi, Tarım İl Müd.
				5.1.2	Tarım arazilerinin korunmasına yönelik olarak kurumların görevlerini ve mevzuat hükümlerini etkin olarak uygulamaları	Bölge İlleri	Belediyeler, İl Özel İdaresi, Tarım İl Müd.
				5.1.3	Tarım arazilerinin özellikle sulanabilir arazilerin tarım dışı kullanımının yasaklanması	Bölge İlleri	Belediyeler, İl Özel İdaresi, Tarım İl Müd.
				5.1.4	Belediye ve Kamu arazilerinin yerinde ve etkin kullanılması	Dicle ve Harran Üniversiteleri	Belediyeler, İl özel İdaresi, Tarım İl Müd.
6	Desteklemelerin bölge bazında ve istikrarlı olarak yapılmaması	6.1	Kaliteli tarımsal ürün üretiminin desteklenmesi	6.1.1	İyi tarım uygulamalarının etkinleştirilmesi ve başarılı uygulamaların ödüllendirilmesi.	Bölge İlleri	GAP BKİ Tarım İl Müd, Valilik, Belediye
				6.1.2	Tedarik zincirlerinin oluşturulması.	Bölge İlleri	GAP BKİ Tarım İl Müd, Kooperatifler, Birlikler
				6.1.3	Kaliteli ürün üretimine yönelik destek programlarının açılması	Bölge İlleri	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansı, TKDK
		6.2	Bölge bazında desteklemelerin istikrarlı olarak yapılması	6.2.1	Organik tarımın desteklenmesi için farklı araçların geliştirilmesi	Bölge İlleri	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansı, TKDK
				6.2.2	Hedef ürünlerin seçilerek bu ürünlerin desteklenmesi ve teşviklerin sürekli hale getirilmesi	Şanlıurfa ili ve ilçeleri	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansı, TKDK
7	Tarımda örgütlenme sorunları	7.1	Tarımsal örgütlenmenin teşvik edilmesi ve örgütlülüğün artırılması için önlem alınması	7.1.1	Hibe programları dahil olmak üzere destekleme programlarında örgütlülüğün önkoşul olarak belirtilmesi	Şanlıurfa ili ve ilçeleri	İŞKUR, Valilik
				7.1.2	Ürün bazlı örgütlenme sistemlerinin oluşturulması ve yaygınlaştırılması	Şanlıurfa ili ve ilçeleri	İŞKUR, Belediyeler

20 EYLÜL 2010; ŞANLIURFA SANAYİ, OSB ve ENERJİ ÇALIŞTAYI

Sorun No	SANAYİ, OSB - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Sanayi işletmelerinin mali ve kurumsal kapasitelerinin düşük olması, ortaklık kültürünün yerleşmemiş olması	1.1	Yatırımcıların banka kredilerine ve teşviklere kolay bir şekilde ulaşmasının sağlanması, farkındalık yaratılması ve doğru bir şekilde yönlendirilmeleri	1.1.1	Mali kapasitenin iyileştirilmesi için kredilerin revize edilmesi, kredi ve teşvikler ile ilgili bölge bazında kararlar alınması	Ankara	Her türlü kamu bankaları ve özel bankalar, BDDK, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
				1.1.2	Sanayi üretiminin desteklenmesi için KGF'nin etkinleştirilmesi ve teşvik unsurlarının artırılması		OSB, Kalkınma Ajansı, Kalkınma Bankası, KOSGEB
				1.1.3	Teşvikler ve destek sağlayan kurumlar konusunda bilgilendirme yapılması	Şanlıurfa	TOBB, STK, KOSGEB, Kalkınma Ajansı, GAP BKİ
				1.1.4	Kamu bankalarının yatırımcılar için uygun şartlarda ve oranlarda kredi vermesi	Şanlıurfa	Halk Bankası, Vakıf Bank, Ziraat Bankası
		1.2	Ortaklık kültürünün uygulamalı olarak gösterilmesi, ziyaret, sempozyum gibi faaliyetlerin desteklenmesi, bu konudaki mevcut desteklerin tanıtımı	1.2.1	Ortaklık kültürünün yaygınlaşması için yurtiçi ve yurtdışı gezilerle firma ziyaretlerinin yapılması, eğitim ve konferanslar düzenlenmesi	Bölge geneli	TOBB, STK, KOSGEB, Kalkınma Ajansı, GAP BKİ
				1.2.2	Yatırımcıları, fikri ve maddi ortaklıklara teşvik edecek iş görüşmelerin ve buluşmaların sağlanması	Bölge geneli	KOSGEB, Kalkınma Ajansı
		1.3	KGF'nin etkin olarak kullanımının sağlanması	1.3.1	Kamu bankalarının yatırımcılar için uygun şartlarda ve oranlarda kredi vermesi	Bölge geneli	İlgili Kurum ve Kuruluşlar
		1.4	Kurumsallaşma konusunda eğitim ve maddi desteklerin verilmesi	1.4.1	Teşvikler ve destek sağlayan kurumlar konusunda bilgilendirme yapılması	Bölge geneli	TOBB, STK, KOSGEB, Kalkınma Ajansı, GAP BKİ

Sorun No	SANAYİ, OSB - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
2	Girişimciliğin gelişmemiş olması, birikmiş sermayenin sanayi yatırıma dönüştürülemediği.	2.1	Bölgenin potansiyeline uygun yatırım alanlarında fizibilite çalışmasının yapılması ve bunların muhtemel girişimcilere ulaştırılması, bu alanlara girişimcilerin yönlendirilmesi	2.1.1	Uygun yatırım alanlarının tespit edilmesi, girişimcilik konusunda yaygın eğitimlerin düzenlenmesi	Şanlıurfa 2. OSB	Üniversite, TSO, GAP BKİ Kalkınma Ajansı, KOSGEB
				2.1.2	Önemli girişimcileri tespit ederek, uygun fizibilite çalışmalarını tamamlayarak girişimci-yatırım arasında denge sağlanması		GAP BKİ ve Kalkınma Ajansı
				2.1.3	Girişimciliğin desteklenmesi için yurtiçi ve yurtdışı olumlu örneklerin araştırılması, bunun konferans, panel ve gezilerle desteklenmesi	Gelişmiş sanayi bölgeleri	Üniversite, TSO, GAP BKİ Kalkınma Ajansı, KOSGEB
				2.1.4	Bölgenin cazibesini artırmak için girdi maliyetlerinin düşürülmesi	Şanlıurfa	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
				2.1.5	Tarımsal üretim kapsamında potansiyel oluşturan gıda sanayinin desteklenmesi	Şanlıurfa	Bölgedeki STK'lar ve imalatçı firmalar
		2.2	Girişimcilik ve üretim konusunda sempozyum ve paneller düzenlenmesi	2.2.1	Girişimciliğin desteklenmesi için yurtiçi ve yurtdışı olumlu örneklerin araştırılması, bunun konferans, panel ve gezilerle desteklenmesi	Türkiye, Gelişmiş ülkeler	Üniversite, TSO, GAP BKİ Kalkınma Ajansı, KOSGEB
3	Bilinçsiz rekabet sonucu mükerrer yatırımlar nedeniyle oluşan kapasite fazlalığı, potansiyeli olan sektörlerin yeterince gelişmemiş olması.	3.1	Atıl durumda olan tesislerin rehabilite edilerek ekonomiye kazandırılması	3.1.1	Atıl durumda olan tesislerin rehabilite edilerek ekonomiye kazandırılması	Şanlıurfa	Her türlü kamu bankaları ve özel bankalar, BDDK, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
				3.1.2	Çırcır işletmelerindeki üretim ve kalitenin artırılması, çırcır işletmelerinin bir araya gelerek entegrasyonunun teşvik edilmesi	Şanlıurfa	OSB, Kalkınma Ajansı, Türkiye Kalkınma Bankası, KOSGEB
				3.1.3	Teşvik sisteminin yeniden düzenlenmesi	Ankara	TOBB, STK, KOSGEB, Kalkınma Ajansı, GAP BKİ
		3.2	Bölgenin potansiyeline uygun yatırım alanlarında fizibilite çalışmasının yapılması ve bunların muhtemel girişimcilere ulaştırılması, bu alanlara girişimcilerin yönlendirilmesi	3.2.1	Yeni yatırımların teşvik edilmesi, Pazar araştırması ve fizibilite çalışmaları yapılarak yatırımların cazip hale getirilmesi	Şanlıurfa	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, KOSGEB, Kalkınma Ajansı, GAP BKİ

Sorun No	SANAYİ, OSB - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş		
4	İşletmelerin pazar araştırması, dışa açılma konularındaki eksiklikleri	4.1	Dış ticaret merkezlerinin açılması, yatırımcıların e-ticarete yönlendirilmesi, bu konudaki eğitimlerin devam etmesi	4.1.1	Sürekli eğitim desteği ile işletmelere destek sağlanması, dış ticaret ve e-ticaret konularında eğitim verilmesi	Şanlıurfa	Her türlü kamu bankaları ve özel bankalar, BDDK, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı		
				4.1.2	Aynı üretim kolundaki firmaların ürünlerinin e-ticaret ile pazarlanmasını sağlanması ve bu konuda teknik destek verilmesi	Şanlıurfa	OSB, Kalkınma Ajansı, Türkiye Kalkınma Bankası, KOSGEB		
				4.1.3	Dış pazarları araştırılması, gezilerinin düzenlenmesi, fuarlara katılımlarının desteklenmesi	Gelişmiş sanayi bölgeleri	TOBB, STK, KOSGEB, Kalkınma Ajansı, GAP BKİ		
		4.2	Üretimde kaliteyi artırarak, nitelikli iş gücünden, dış ticaret uzmanlarından pazarlama teknikleri konularında faydalanılması	4.2.1	İşletmelerin karlılığını arttıracak pazarlama ve markalaşma çalışmalarının yapılması			Üniversite, ŞUTSO, GAP BKİ Kalkınma Ajansı, KOSGEB	
				4.2.2	Nitelikli işgücü çalıştırma zorunluluğunun getirilmesi	Şanlıurfa	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, KOSGEB, ŞUTSO		
				4.2.3	Kalite denetimlerinin yapılması, kalite sistemleri ve belgelerinin alınmasının sağlanması	Şanlıurfa	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı		
		4.3	Yerel ürünlerin markalaşması ve pazarlanması	4.3.1	Pazarlama, markalaşma, patent alma konularında bilinçlendirme çalışmalarının yapılması	Şanlıurfa	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Kalkınma Ajansı		
				4.3.2	Bölgeye ait ürünlerin tanıtım ve pazarlamasının yapılması	Bölge illeri			
		5	Nitelikli işgücünün yetersiz olması ve sanayi istihdamının toplam istihdam içindeki payının düşük olması	5.1	Nitelikli işgücünün bölgede çalışma şartlarının iyileştirilmesi (ücret, sosyal olanaklar)	5.1.1	Verimli işgücünü arttırmak için deneyimli kalifiye eleman istihdam edilmesinin sağlanması, bu konuda eğitim ve destek faaliyetleri	Bölge Geneli	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Şanlıurfa Belediyesi
				5.2	Üniversite-sanayi ortak girişimli sertifika programlarının düzenlenmesinin desteklenmesi	5.2.1	Nitelikli işgücünün çalışma şartlarının iyileştirilmesinin desteklenmesi, iş garantisi verilmesinin sağlanması	Şanlıurfa	ŞUTSO, Kalkınma Ajansı, GAP BKİ KOSGEB, Valilik, Üniversite
5.2.2	Eğitim ve seminerlerin düzenlenmesi						ŞUTSO, Kalkınma Ajansı		
5.2.3	İhtiyaç analizi sonucu gerekli alanlarda sertifika programlarının yürütülmesi						Harran Üniversitesi, ŞUTSO		
5.3	Girişimciliğin desteklenmesi								

Sorun No	SANAYİ, OSB - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
6	Bölgede motor gücü etkisi yaratacak, ölçek ekonomisi için temel olacak entegre tesislerin olmaması	6.1	Büyük yatırımcıların önündeki engellerin kaldırılması, bürokratik işlemlerin azaltılması ve hızlandırılması	6.1.1	Bölgede yatırımcılara rol model oluşturacak firmaların tüm faaliyetlerinin desteklenmesi	Bölge Geneli	Kalkınma Ajansı, İl Özel İdaresi
				6.1.2	Bürokratik engellerin kaldırılması için yasal düzenlemelerin yapılması	Ankara, Şanlıurfa	Hazine Müsteşarlığı
				6.1.3	Büyük markalarla görüşülüp bölge teşviklerinin tanıtımının yapılması		TOBB, STK, KO-SGEB, Kalkınma Ajansı, GAP BKİ
				6.1.4	Yatırımcıları bölgeye çekmek için firmalara bölge tanıtımlı davet ve sunumlar yapılması		TOBB, STK, KO-SGEB, Kalkınma Ajansı, GAP BKİ
		6.2	Teşvik sisteminin revize edilmesi			Hazine Müsteşarlığı	

20 EYLÜL 2010; ŞANLIURFA SANAYİ, OSB ve ENERJİ ÇALIŞTAYI

Sorun No	ENERJİ - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Yenilenebilir Enerji mevzuatının henüz hazırlanmamış olması, yeterli bilincin oluşmamış olması, enerji verimliliği konusundaki uygulamaların yetersiz olması	1.1	Yasal düzenlemelerin bir an önce yapılmasının sağlanması ve temiz enerji üretiminin desteklenmesi	1.1.1	Yasanın sağlayacağı faydalarla ilgili kamuoyu oluşturulup yasanın çıkmasının hızlandırılmasının sağlanması	Türkiye	STK'lar, Basın yayın organları
				1.1.2	Bölgede ön etüt çalışmalarının yapılması için projelere kaynak aktarılması çalışmalarının yapılması	TRC2 Bölgesi	TPAO, MTA, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
		1.2	Konu ile ilgili uzman danışman firmalar ve kurumlar tarafından sanayicilere eğitim verilmesi, kurumların uzman kişilerden profesyonel yardım alması	1.2.1	Sanayiciler için enerji verimliliği sempozyumu düzenlenmesi	TRC2 Bölgesi	MEB, Kalkınma Ajansı, KOSGEB, Harran Üniversitesi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
		1.3	Sempozyum ve toplantı düzenlenmesi, bu konuda eğitime ağırlık verilmesi	1.3.1	Eğitim ve görsel medya ve diğer enstrümanlarla halkın bilinçlendirmesinin sağlanması, bölge halkına enerji tüketimi ile ilgili kısa metrajlı filmlerin gösterilmesi	Bölge İlleri	TOBB, STK, KOSGEB, Kalkınma Ajansı, GAP BKİ
							KOSGEB, Kalkınma Ajansı
		1.4	Bu konunun önemi anlatılarak, bilinç düzeyinin geliştirilmesi, kampanyalar yürütülmesi.	1.4.1	Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği konularında kampanyalar yürütülmesi	Şanlıurfa	İlgili Kurum ve Kuruluşlar, Yerel Yönetimler
				1.4.2	Farkındalık ve özgüven oluşturacak çalışmaların desteklenmesi. Okullarda bu konunun ders olarak verilmesi	Şanlıurfa	MEB, Kalkınma Ajansı, KOSGEB, Harran Üniversitesi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
		1.5	Yasanın takibinin yapılması için güçlü STK'ların kamuoyu oluşturması				
1.6	Gerekli denetimlerin yapılması	1.6.1	Kayıp kaçak denetimlerinin yapılması	Şanlıurfa	Elektrik Dağıtım ve İletim İdaresi		

Sorun No	ENERJİ - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
2	Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına yönelik teknolojik altyapının yetersiz olması	2.1	Bilgilendirme, eğitim ve kullanıma yönelik altyapı çalışmalarının yapılması	2.1.1	Devlet desteği ile teknolojik altyapı maliyetlerinin düşürülmesinin sağlanması	Şanlıurfa	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
				2.1.2	Yerel medya ve afişlerle halkın bilinçlendirilmesi ve yönlendirilmesi	Şanlıurfa	Valilik, TSO, Kalkınma Ajansı
				2.1.3	Yenilenebilir enerji konusunda yatırım yapmaya istekli ve tecrübeli firma temsilcilerine yönelik teknik geziler düzenlenmesi	Şanlıurfa	ŞUTSO, Kalkınma Ajansı
		2.2	Teknolojik altyapının desteklenmesi, yenilenebilir enerji ile ilgili örnek tesislerin kurulması ve bu tesislerin teşhir alanına dönüştürülmesi	2.2.1	Yerli ve yabancı teknolojilerden faydalanılması	Şanlıurfa	ŞUTSO, Harran Üniversitesi, STK
				2.2.2	İyi uygulamaları yerinde görmek için geziler düzenlenmesi, konferans ve eğitim programlarının organize edilmesi	Şanlıurfa	Kalkınma Ajansı, Valilik, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
				2.2.3	Belirlenen pilot bölgelerde model uygulamaların desteklenmesi	Şanlıurfa	TUBİTAK, Kalkınma Ajansı, GAP BKİ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı
				2.2.4	Teknolojik altyapının düzenlenmesi ile elde edilecek verimin farkındalığın artırılması	Şanlıurfa	Harran Üniversitesi, GAP BKİ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
		2.3	Bu konuda yerli ve yabancı büyük yatırımcıların bölgeye ilgisinin çekilmesi	2.3.1		Bölge geneli	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Kalkınma Ajansı
		2.4	Güneş enerjisine yönelik teknoloji transferi yapacak firmaların bölgeye çekilmesi	2.4.1	Güneş enerjisine yönelik teknoloji transferi yapacak firmaların desteklenmesi	Şanlıurfa	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Kalkınma Ajansı
				2.4.2	Enerji santrallerinin teşvik edilmesi için özel firmalarla iletişime geçilmesi	Şanlıurfa	STK'lar, KOSGEB, ŞUTSO, OSB

Sorun No	ENERJİ - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
3	Yenilenebilir enerji teknoloji maliyetlerinin yüksek olması ve finansman sorunu	3.1	Teknolojik altyapı maliyetlerinin düşürülmesi ve yatırımcılara faizsiz uzun vadeli kredilerin sağlanması ve geri alım garantilerinin verilmesi, maliyet yüksekliğinin kısmen sübvansedilmesinin sağlanması	3.1.1	Kamu bankalarınca yatırımcılara faizsiz uzun vadeli kredilerin sağlanması	Şanlıurfa	Halk Bankası, Ziraat Bankası, Vakıfbank
				3.1.2	Özel firmaların ürettiği elektriğin alım garantilerinin devlet tarafından verilmesi	Şanlıurfa	OSB, Kalkınma Ajansı, Türkiye Kalkınma Bankası, KOSGEB
		3.2	Teknoloji transferi yapacak kuruluşlara devletin alım garantisi vermesi, piyasada oluşacak fiyat farkının karşılanması	3.2.1	Teknoloji transferi yapacak firmalara alım garantisi verilmesi	Şanlıurfa	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Kalkınma Ajansı, GAP BKİ
		3.3	Verilecek teşvik ile ilgili yasanın hemen çıkartılması, teşvik miktarı kuruluş maliyeti göz önüne alınarak artırılması	3.3.1	Enerji maliyetinin yüksek olmaması için dışa bağımlı olmayan yerel teknoloji üretimi ya da mevcut ise kullanımı, yeni yabancı teknolojilerin araştırılması	Şanlıurfa	Üniversiteler, GAP BKİ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
		3.4	Güneş enerjisi ile elektrik enerjisi alım fiyatının açılmasıyla bu alanda yapılacak yatırımların teşvik edilmesi	3.4.1	Yerli üretimin desteklenmesi, Üniversitede teknolojik çalışmalar yapılması	Şanlıurfa	Üniversiteler, GAP BKİ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
				3.4.2	Enerji santrallerinin devlet teşvikleri ile kurulması ve ya bölge avantajı sağlanarak enerji santrallerinin kurulumu	Şanlıurfa	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, GAP BKİ

Sorun No	ENERJİ - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş		
4	Yenilenebilir enerji konusunda potansiyelin tam olarak tespit edilmemiş olması, bölgenin bu potansiyeli kullanmaması, bölge halkının yeterli bilgiye sahip olmaması	4.1	Eğitim ve görsel medya ve diğer enstrümanlarla halkın bilinçlendirilmesinin sağlanması, bölge halkına enerji tüketimi ile ilgili kısa metrajlı filmlerin gösterilmesi	4.1.1	Yapılacak bilgilendirme çalışmalarıyla yenilenebilir enerji konusunun çevresel ve ekonomik açıdan avantajlarının aktarılması	Şanlıurfa	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Bel-ediyeler, Kalkınma Ajansı		
				4.1.2	Yerel medyada bölgede bulunan enerji kaynaklarının tanıtılması	Şanlıurfa	Yerel Medya, Kalkınma Ajansı		
		4.2	Potansiyelin tespiti, bu potansiyelin kullanımı için gerekli çalışmaların yapılması, bölge halkının kendi bölgesinde bulunan enerjinin farkında olmasının sağlanması	4.2.1	MTA, TPAO gibi kurumlar tarafından potansiyel tespit çalışmalarının yapılması ve sonuçlarının tanıtılması	Şanlıurfa	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Kalkınma Ajansı,		
				4.2.2	Araştırma faaliyetlerinin yapılması ve uygun yatırım alanlarının belirlenmesi	Bölge İlleri	Üniversiteler, TPAO, MTA, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı		
		4.3	Gerekli fizibilite çalışmalarının yapılarak yapılacak yenilenebilir enerjinin daha çevreci ve karlı olduğunun halka anlatılması	4.3.1	MTA, TPAO gibi kurumlar tarafından potansiyel tespit çalışmalarının yapılması ve sonuçlarının tanıtılması	Şanlıurfa	TPAO, MTA		
				4.3.2	Örnek bir yenilenebilir enerji tesisi kurulması, bu konuya ilginin artırılması	Bölge İlleri	Üniversiteler, TPAO, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, STK'lar,		
		4.4	Yenilenebilir enerji kullanım maliyetinin, fosil yakıtlarla aynı seviyeye getirecek desteklerin verilmesi	4.4.1	Enerji maliyetlerini düşürecek yakıt türlerinin desteklenmesi	OSB, Şanlıurfa	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı		
		5	Enerji altyapısının yetersiz olması. (havai hatların yer altına alınmamış olması)	5.1	Tarihi doku dışındaki yerlerde ve özellikle yeni imara açılacak yerlerin altyapı çalışmalarında enerji hatlarının yer altına alınmasının zorunlu hale getirilmesi.	5.1.1	Çıkarılacak yasa ile yeni imara açılacak yerlerde nakil hatlarının yer altına alınmasının zorunlu hale getirilmesi	Şanlıurfa	TBMM, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
						5.1.2	İletim hatların yeraltına alınması	Merkez ilçeler	TEDAŞ
				5.2	Kayıp ve kaçaklar için gerekli önlemlerin alınması ve altyapının iyileştirilmesi	5.2.1	Dağıtım firmalarının özelleştirilmesi nedeniyle kayıp oranlarının düşürülmesini sağlayacak önlemlerin alınması	Şanlıurfa	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
5.2.2	Enerji verimliliği konusunda sanayicinin bilinçlendirilmesi					Şanlıurfa	TMMOB EMO, OSB Müdürlüğü, KOSGEB		
5.3	Kayıp ve kaçaklar için yer altı şebekesinin yapılması, var olan altyapının güçlendirilmesi			5.3.3	Eski enerji nakil hatlarının yenilenmesi	Şanlıurfa	TEDAŞ, TEİAŞ		
				5.3.3	İletim hatların yeraltına alınması	Merkez ilçeler	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı		

21 EYLÜL 2010, ŞANLIURFA EĞİTİM ÇALIŞTAYI

Sorun No	EĞİTİM-SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Derslik sayısının yetersiz olması sebebiyle sınıf mevcutlarının yüksek olması	1.1	İyi bir planlama yapılarak derslik ihtiyacının tespit edilmesi	1.1.1	Stratejik Planların yapılması	Şanlıurfa	İl Milli Eğitim Müdürlüğü
				1.1.2	Milli Eğitim tarafından ihtiyaçların tespit edilmesi	Şanlıurfa	İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Nüfus İdaresi
				1.1.3	Nüfus yoğunluğu olan yerlerin tespit edilerek okul yapımının bu bölgelerde planlanması	Şanlıurfa	MEB, Şanlıurfa Valiliği, Belediye
		1.2	Nitelikli Kampüs okul uygulamalarının yaygınlaştırılması	1.2.1	Kampüs okul kurulacak alanların tespiti ve maddi kaynak sağlanması	Şanlıurfa	İlgili Bakanlık Taşra teşkilatları.
		1.3	Atıl durumdaki kamu binaları ve arazilerinin değerlendirilmesi	1.3.1	Atıl binaların tespiti ve MEB'e tahsisi	Şanlıurfa	Yerel Yönetimler, Milli Eğitim Müd
				1.3.2	Hazine arazilerinin araştırılarak okul arsası olabilecek arsaları tespit edilmesi	Şanlıurfa	Yerel Yönetimler, Milli Eğitim Müd
		1.4	Hayırseverlerin yeni okulların yaptırılmasının teşvik edilmesi	1.4.1	Teşviklerin artırılması. İmece çalışmalarının yapılması	Şanlıurfa	STKlar, Yerel Yönetimler, Milli Eğitim Müd.
2	Bölgenin öğretmen sayısının yetersiz olması, Öğretmen sirkülasyonunun fazla olması ve bundan dolayı atanan yeni öğretmenlerin tecrübesiz olması	2.1	Şanlıurfa'daki öğrencilerin Anadolu Öğretmen Liselerine ve eğitim fakültelerine yönlendirilerek bölgede kalıcılığın sağlanması	2.1.1	Anadolu Öğretmen Lisesi ile H.Ü. Eğitim Fakültesinin tanıtım çalışmalarının yapılması	Şanlıurfa	MEB, İl Milli Eğitim Müdürlüğü
				2.2	Harran Üniversitesi eğitim fakültesinin tüm branşlarında öğretmen yetiştirilebilir duruma getirilmesi ve Öğretmenlerin akademik çalışma yapabilmelerinin cazip hale getirilmesi	2.2.1	Eğitim Fakültesinin bölüm sayılarının artırılması
		2.3	Çalışan öğretmenler için bölgenin mali açıdan cazip hale getirilmesi	2.3.1	Bölgede öğretmenlere ek ders ücreti kadar ek ödeme yapılmasının sağlanması	Şanlıurfa	MEB
				2.3.2	Performans değerlendirme sisteminin oluşturulması	Şanlıurfa	İl Milli Eğitim Müdürlüğü
				2.3.3	Barınacak lojmanların ve sosyal ortamın imkanların iyileştirilmesi	Şanlıurfa	İl Milli Eğitim Müdürlüğü
				2.3.4	Hizmet içi eğitim merkezlerinin açılması. Köylerde ve taşıma merkezi okullarda sosyal faaliyetler için imkan sağlanması	Şanlıurfa	İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Yerel Yönetimler

Sorun No	EĞİTİM-SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
3	Bölgede başta ortaöğretimde olmak üzere okullaşma oranının düşük olması	3.1	Özel eğitim sınıfları ve eğitim materyallerinin güçlendirilmesi	3.1.1	Özel eğitim sınıf materyallerinin alınması	Şanlıurfa	MEB
				3.1.2	Engelli sayılarının tespit edilmesi	Şanlıurfa	TÜİK, MEB, Sağlık Müd.
		3.2	Görme, işitme ve zihinsel engellilerine eğitim verebilecek okulların açılması, özel eğitim öğretmenlerinin sayısının artırılması	3.2.1	Görme ve işitme engelli sınıfların açılması, Öğretmenlerin atanması	Şanlıurfa	MEB
				3.2.2	Özel eğitim öğretmenlerine yönelik uzmanlık eğitimleri verilmesi	Şanlıurfa	MEB
				3.2.1	Özel Eğitim ve Rehberlik merkezlerinin desteklenmesi	Şanlıurfa	Şanlıurfa İl Milli eğitim
		3.3	Bölgeye özel, mevsimlik işçi aileleri gözetilerek esnek bir kayıt ve devam uygulaması yapılması	3.3.1	Mevsimlik işçi çocuklarına yönelik ders programlarının geliştirilmesi	Şanlıurfa	MEB, İl Milli Eğitim Müdürlüğü
				3.3.2	Ortaöğretime kayıt tarihinin bölge koşulları doğrultusunda uzatılması	Şanlıurfa	MEB
		3.4	Harran Üniversitesinde ortaöğretime devamsızlık konusunda araştırmalar yapılması	3.4.1	Ortaöğretime devam konulu araştırmaların desteklenmesi	Şanlıurfa	Harran Üniversitesi
		3.5	Ortaöğretimde öğrenci izleme sisteminin geliştirilmesi	3.5.1	Ortaöğretimde öğrenci izleme sisteminin aktifleştirilmesi	Şanlıurfa	MEB
				3.5.2	İlköğretimden ortaöğretime geçişte öğrencilerin yönlendirilmesinde rehberlik çalışmalarının etkinliğinin artırılması	Şanlıurfa	MEB
		3.6	Eğitimin önemini anlatıldığı, toplumun bütün kesimlerini bilinçlendirecek faaliyetlerin yapılması	3.6.1	Eğitimde gönül seferberliği kampanyası yürütülerek aile eğitim seminerleri, ev ziyaretleri yapılması ve yerel medyanın kullanılması	Şanlıurfa	İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Valilik, Belediye
		4	Sınıflarda eğitim materyalleri ve donanımlarının yetersiz olması	4.1	Eğitimde günümüz teknolojisinin sunmuş olduğu araç ve gereçlerin kullanılmasının sağlanması	4.1.1	Okul yatırımlarının sadece bina değil donanım ve tüm araç gereçleriyle beraber teslim edilmesinin sağlanması
4.1.2	Eğitim araçlarında uygun materyallerin alınması					Şanlıurfa	İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Tüm Okullar

Sorun No	EĞİTİM-SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
5	Kız çocuklarının okullaşma oranının düşük olması)	5.1	Veli bilinçlendirme çalışmaları yapılması	5.1.1	Bilinçlendirme çalışmalarına tüm kurumların katkı sağlaması ve muhtarlar ve sivil toplum örgütleri ile beraber çalışılması	Şanlıurfa	MEB, Diyanet İşleri Bşk, Emniyet M., Sağlık M., Valilik, Belediyeler
				5.1.2	Ailelerin kız çocuklarının okullara gönderilmesi konusunda bilinçlendirilme çalışmalarının yapılması; aile eğitim seminerleri, ev ziyaretleri yapılması ve yerel medyanın kullanılması	Şanlıurfa	MEB, Diyanet İşleri Bşk, Emniyet M., Sağlık M., Valilik, Belediyeler
				5.1.3	Ailelere gerekli rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi	Şanlıurfa	İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Tüm Okullar, Sosyal Hizmetler M.
6	Mesleki eğitimde bölgesel altyapının yetersiz olması	6.1	Mesleki eğitim altyapısının güçlendirilmesi	6.1.1	Bölgenin gelecek 20 yıl içinde ihtiyaç duyacağı meslek alanlarının belirlenmesi için araştırmalar yapılması	Şanlıurfa	Valilik, Harran Üniversitesi, İl Milli Eğitim Müdürlüğü
				6.1.2	Mesleki eğitim merkezlerinin sayısının artırılması, ve ihtiyaç duyulan bölümlerin açılması	Şanlıurfa	Valilik, İl Milli Eğitim Müdürlüğü
				6.1.3	Mesleki eğitim merkezlerinin sayısının artırılması, teknolojik altyapılarının geliştirilmesi	Şanlıurfa	Valilik, İl Milli Eğitim Müdürlüğü
				6.1.4	Mesleki eğitim kampüslerinin oluşturulması	Şanlıurfa	MEB
				6.1.5	Mesleki bilgi merkezlerinin oluşturulması	Şanlıurfa	MEB
		6.2	Her ilçede mesleki eğitim okullarının bulunması	6.2.1	Endüstri meslek lisesi olmayan ilçelere bu meslek liselerinin açılması	Tüm ilçeler	MEB
		6.3	Bölgenin iş planı analizinin yapılması	6.3.1	Anket çalışmalarının yapılması, Ekonomik yapının ve iş alanlarının analizi	Şanlıurfa	TSO, İl Milli Eğitim Müdürlüğü

21 EYLÜL 2010; ŞANLIURFA KENTLEŞME, ÇEVRE ve ALTYAPI ÇALIŞTAYI

Sorun No	KENTLEŞME, ÇEVRE VE ALTYAPI-SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	İçme suyu kaynağı olan Atatürk ve Birecik Barajı Havzasına yapılan pissu deşarjları sonucunda baraj su kalitesinin korunamaması. Katı atık sızıntı sularının havza sularına karışması. Yerleşmeler dışında kimyasal atıkların (BOTAŞ petrol boru hattının havza içinde yer alması) baraj sularına karışması ve arıtma tesisinin yetersiz kalması	1.1	Göl çevresindeki kaçak yapılaşmanın önlenmesine yönelik denetimlerin yapılması	1.1.1	Baraj gölü çevresindeki kaçak yapıların tespit edilip, yıktırılması ve yapılaşmanın önlenmesi	Baraj gölleri ve çevresi	İl Özel İdaresi, Belediyeler
				1.1.2	Yapı denetiminin birebir gerçekleştirilmesi	Yapılı alanlar	Yerel yönetimler
				1.1.3	Baraj gölü çevresindeki yerleşimlerin kontrol altında tutulması	Baraj gölü havzası	DSİ, GAP BKİ
		1.2	Halkın bilinçlendirilmesi	1.2.1	Havza yönetimi bilinçlendirme yayınları ve toplantıların yapılması	İl, ilçe ve beldeler	Valilik, Kaymakamlık, Belediye, Yayın Kuruluşları, BOTAŞ, STK vs.
				1.2.2	Haftalık veya aylık toplantıların yapılması	Havza yerleşimleri	İlgili Bakanlık Taşra teşkilatları, Belediyeler, Muhtarlıklar
		1.3	Baraj ömrünü uzatmaya ve çevre kirliliğine yönelik önlemlerin alınması	1.3.1	İstimlak edilen köylerin havza dışında ikamet edilmesi	Baraj gölü havzaları	TOKİ, Yerel Yönetimler
				1.3.2	Ağaçlandırma ve bitkilendirme çalışmalarının yapılması	Baraj çevresi ve havza	Kamu kuruluşları ve Yerel Yönetimler
		1.4	Katı atık dönüşümüne yönelik çalışmaların yapılması	1.4.1	Adıyaman katı atık depolama alanı sızıntı sularının havzaya karışmasına yönelik önlemlerin alınması	Adıyaman	Belediyeler, İl Çevre ve Orman Md.
		1.5	Uygun atık su alınması ve artırılması	1.5.1	Kamu tarafından acil önlemlerin alınması	Nehir ve baraj gölü havzaları	DSİ, Belediyeler, İl Çevre ve Orman Md.
				1.5.2	Havza içerisinde yer alan yerleşme ve endüstriyel tesislerin arıtma tesislerinin yapılması ve iyi işletilmesi	Nehir ve baraj gölü havzaları	DSİ, Belediyeler, İl Çevre ve Orman Md.
		1.6	İçme suyu kaynağı olan Baraj koruma zonlarının belirlenmesi ve tüm kıyılarda kıyı kenar çizgisinin belirlenmesi	1.6.1	Koruma kuşaklarının belirlenmesi çalışmalarının başlatılması	Birecik-Atatürk Barajı	DSİ - Tarım İl Müd.-Çevre ve Orman İl Md.
				1.6.2	Tüm nehir ve baraj göllerinde kıyı kenar çizgisinin belirlenmesi için ilgili kurumlara ödenek aktararak 1/1000 ölçekli halihazır haritalarının yapılması veya yaptırılması	Birecik, Atatürk ve Karkamış Baraj gölleri, Fırat Nehri	Bayındırlık ve İskan İl Md., İl Özel İdaresi, ilgili Belediyeler
		1.7	Arıtma tesislerinin yapılması ve iyi işletilmesi	1.7.1	Baraj gölü ve Fırat Nehri kıyı kesiminde yerleşim alanlarının tespit edilerek, yerleşimlerin göl ve nehir havzasını tehdit edecek atıklarının arıtma tesislerinde bertaraf edilmesi	Akçakale ve Ceylanpınar ilçeleri dışında tüm ilçeler	Belediyeler, İller Bankası ve Çevre ve Orman Bakanlığı
				1.7.2	Kurulacak arıtma tesislerinde kimyasal arıtma sisteminin de bulunması	Şanlıurfa	Belediyeler, İller Bankası ve Çevre ve Orman Bakanlığı

Sorun No	KENTLEŞME, ÇEVRE VE ALTYAPI-SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş		
2	Yerel yönetimlerin mali açıdan yetersizliği, İller Bankası/merkezi fonların yetersizliği	2.1	Yerel yönetimlerden sorumlu merkezi bir teşkilatın kurulması	2.1.1	Belediyelerin mücavir alan sınırlarını ivedilikle hazırlayarak onaylatması ve bu doğrultuda yetki karmaşasının ortadan kaldırılması	Şanlıurfa	Belediyeler, Valilik ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığı		
				2.1.2	Çıkarılacak kanun ile belediyelerin bağlı bulunduğu bir bakanlığın kurulması	Ankara	Başbakanlık, TBMM		
				2.1.3	Yerel Yönetimler ve Şehircilik Bakanlığının kurulması	Şanlıurfa	Başbakanlık, TBMM		
3	Bilinçsiz sulama sonucu tarım topraklarının erozyona maruz kalması	3.1	Sulama birliklerinin aktif çalışması ve teknik personel olarak güçlendirilmesi	3.1.1	Birliklerde teknik personel istihdamının yapılması	Şanlıurfa	Sulama Birlikleri, DSİ, Tarım Reformu Bölge M.		
				3.1.2	Sulama alanlarında birlikler tarafından uzman görevlilerin görevlendirilmesi	Şanlıurfa	Sulama birlikleri		
		3.2	Birliklere ve halka yönelik bilinçlendirme, sulama birliklerinde örgütlenme düzeyinin iyileştirilmesi	3.2.1	Bilinçlendirme toplantıları, eğitim ve seminerlerin gerçekleştirilmesi	Sulu tarım alanları	DSİ, Sulama Birlikleri, Muhtarlıklar		
				3.2.2	Sulama birliklerinin seçimle değil, yetkin kişilerle ve etkili şekilde yönetilmelerinin sağlanması	Şanlıurfa	DSİ, Sulama Birlikleri, Muhtarlıklar, İlgili kurum ve kuruluşlar		
				3.2.3	Sulama birliklerinin yapısal olarak iyileştirilmesi	Şanlıurfa	Birlikler, İlgili kurum ve kuruluşlar		
		3.3	Modern yöntemlerinin kullanılması için altyapı oluşturulması	3.3.1	Kaliteli sulamanın özendirilmesi	Sulu tarım alanları			
				3.3.2	Konunun uzmanlarınca modern sulama teknikleri uygulamalarının yapılması	Sulu tarım alanları	DSİ, Sulama Birlikleri, Tarım İl Md., TEDAŞ, Üniversiteler, Hibe veren kuruluşlar, Medya		
		4	Evsel ve endüstriyel nitelikli atık suların arıtılmadan alıcı ortama verilmesi Şanlıurfa merkez atık su arıtma tesisinin işletilememesi	4.1	Mevcut atık su arıtma tesislerinin işletmeye açılması için gerekli önlemlerin alınması	4.1.1	Arıtma tesisi olmayan belediyelerin tesis kurmaları ve işletme konusunda denetlenmesi	Ceylanpınar ve Akçakale dışındaki merkezler	Belediyeler, Çevre ve Orman Bakanlığı, İller Bankası, Kaymakamlıklar, Özel İdareler
						4.1.2	Şanlıurfa merkez atık su arıtma tesisinin altyapı eksikliklerinin giderilerek çalıştırılması	Şanlıurfa tüm ilçeler	Şanlıurfa Belediyesi, İl Özel İdaresi
4.1.2	Oluşturulacak olan arıtma tesislerinin özel işletmecilerin kullanımına verilerek etkin şekilde çalıştırılması					Şanlıurfa tüm ilçeler	Belediyeler		

Sorun No	KENTLEŞME, ÇEVRE VE ALTYAPI-SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
5	Şanlıurfa il merkezi ve ilçelerinde gecekondulaşma sorunu Kent merkezinin güneyi ve batısında kaçak yapılaşmanın tarım alanlarına baskı yapması	5.1	Planlamanın çok boyutlu bir yaklaşımla ele alınması	5.1.1	Göçlerin önlenmesi için yeterli tedbirin alınması	Köyler ve kent merkezleri	Merkezi Hükümet ve Yerel Yönetimler
				5.1.2	İhtiyaç doğrultusunda yeni yerleşim alanlarının imara açılması, planlı yapılaşmanın teşvik edilmesi	Kent merkezleri	Belediyeler, İl Özel İdaresi
		5.2	Kamu arazilerinin tarım-kent gibi oluşumlar için kullanılması	5.2.1	Kamu arazilerinin tarım-kent gibi oluşumlar için kullanılması	Kent merkezleri	Belediyeler, Maliye Bakanlığı, Milli Emlak M.
				5.2.2	Hazine arazilerinin belediyelere devrinin sağlanması	Tüm Belediyeler	Belediyeler, Maliye Bakanlığı, Milli Emlak M.
				5.2.3	Gecekondulaşmanın önlenmesi için tedbirlerin alınması	Kent merkezleri	Belediyeler, İl Özel İdaresi
				5.2.4	Alternatif yaşam alanlarının (kültürlere göre) oluşturulması	İl Geneli	Belediyeler, İl Özel İdaresi

22 EYLÜL 2010; ŞANLIURFA KÜLTÜR, TURİZM ve TANITIM ÇALIŞTAYI

Sorun No	KÜLTÜR, TURİZM VE TANITIM SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş		
1	Turizme yönelik altyapı eksiklikleri a) Ulaşım altyapısı, b) Tesis yetersizliği c) Üst yapı ve donatı yetersizliği vb.	1.1	Tesis yapmak isteyenlere maddi destek sağlanması	1.1.1	Konukevi yapımının özendirilmesi	Kentsel sit alanı	Kültür ve Turizm Bakanlığı		
		1.2	Ulaşımında profesyonel, sadece turizme hizmet veren firmalara, acente ve oteller tarafından destek sağlanması	1.2.1	Ulaşımında profesyonel, sadece turizme hizmet veren firmalara, acente ve oteller tarafından destek sağlanması	Şanlıurfa	Belediye, TSO, STK		
		1.3	Tur güzergahlarının belirlenmesi	1.3.1	Turistik yerleşimlerde tur güzergahlarının belirlenmesi	Şanlıurfa Merkez ve İlçeler	Belediye, Valilik		
		1.4	İlgili kurumların altyapı ve tesis inşaatması	1.4.1	Kentsel dönüşüm ve sokak sağlıklılaştırmasının yapılması	1.4.1	Kentsel dönüşüm ve sokak sağlıklılaştırmasının yapılması	Kentsel sit alanı	Belediye, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
				1.4.2	Harran ilçesinin çevre düzenlemelerinin yapılması (Yönlendirme elemanları, altyapı, kanalizasyon sistemi)	1.4.2	Harran ilçesinin çevre düzenlemelerinin yapılması (Yönlendirme elemanları, altyapı, kanalizasyon sistemi)	Harran	Belediye, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kaymakamlık, KTVKK, Valilik
				1.4.3	Bütün turizm alanlarında var olan donatı eksikliğinin öncelikle giderilmesi	1.4.3	Bütün turizm alanlarında var olan donatı eksikliğinin öncelikle giderilmesi	Urfa Merkez	Merkezi Yönetim yerel yönetim
				1.4.4	İlgili kurumların araç gereç ve personel eksiklerinin giderilmesi	1.4.4	İlgili kurumların araç gereç ve personel eksiklerinin giderilmesi	Şanlıurfa	Merkezi Yönetim, Yerel Yönetimler
		1.5	İlgili kurumların ulaşım eksikliklerini gidermesi	1.5.1	Siverek Karacadağ kayak merkezinde otel yapılması	1.5.1	Siverek Karacadağ kayak merkezinde otel yapılması	Siverek	Kalkınma Ajansı
		1.6	Gelen turistlerin ilçelerdeki ve merkeze bağlı civar yerlerdeki kültür varlıklarına ulaşılabilirliğinin artırılması amacıyla yol ağının iyileştirilmesi ve servis birimlerinin kurulması	1.6.1	Şuayip Şehri yoluna dinlenme tesisi yapılması	1.6.1	Şuayip Şehri yoluna dinlenme tesisi yapılması	Şuayip şehri	İl Özel İdaresi
				1.6.2	Harran ilçesi Harran Üniversitesinin turizme kazandırılması	1.6.2	Harran ilçesi Harran Üniversitesinin turizme kazandırılması	Harran	Valilik, Belediye,
				1.6.3	Ören yerlerine dinlenme alanı, ihtiyaç birimleri gibi donatıların oluşturulması	1.6.3	Ören yerlerine dinlenme alanı, ihtiyaç birimleri gibi donatıların oluşturulması	Harran, Göbeklitepe	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Özel İdaresi
		1.7	Konaklama için gerekli sosyal tesisler ile yüksek yatak kapasiteli otel sayısının artırılması	1.7.1	Turizm işletmelerinin açılmasının teşvik edilmesi ve otel, butik otel ve yatak sayısının artırılması	1.7.1	Turizm işletmelerinin açılmasının teşvik edilmesi ve otel, butik otel ve yatak sayısının artırılması	Şanlıurfa	DSİ, Belediyeler, İl Çevre ve Orman Müd.
				1.7.2	Sivil halkın sürece katılımının sağlanması	1.7.2	Sivil halkın sürece katılımının sağlanması	Şanlıurfa	Belediyeler, STK'lar

Sorun No	KÜLTÜR, TURİZM VE TANITIM SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
2	Turizm sektöründeki nitelikli, personel eksikliği, hizmet kalitesinin düşük olması.	2.1	Turizm sektöründe çalışabilecek vasıflı personel elde edilebilmesi	2.1.1	5-6 ay süreli mesleki eğitimlerin verilmesi	Şanlıurfa	Belediyeler, Valilik ve Bayındırlık ve Bakanlığı
		2.2	Turizm yüksekokulunda İŞKUR'la birlikte sektörde çalışan personellere sertifikalı eğitim verilmesi	2.2.1	Sertifikalı mesleki eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi	Şanlıurfa	İŞKUR-İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
		2.3	Turist rehberliğinin geliştirilmesi, kokartlı rehber sayısının artırılması	2.3.1	Turizm sektöründe sınav ve mülakat sisteminin oluşturulması ve kalifiye personel istihdamının artırılması	Şanlıurfa	Belediye , Valilik, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, TSO
				2.3.2	Rehberlik eğitiminde Arapça, İngilizce, Fransızca ve Almanca'ya önem verilmesi	Şanlıurfa	İŞKUR, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, TSO, Üniversite
		2.4	Sektörün hizmet kalitesinin artırılması	2.4.1	Restoranlarda ve konaklama tesislerinde çalışan personelin sürekli eğitime tabi tutulması	Şanlıurfa	İŞKUR, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, TSO, Üniversite
				2.4.2	Özel sektör, turizm acentesi, esnaf ve halka turizm ve turizm gelirlerinin öneminin aktarıldığı, turizm bilincinin artırılması faaliyetlerinin yapılması	Şanlıurfa	Valilik, Yerel Yönetimler, TSO, STK'lar
				2.4.3	Turizme yönelik yapılan faaliyetlerin sürekli denetlenmesi	Şanlıurfa	Belediye, İl Kültür Turizm Müd., TSO
3	İlgili kurumlar arasındaki koordinasyon eksikliği; a) İlin ortak bir turizm stratejisinin bulunmaması, b) Bölgedeki turizm plan-politika ve projelerin birbirinden kopuk olarak oluşturulması ve uygulanması, c) İl ve ilçe bazında temsiliyetin sağlandığı, bir platformun olmaması.	3.1	Merkez ilçe dışındaki ilçelerin de turizm sektörüne katılımının sağlanması	3.1.1	İlçelerde kültür adalarının oluşturulması	Kentsel sit alanı	Belediye, Valilik, Turizm Bakanlığı
				3.1.2	Gerekli kaynakların ayrılarak İlçelerde turizm bürolarının açılması	İlçeler	Belediye, Valilik, Turizm Bakanlığı
		3.2	Kamu kurum ve kuruluşları ile STK'lar arasında işbirliğinin artırılması	3.2.1	Valilik bünyesinde oluşturulacak bir akomisyonda bilgi ve kaynakların toplanması	Şanlıurfa	Kamu Kuruluşları ve STK'lar
				3.2.2	Belli periyotlarda sektörel toplantıların düzenlenmesi	Şanlıurfa	Kamu kurum ve kuruluşları, STK, Özel Sektör
				3.2.3	Turizm platformunun sürekliliğinin sağlanması, izleme değerlendirme sistemleri ile desteklenmesi ve etkinliğinin artırılması	Şanlıurfa	Karacadağ Kalkınma Ajansı
		3.3	Kamu kurumlarının ortak bir platformda buluşturularak birlikte hareket etmelerinin sağlanması	3.3.1	Şanlıurfa Turizm Eylem Planının hazırlanması	Şanlıurfa	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Kalkınma Ajansı
				3.3.2	Turizm platformunun periyodik olarak toplanması ve hazırlanan iyi projelerin, uygulamaların ödüllendirilmesi	Şanlıurfa	İl Kültür Turizm Müd., Belediyeler, Kalkınma Ajansı
				3.3.3	Sivil toplum, belediye işbirliğinin artırılması	Şanlıurfa	Belediyeler, STK'lar

Sorun No	KÜLTÜR, TURİZM VE TANITIM SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
4	Kültür varlıklarının ve Sit alanlarının koruma-kullanma dengesinin yeterince sağlanamaması - Kültür varlıklarının/tescilli yapıların korunamaması ve erişilebilirlik sorunları - Baraj ve sulama çalışmalarının kültürel mirası tehdit etmesi	4.1	Kültür varlıklarının etkin olarak korunması için tapu sahiplerine maddi destek verilmesi	4.1.1	Sit alanlarındaki kamulaştırmaların tamamlanması	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Bakanlığı
				4.1.2	Harran ilçesinin tamamı I. II. ve III. Derece sit alanı olduğundan kamulaştırmalarda karşılaşılan sorunların aşılması için Kültür ve Turizm Bakanlığınca gerekli çalışmaların yapılması	Harran	Kültür ve Turizm Bakanlığı
		4.2	Tescilli taşımazların restore edilmesi ve kamulaştırmalarının yapılması	4.2.1	Tarihi ve kültürel dokudaki aykırı yapıların temizlenmesi	Kentsel Sit Alanı	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yerel Yönetimler
				4.2.2	Harran ilçesindeki tescilli yapıların onarılması için mali kaynak bulunması	Harran	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yerel Yönetimler
				4.2.3	Siverek kalesinin restore edilmesi	Siverek	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yerel Yönetimler
		4.3	Sit alanlarında bilimsel kazılar yapılması ve çevre düzenleme projelerinin hazırlanması ile koruma alanlarının turizme kazandırılması	4.3.1	Sit alanları ile ilgili çevre düzenlemesinin yapılması ve koruma amaçlı imar planlarının tamamlanması	Sultantepe, Çatalat Harabeleri	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediyeler, Valilik
				4.3.2	Göbeklitepe'de düzenlemelerin yapılması ve öncelikle turizme kazandırılması	Göbeklitepe	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilik
				4.3.3	Harran ilçesi Suriçi'nin çevre düzenlemesinin ve altyapısının yapılması	Harran	Belediye, İl Kültür ve Turizm Müd., Kaymakamlık, KTVKK, Valilik
				4.3.4	Arkeolojik kazaların yapılması ve kültürel mirasın ortaya çıkarılması	Göbeklitepe, Harran	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Üniversite
				4.3.5	Hız Yakup çevre düzenlemesinin yapılması	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilik
				4.3.6	Koruma alanlarında çevresel iyileştirmelerin yapılması ve güvenlik önlemlerinin alınması	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilik
		4.4	Sit alanları ve tescilli yapıların web sayfalarından görülmesinin sağlanması	4.4.1	Videolar, fotoğraflar, tur güzergahları vb bilgilendirme ve yönlendirme gibi ve tanıtım faaliyetlerinin dijital ortamda yayınlanması	Göbeklitepe, Harran	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Üniversite
		4.5	Sit alanı ilan edildikten sonra alanın kaderine terk edilmeyip bir eylem planı hazırlanarak yapılacak işlerin planlanması	4.5.1	Turizme yönelik kullanım ve tanıtım stratejilerinin belirlenmesi	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilik
				4.5.2	Yapılan çalışmaların belirli bir takvime bağlanarak sürekliliğinin sağlanması	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Müd., Belediyeler, Valilik
				4.5.3	Belirlenen nitelikli alanlarda kazı çalışmaları yapılması	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilik
		4.6	Koruma konusunda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması.	4.6.1	Halkın bilinçlendirilmesi için faaliyetlerin organize edilmesi	Şanlıurfa	Valilik, Belediyeler

Sorun No	KÜLTÜR, TURİZM VE TANITIM SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
5	Kültür envanteri çalışmasının tamamlanmamış olması, kültürel mirasın yeterince bilinmemesi ve tanıtılmaması	5.1	Kültür varlıklarına ilişkin geniş bir arşivin oluşturulması	5.1.1	Veri Bankasının kurulması	Tüm sit alanları ve tescilli yapılar	Kültür ve Turizm Müdürlüğü
		5.2	Kültür varlıkları envanterinin ilçeler dahil edilerek kısa sürede tamamlanması ve kitap, broşür gibi materyallerle halka sunulması	5.2.1	Kültür envanteri çalışmalarının tamamlanması	Tüm sit alanları ve tescilli yapılar	Kültür ve Turizm Müdürlüğü
				5.2.2	Envanterin sempozyum, panel, bilgilendirme toplantıları gibi araçlarla kamuoyuna bildirilmesi	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Valilik, Belediyeler
				5.2.3	Yazılı ve görsel dokümanların hazırlanması	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Valilik, Belediyeler
				5.2.4	Bölge kültürünü yansıtacak alanların ve ören yerlerinin belirlenmesi	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Valilik, Belediyeler
6	Kültür turizm alanında hizmet veren kamu kurumlarındaki personel ve kaynak yetersizliği	6.1	İlgili kurumlara yeterli personel ve kaynağın aktarılması	6.1.1	Mevzuat değişiklikleri gerekli olduğundan Bakanlık tarafından mevzuat geliştirici çalışmaların başlatılması	Ankara	Kültür ve Turizm Bakanlığı, TBMM
				6.1.2	Kurumlara sözleşmeli teknik personel alınması	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Bakanlığı
		6.2	Nitelikli uzman personellerin istihdamının sağlanması	6.2.1	Koruma kurulları, KUDEB, müzeler, Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü ve restorasyon laboratuvarının kurulması	Şanlıurfa	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yerel Yönetimler
				6.2.2	MYO turizm öğrencilerinin Bolu-Mengen aşçılık okulunda staj yapmalarının sağlanması	Şanlıurfa	Üniversite, Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Belediye

22 EYLÜL 2010; ŞANLIURFA SAĞLIK ÇALIŞTAYI

Sorun No	SAĞLIK-SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş		
1	Sağlık kuruluşlarının fiziki koşullarının ve yatak kapasitelerinin yetersiz olması; a) Mevcut hastane projelerinin hayata geçirilememesi, sürecin çok uzun olması (kadın doğum ve çocuk hastanesi vs.), b) Bölge genelinde erişkin ve yeni doğan yoğun bakım yatak kapasitelerinin yetersizliği	1.1	Özel sektör sağlık yatırımlarının teşvik edilmesi	1.1.1	İlde kurulmakta olan özel hastanelerinin ihtiyacı olan kadroların serbest bırakılması	Şanlıurfa	Sağlık Bakanlığı		
				1.1.2	Tropikal hastalıklar hastanesi vb açılması.	Şanlıurfa	Sağlık Bakanlığı, Özel Sektör		
		1.2	Sağlık yatırımı eksikliği hususuna dikkatini çekip yeterli kaynağın aktarılmasını sağlamak	1.2.1	Basın açıklamaları yapılması ve konunun aciliyetine kamuoyu ve siyasi otoritelerin dikkatinin çekilmesi	Şanlıurfa	STK'lar, Yerel Yönetimler		
				1.2.2	Belirli aralıklarla sektör toplantılarının yapılması.	Şanlıurfa	Kamu kuruluşları ve Yerel Yönetimler		
		1.3	Mevcut hastane projelerinin bir an önce tamamlanması bu konuda yerel yönetim ve merkezi koordinasyonun sağlanması	1.3.1	Hastane yatırımları konusunda yaşanan aksaklıkların tespiti ve çözümü için kurumların koordine edilmesi	Şanlıurfa	Yerel Yönetimler, Sağlık İl Müd.		
				1.3.2	Yatırımların hızlandırılması konusunda yerel yönetim ve merkezi yönetim arasındaki koordinasyonun sağlanması	Şanlıurfa	Sağlık İl Müd., STK'lar		
		1.4	Sağlık yatırımları konusunda halkın katkısının teşvik edilmesi	1.4.1	Halk katkısının artırılması için kampanyalar düzenlenmesi.	Şanlıurfa			
		2	Üniversitedeki öğretim elemanlarının özlük haklarının kısıtlı olması - Üniversite hastanelerine yeterli devlet desteğinin verilmemesi	2.1	Ücret politikalarının bölge niteliklerine göre belirlenmesi	2.1.1	Doğu bölgeleri ile Batı bölgeleri arasında maaş farkının olması	Ankara	Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı
						2.2	Üniversitedeki öğretim elemanlarının akademik yükseltmelerinde pozitif ayrımcılık yapılması	Şanlıurfa	Sağlık Bakanlığı
						2.3	Üniversite hastanelerindeki makine ve teçhizatın revize edilmemesi	Şanlıurfa	Sağlık Bakanlığı
				2.3.1	İlgili makine ve teçhizatın eksikliklerin tespit edilmesi ve giderilmesi	Şanlıurfa	Sağlık Bakanlığı		

Sorun No	SAĞLIK-SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
3	Uzman hekim ve diğer sağlık personeli sayısının yetersizliği, personel hareketliliği, İlde yeterli sağlık personelinin yetişmiyor olması	3.1	Personel politikalarının ve ücretlendirmelerin bölgesel niteliklere göre belirlenmesi	3.1.1	Bu konuda gerekli değerlendirmelerin yapılarak taleplerin Sağlık Bakanlığına iletilmesi	Şanlıurfa, Ankara	Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı
				3.2	Üniversitenin sağlık sektörüne katkısının artırılması	3.2.1	Şanlıurfa'daki üniversite hastanesinin yan dal mecburi hizmet kuralarında yer alması
		3.2.2	Harran Üniversitesinde sağlık alanında yeni bölümlerin açılması			Şanlıurfa	YÖK, Harran Üniversitesi
		3.2.3	Bölgemizde özel üniversite kurulmasının teşvik edilmesi			Şanlıurfa	YÖK
4	Bölgede sağlık personelinin güvenlik sorunları olması	4.1	Halkın bilinç düzeyinin artırılması ve sağlık personeli haklarının korunması	4.1.1	Basın yayım yoluyla yapılan bilinçlendirmelerin sürekli hale getirilmesi ve yerel medyanın araç olarak kullanılması	Şanlıurfa	Sağlık Bakanlığı
				4.1.2	STK'ların bu konuda daha etkin çalışmalar yapması	Şanlıurfa	STK'lar, Yerel Medya
				4.1.3	Sağlık personeli haklarının korunması için çalışan hakları birimi oluşturulması	Şanlıurfa	STK'lar
5	Sağlık personelinin niteliklerin istenen düzeyde olmaması, tecrübeli personel sayısının yetersiz olması, - Alınan personelin de başka alanlarda görevlendirilmesi	5.1	Sağlık personelinin kapasitesinin artırılması ve personelin kadrosu dışında görevlendirmelerin yapılmaması	5.1.1	İhtiyaç olan alanlarda ilgili personellerin atanması	Şanlıurfa	Sağlık Bakanlığı
				5.1.2	Sağlık eğitimine ayrılan kaynakların artırılması	Şanlıurfa	Sağlık Bakanlığı
				5.1.3	Sağlık personeline yönelik hizmet içi eğitimlerin yapılması ve eğitimlerin kalitesinin artırılması	Şanlıurfa	Sağlık İl Müd.

23 EYLÜL 2010; ŞANLIURFA TİCARET, DIŞ TİCARET VE LOJİSTİK ÇALIŞTAYI

Sorun No	TİCARET, DIŞ TİCARET VE LOJİSTİK SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Pazarlama ve organizasyon eksikliği.	1.1	Eğitimli ve nitelikli personel eksikliğinin giderilmesi	1.1.1	İlde kurulmakta olan özel hastanelerinin ihtiyacı olan kadroların serbest bırakılması	Şanlıurfa	Sağlık Bakanlığı
		1.2	Firmaların fuarlara katılımının desteklenmesi ve teşvik edilmesi	1.2.1	Basın açıklamaları yapılması ve konunun aciliyetine kamuoyu ve siyasi otoritelerin dikkatinin çekilmesi	Şanlıurfa	STK'lar, Yerel Yönetimler
				1.2.2	Belirli aralıklarla sektör toplantılarının yapılması.	Şanlıurfa	Kamu kuruluşları ve Yerel Yönetimler
		1.3	Yurtdışında ofis açma desteklerinin anlatılması ve uygulanması.	1.3.1	Irak, Suriye, Rusya gibi kilit ülkelerde dış ticaret ofisi açılması için kurumlar tarafından destek verilmesi	Şanlıurfa	ŞUTSO, TİM, Ticaret Örgütleri
		1.4	Aktif danışmanlık, bilgi ve yardım sağlayabilecek bir rehberlik ya da danışmanlık yapılanmasının oluşturulması	1.4.1	Dış Ticaret Şirketi kurulmasının teşvik edilmesi	Şanlıurfa	ŞUTSO, Kalkınma Ajansı.
		1.5	Dış kaynak kullanımının teşvik edilmesi	1.5.1	Ticaret ve sanayi odası ŞİGEM projesinin uygulanması, dış kaynak kullanımı ile firmaların dış ticaret şirketlerine yönlendirilmesi	Şanlıurfa	ŞUTSO, Kalkınma Ajansı, özel sektör, TOBB
		1.6	Üretim ve Pazarlama için ortak örgütlenme oluşturulması.	1.6.1	Ortak bir pazarlama platformu (e-pazar) oluşturulması. e – pazarlama portalının oluşturulması	Şanlıurfa	Ziraat Odası, ŞUTSO, Ticaret Borsası, YDO, İşadamları dernekleri.
				1.6.2	Dış Ticaret Şirketi kurulmasını teşvik edilmesi	Şanlıurfa	ŞUTSO, Kalkınma Ajansı.
				1.6.3	Yurtdışındaki ofislerle bağlantılı olarak üretilen ürünün talep gördüğü ülkeler ve bölgeler belirlenip üreticilerin bu yönde yönlendirilmesi.	Şanlıurfa	ŞUTSO, Kalkınma Ajansı, Özel Sektör, TOBB
		1.7	Tarımsal ve endüstriyel ürünlerin tanıtımlarının yapılması.	1.7.1	İhracata yönelik olarak yapılan ürünlerin basın aracılığı ile tanıtılması ve pazarlanması	Şanlıurfa	ŞUTSO, Ulusal ve Uluslararası Medya

Sorun No	TİCARET, DIŞ TİCARET VE LOJİSTİK SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
2	Teknoloji kullanma yetersizliği, işletmelerde kurumsallaşmanın yeterli seviyede olmaması.	2.1	Nitelikli eleman istihdamı sağlanması	2.1.1	Yabancı dil bilen personel istihdamının sağlanması	Şanlıurfa	İŞKUR, ŞUTSO
				2.1.2	Firmalarda uzman ve teknik personel kapasitesinin artırılması	Şanlıurfa	İŞKUR, ŞUTSO
		2.2	Firmaların teknolojiyi kullanma kapasitelerinin artırılması	2.2.1	Firmaların web sitelerinin oluşturulmasının özendirilmesi	Şanlıurfa	ŞUTSO, Kalkınma Ajansı, Dış Ticaret Müsteşarlığı.
				2.2.2	Şanlıurfa'da üretilen tarımsal ve sanayi ürünleri için e – pazarlama portalının oluşturulması	Şanlıurfa	Ziraat Odası, ŞUTSO, Ticaret Borsası, YDO
		2.3	Üniversitenin kurumsallaşma konusunda firmalara destek vermesi	2.3.1	Araştırma enstitülerinin; bölge potansiyelleri, sulama ve tarım teknikleri ve üretim deseni konusunda firmalara yönelik eğitici faaliyetler düzenlemesi	Şanlıurfa	Harran Üniversitesi, GAP BKİ
		3	Firmaların ihracat rekabet güçlerinin zayıf olması ve kalite standartlarının düşük olması	3.1	Firmalarda kalite ve markalaşma düzeyinin artırılması ve bilincin geliştirilmesi.	3.1.1	Kalite standardı için bölgesel kalite belgesi düzenlenmesi
3.1.2	Kompass ve First Class gibi veritabanlarının yaygınlaştırılması					Şanlıurfa	ŞUTSO
3.2	Firmaların kullandıkları hammaddelerin kaliteli olması ve mevcut teknolojik imkânlardan yararlanılması.			3.2.1	Firma bünyelerinde AR-GE çalışmalarının yaygınlaştırılması.	Şanlıurfa	ŞUTSO, Harran Üniversitesi, OSB'ler
				3.2.2	Kalite yönetim sistemlerinin uygulanması ve takip edilmesi.	Şanlıurfa	ŞUTSO
				3.2.3	Ortak laboratuvarların oluşturulması.	Şanlıurfa	KOSGEB, GAP BKİ Harran Üniversitesi
3.3	Pazarların kalite standartlarının takip edilip ihracatçı firmaların bu konuda bilgilendirilmesi.			3.3.1	Üretim safhasına ulaşan firmaların kurumsallaşması ve kalite bilincine ulaşması için AR-GE ve pazarlama destekleri ile korunması	Şanlıurfa	KOSGEB, GAP BKİ Harran Üniversitesi, Kalkınma Ajansı.

Sorun No	TİCARET, DIŞ TİCARET VE LOJİSTİK SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
4	Tarımda yüksek katma değerli ürünlerin ihracat paylarının düşük olması. Firmaların ihracat rekabet güçlerinin zayıf olması ve kalite standartlarının düşük olması	4.1	Nitelikli eleman istihdamı sağlanması	4.1.1	GAP Bölgesinin üretim deseni ve potansiyeline uygun sanayi kollarının seçilerek desteklenmesi	Şanlıurfa	Tarım İl Müdürlükleri, Ceylanpınar D.Ü.Ç.
				4.1.2	Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi Projesinin gerçekleştirilmesi	Şanlıurfa	OSB; ŞOSİAD, ŞUTSO, Ticaret Borsası, İl Özel İdaresi, GAP BKİ
		4.2	Tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi	4.2.1	Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgelerinin oluşturulması	Şanlıurfa	OSB; ŞOSİAD, ŞUTSO, Ticaret Borsası, İl Özel İdaresi, GAP BKİ
				4.2.2	Organik tarım ve iyi tarım uygulamalarının teşvik edilmesi	Şanlıurfa	Tarım İl Müdürlüğü, Ziraat Odası, Kalkınma Ajansı.
				4.2.3	Organik tarım ürünlerinin üretilmesi, işlenmesi, pazarlanması konusunda kümelenme faaliyetlerinin desteklenmesi	Bölge illeri	GAP İdaresi, Üniversite, ŞUTSO.
				4.2.4	İsot biberinde aflotoksin probleminin önüne geçilecek üretim kalitesinin ihracata uygun hale getirilmesi	Şanlıurfa	GAP BKİ Üniversite, ŞUTSO, Tarım İl Müdürlüğü, Ziraat Odası
5	Demiryolu altyapısının yetersiz olması	5.1	OSB demiryolu bağlantısının yapılması	5.1.1	OSB'ye demiryolu bağlantısının yatırım programına alınması	Şanlıurfa	TCDD, Şanlıurfa OSB, Valilik, ŞUTSO.
		5.2	Şanlıurfa- Diyarbakır demiryolu hattının yapılması	5.2.1	Şanlıurfa-GAP Havaalanı Diyarbakır demiryolu bağlantısı için proje hazırlanması ve uygulanması	Şanlıurfa, Diyarbakır	TCDD, Şanlıurfa OSB, Valilik, ŞUTSO.
		5.3	Bölgede demiryolu taşımacılığının aktifleştirilmesi	5.3.1	Demiryolu taşımacılığında işletme hakkının özel şirketlere verilmesi	Bölge illeri	TCDD, Özel Sektör
		5.4	Organize Sanayi Bölgesinde lojistik altyapısının geliştirilmesi	5.4.1	Organize Sanayi Bölgesinde depolama amaçlı bir bölümün oluşturulması	Şanlıurfa	OSB, ŞUTSO

Sorun No	TİCARET, DIŞ TİCARET VE LOJİSTİK SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
6	Markalaşmanın yetersiz düzeyde olması	6.1	Bölgeye özgü ürünler üzerinde yoğunlaşılması	6.1.1	Marka olacak ürünlerin tespit ve tescil edilmesi	Şanlıurfa	ŞUTSO, Meslek Odaları
				6.1.2	Bu ürünlerin üretilmesinin teşvik edilmesi	Şanlıurfa	Kalkınma Ajansı, KOSGEB, GAP BKİ
		6.2	Yüksek kaliteli ürün üretilmesi	6.2.1	Firmaların kendi markalarını oluşturması için teşvik verilmesi.	Şanlıurfa	Kalkınma Ajansı, KOSGEB,GAP BKİ ŞUTSO, Belediye, Valilik.
				6.2.2	Firmalara Danışmanlık hizmetlerinin verilmesi	Şanlıurfa	Kalkınma Ajansı, KOSGEB, ŞUTSO
		6.3	Ortak markalaşma stratejisi oluşturulması ve uygulanması	6.3.1	Markalaşma konusunda Profesyonel firmalarla çalışılarak etkin bir reklam – halkla ilişkiler çalışmasının başlatılması	İstanbul, Şanlıurfa	Kalkınma Ajansı, ŞUTSO, Belediye, Valilik.
				6.3.2	Markalaşma stratejisi doğrultusunda bölgesel ürünlerin tanıtılması	Şanlıurfa	Kalkınma Ajansı, ŞUTSO, Belediye, Valilik.
7	Limanlara uzaklık, lojistik ve ulaşım maliyetlerinin yüksek olması	7.1	Demiryolu ve karayolu altyapısının geliştirilmesi.	7.1.1	Ulaştırma maliyetlerini düşürecek önlemlerin alınması	Şanlıurfa-Limanlar	Merkezi Hükümet ve Yerel Yönetimler
				7.1.2	Nakliyecilerin bir çatı altında toplanması	Şanlıurfa	Belediyeler, İl Özel İdaresi
		7.2	Havaalanının kargo bölümünün faaliyete geçirilmesi	7.2.1	Havaalanında apron sorununun çözülmesi	Şanlıurfa	Belediyeler, Maliye Bakanlığı, Milli Emlak M.
8	Lojistik merkezlerinin bulunmaması	8.1	Akçakale sınır kapısının iyileştirilmesi ve lojistik altyapısının güçlendirilmesi	8.1.1	Akçakale sınır kapısında altyapı ve üstyapının iyileştirilmesi ile lojistik amaçlı depolama alanları oluşturulması	Şanlıurfa	Valilik, Gümrük Müsteşarlığı, TOBB.

23 EYLÜL 2010; ŞANLIURFA GÖÇ, İŞSİZLİK İSTİHDAM VE SOSYAL UYUM ÇALIŞTAYI

Sorun No	İŞSİZLİK VE İSTİHDAM SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Bölgenin/ ilin/ kentin koşullarına ve potansiyeline uygun yatırımları gerçekleştirecek araçların, girişimlerin yeterince yaratılamaması, Bölgede kaynakların üretime dönüştürülmesi konusunda yatırım eksikliği, Üretilen ürünlerin pazara yeterince sunulmamasının istihdama olumsuz etkileri	1.1	Bölgesel istihdam politikasının oluşturulması	1.1.1	İstihdam politikalarına toplumsal cinsiyetçi bakış açısının dahil edilmesi	Bölge illeri	Kalkınma Ajansı, İŞKUR, Valilik
				1.1.2	Bölgede çalışabilir nüfusun istihdam verilerinin sağlıklı bir şekilde oluşturulması	Bölge Bölge illeri	İŞKUR
				1.1.3	Tarım, hayvancılık ve sanayiye yönelik yatırım alanlarının artırılması	Organize Sanayi bölgeleri	Valiliğin ilgili kurumları, Sanayi Ticaret Odası, STK'lar
				1.1.4	Üreticilerin ürünlerini satışa sunabildiği yeni pazar alanlarının oluşturulması	Bölge illeri	Yerel Yönetimler, Sanayi Ticaret Odası, KOSGEB, STK
				1.1.5	Bölgesel İstihdam politikası oluşturulması	Bölge illeri	Valilik
		1.2	Teşvik politikalarının bölgede çözüme yönelik tedbirlerle desteklenmesi (vergi, SSK primi...)	1.2.1	Yatırımcıların teşvik edilerek bölgeye çekilebilmesi için S.S.K primleri konusunda avantajlar sağlayacak düzenlemelerin yapılması	Bölge illeri	Kamu ve sivil toplum örgütleri, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
				1.2.2	Yatırımcıların teşvik edilerek bölgeye çekilebilmesi için vergi yasasında bölgeye yatırım yapacak yatırımcıya avantajlar sağlanması	Bölge illeri	İlgili Devlet kuruluşları ile STK'lar, İlgili Bakanlık, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
				1.2.3	Tarımsal destek uygulamalarına ürün bazında devam edilmesi	Bölge illeri	Tarım İl Müdürlüğü
				1.2.4	Üretilen ürünlerin yurtdışı pazarlarına (Ortadoğu ve komşu ülkeler) girişini kolaylaştırmak için gümrük işlemlerinin kolaylaştırılması	Bölge ve Merkezi Yönetim	Merkezi Yönetim, Kamu kuruluşları, STK
		1.3	Kadınlara yönelik eğitimler verilerek hayat standartlarının yükseltilmesi	1.3.1	Mikro kredilerle ilgili girişimcilik eğitimleri verilmesi	Toplum merkezleri	KOSGEB

Sorun No	İŞSİZLİK VE İSTİHDAM SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş		
2	İstihdam kapasitesinin artırılmaması	2.1	Mevsimlik tarım işçilerinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi	2.1.1	Mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarının eğitim hayatına devam edebilmesi için çalışmaya gittikleri yerde eğitimlerinin devamının sağlanması	Çalışmaya gidilen bölge	Çalışmaya gidilen bölgenin Yerel Yönetimleri, Yatılı Bölge Okulları		
		2.2	Kayıt dışı istihdam ile mücadele (çiftçiliğin kayıt altına alınması)						
		2.3	Bölgede girişimciliğin özendirilmesi ve işletmelerin sürdürülebilirliğinin sağlanarak istihdam kapasitelerinin geliştirilmesi	2.3.1	Girişimcilikle ilgili okullarda ve halka seminerler verilmesi	Okullar ve Belediyeler	Belediye, Üniversite, ŞUTSO		
				2.3.2	Girişimcilik kursları verilmesi, kursu tamamlayanlara danışmanlık desteği verilmesi ve teşvikler uygulanması	Bölge kentleri	İŞKUR, ŞUTSO, KOSGEB		
		2.4	Emek yoğun işkollarının bölgede geliştirilmesinin teşvik edilmesi	2.4.1	Hayvancılıkla ilgili teşviklere devam edilmesi	Ankara	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı		
				2.4.2	Hayvansal ürünlerin işlenmesi ile ilgili teşviklerin verilmesi	Ankara	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansı		
				2.4.3	Tarımsal ürünlerin işlenmesi ile ilgili teşvik verilmesi	Ankara	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansı		
		2.5	Kamunun desteği ile bölgede motor/ana sektörlerin desteklenmesi. İstihdam yaratıcı büyük işletmelerin açılması	2.5.1	Büyük sanayi kuruluşlarının oluşabilmesi için teşviklerin artırılması	Bölge İlleri, Merkezi Yönetim	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Sivil Toplum Örgütleri ve Yatırımcılar		
		3	İşgücünün istihdam edilebilirliğinin artırılması için yaygın eğitimin gereksinimlere ve potansiyele uygun olarak gerçekleştirilmemesi	3.1	Gereksinim duyulan meslek alanları tespit edilerek bu yönde mesleki eğitim programlarının belirlenmesi	3.1.1	Mesleki eğitimin önemi konusunda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması	Bölge geneli	Milli Eğitim Müdürlüğü
						3.1.2	Kurum eleman ihtiyaç anketleri düzenlenerek ihtiyaç duyulan eleman niteliğinin belirlenmesi	Kurum/ Kuruluşlar	İŞKUR, Belediye
3.1.3	Sektörel analizlerin yapılarak gelişmesi beklenen ve teşvik edilen sektörlerle yönelik eğitim programlarının belirlenmesi					Bölge geneli	İŞKUR, Belediye		
3.2	İşgücü arzı ile talebi arasında uyumun sağlanması için İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulunun etkinliğinin artırılması			3.2.1	İşverenler ile eğitim kurumlarının iletişimini sağlayabilecek bir koordinasyon mekanizmasının kurulması	ŞUTSO	ŞUTSO		
3.3	İl düzeyinde mesleki eğitim stratejisinin oluşturulması			3.3.1	İşgücü analizlerine kadınların ayrı bir grup olarak dahil edilmesi	İŞKUR, İl İstihdam Kurulları	Kadın STK'ları, İŞKUR ve Üniversite		
				3.3.2	İl düzeyinde mesleki eğitim stratejisinin oluşturulması için işgücü talep analizinin yapılması	Bölge İlleri	Valilik, İŞKUR		
				3.3.3	İlin özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre mesleki eğitimlerin verilmesi				

Sorun No	İŞSİZLİK VE İSTİHDAM SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
4	İşsizlik oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde ve yüksek olması	4.1	Aile planlamasının yaygınlaştırılması	4.1.1	Aile planlaması çalışmaları yaygınlaştırılacak	Bölge İlleri	Sağlık ocakları
5	Yaşam boyu eğitim ve iş içinde eğitim olanaklarının sağlanamaması/ artırılmaması	5.1	Mesleki eğitim faaliyetleri içinde bilinçlendirme faaliyetlerinin sürdürülmesi	5.1.1	Mesleki eğitim alan kursiyerlere bilinçlendirme eğitimlerinin de verilmesinin sağlanması	Bölge İlleri	İŞKUR, Milli Eğitim, Belediyeler
6	Kırsal ve kentsel yoksullukta artış -yoksunluğun yaygınlaşması	6.1	Kırsal ve kentsel alandaki nüfus hareketlerini inceleyen araştırmaların yapılması	6.1.1	Vatandaşlık numarasına ve adrese dayalı nüfus sisteminde dayanan veri tabanının oluşturulması	Bölge İlleri	TÜİK, Yerel Yönetimler
				6.2.1	Dicle ve Harran Üniversitelerinin araştırma yapması	Dicle ve Harran Üniversiteleri	Dicle ve Harran Üniversiteleri
		6.2	Kent yoksul kesimleri ile ilgili ayrıntılı çalışma yapılması	6.2.2	Kentin yoksulluk haritasının belli periyotlarla güncellenmesi	Kent geneli	SHÇEK, Belediye
				6.2.3	Kentin yoksul kesimlerine ve gençlerine el emeğine dayalı işlerin kazandırılması (terzilik, sebze kurutma)	Kent Geneli	Belediye
				6.2.4	Yoksul mahallerinde yaşayan vatandaşların karşı karşıya kaldıkları problemler ve risklerin tespit edilmesi	Yoksul mahalleri	SHÇEK, Belediye
		6.3	Mevsimlik tarım işçiliği ile ilgili ayrıntılı araştırma yapılması	6.3.1	Dicle ve Harran Üniversitelerinin araştırma yapması	Dicle ve Harran Üniversiteleri	Dicle ve Harran Üniversiteleri
		6.4	İstihdamın, işgücü ve işsizliğe ilişkin cinsiyete dayalı veri üretilmesi, YEEP'in uygulanması	6.4.1	Yerel Eşitlik Eylem Planının (YEPP) hayata geçirilmesi	Bölge İlleri	Belediye, Valilik
		6.5	Araştırmalar, analizler yapılarak işgücünün mevcut yapısının belirlenmesi				
7	İl, ilçeler ve kent merkezindeki dezavantajlı grupların tespit edilmesine yönelik çalışmaların olmaması (kadınlara yönelik araştırma-veri eksikliği)	7.1	İşgücü arzı ile talebi arasında uyumun sağlanması için İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulunun etkinliğinin artırılması	7.1.1	İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurumuna Kadın STK'ların katılımının sağlanması	Bölge İlleri	İŞKUR, Valilik
				7.1.2	Mesleki eğitim alanlarının Şanlıurfa genelinde iş yapan firmalarda çalıştırılmasının özendirilecek çalışmalar yapılması	Kent Geneli	İŞKUR, Belediye

23 EYLÜL 2010; ŞANLIURFA GÖÇ, İŞSİZLİK İSTİHDAM VE SOSYAL UYUM ÇALIŞTAYI

Sorun No	GÖÇ ve SOSYAL UYUM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Sosyal hizmet sunumunun yerinde ve gereksinimlere uygun gerçekleştirilememesi/ Yerinden hizmet sunumunun merkezi ve yerel sunucuların koordinasyonu sağlanarak gerçekleştirilmesinde sorun yaşanması	1.1	Sosyal hizmetlerin yerinde sunulabilmesi için ilgili/sorumlu kurum ya da kuruluşların kaynak yetersizliğinin giderilmesi	1.1.1	Sosyal hizmet sunumu konusunda uzman personelin istihdamı	Bölge İlleri	Yerel Yönetimler, STK
				1.1.2	Sosyal hizmetler alanında çalışan bölge personelin çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve bölgenin cazip hale getirilmesi	Bölge İlleri	
				1.1.3	Yoksul kesimin kişisel gelişim ve mesleki beceri kazanmalarının sağlanması	Bölge İlleri	Yerel Yönetimler
				1.1.4	Göçle gelenlerin kayıt altına alınması, izlenmesi	Aile Danışma Merkezi	Belediye, İl Sağlık Md., İl Millî Eğitim Md., Sosyal Hizmetler, Sosyal Yrd. Vakfı
		1.2	Mahalle düzeyinde kadın ve gençlik merkezleri kurulması/yaygınlaştırılması	1.2.1	Merkezlerin hizmete en fazla ihtiyaç duyulan alanlar öncelikli olmak üzere kurulmasının sağlanması	Bölge İlleri	Yerel Yönetimler, GAP, SHÇEK
				1.2.2	Yaygın eğitimlerin yapılması, (okuryazarlık, vatandaşlık hakları, kentlilik bilinci)		Yerel Yönetimler, SHÇEK, HEM
				1.2.3	Merkezlerin tanıtımının yapılması		Yerel Yönetimler, SHÇEK, HEM
				1.2.4	Merkezlerde rehberlik hizmeti sunulması		Yerel Yönetimler, SHÇEK, HEM
				1.2.5	Kadın ve gençlere yönelik eğitim, beceri, bilinçlendirme etkinliklerinde bulunmak	Yoksul, yoksun mahalleler	Belediye, İl Sağlık Md., İl Millî Eğitim Md.,
		1.3	Semt düzeyinde aile danışma merkezleri kurulması	1.3.1	Hizmet gereksiniminin belirlenmesi için gerekli araştırmaların yapılması	Bölge geneli	Sosyal Hizmetler İl Md., Yerel Yönetimler
		1.4	Bölge üniversitelerinde sosyal hizmet uzmanı yetiştirmeye yönelik bölümlerin açılması	1.4.1	Sosyal hizmetlerle ilgili bölümlerin bölge sorunları ile ilgili çalışmalara katkı koyması		Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Kalkınma Ajansı

Sorun No	GÖÇ ve SOSYAL UYUM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
2	Kırsal ve kentsel alanda nüfus artış hızını önlemeye yönelik koruyucu, önleyici sosyal hizmetlerin geliştirilmesinde yetersiz kalınması	2.1	Kırsal alanda hizmet sunumunun iyileştirilmesi ve hizmetlere erişilebilirliğin sağlanması	2.1.1	Gereksinimlerin belirlenmesi için alan araştırmaları yapılması		
				2.1.2	Kırsal alanda sosyal hizmet kalitesinin artırılmasına öncelik verilmesi		
		2.2	Kentsel alanda hizmet sunumunun iyileştirilmesi ve hizmetlere erişilebilirliğin sağlanması	2.2.1	Gereksinimlerin belirlenmesi için alan araştırmaları yapılması		
				2.2.2	Nüfus artış hızının düşürülmesi için farkındalık ve doğum kontrol yöntemleri eğitimleri verilmesi		
				2.2.3	Yoksun ve yoksul mahallelerde yaşayanlara hizmetler konusunda rehberlik ederek bilinirliklerini artırmak		
3	Ekonomik, mekansal ve sosyal ayrışmanın yaşandığı bölgelerde (mahalle-semt) yoksul kesime yönelik, fırsatlar ile biçimlenen yeni kalkınma araçları ve yöntemleri geliştirilmemesi	3.1	Mikro kredi uygulamalarının yaygınlaştırılması	3.1.1	Gereksinimlerin saptanması ve mikro kredilerin gereksinim sahibi olan bölgelerde yaygınlaştırılması	Bölge geneli	Yerel Yönetimler, STK
				3.1.2	El emeği ürünlerin Pazar olanaklarının artırılması	Bölge illeri, kent geneli	Yerel Yönetimler, TSO
				3.1.3	Mikro kredilere ilişkin girişimcilik eğitimleri verilmesi	Bölge illeri	GAP Kadın ve Kadın STK'larını Güçlend. P., KOS-GEB
		3.2	Kamu arazilerinin hizmet sunumu amacıyla yerel yönetimlerce kullanılmasının sağlanması	3.2.1	Gecekondularda ve sağlıklı konutlarda yaşayanların yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik kentsel dönüşüm yapılması	Kent geneli	Belediye, TOKİ, Defterdarlık
4	Kentsel alana göçle gelenlere yönelik, kentsel hizmet, fiziksel altyapı sunumlarının planlanamaması ve kaynak yetersizliği, Göç hızının yerel yönetimlerin zamanında müdahale etmesine engel oluşturması	4.1	Kentsel yenilenme ile ilgili belediyelere kaynak desteği verilmesi	4.1.1	İhtiyaç duyulan alanlarda Belediyelere daha fazla kaynak ayrılması		DPT
				4.1.2	SODES kaynaklarının bir bölümünün kentsel ve fiziksel altyapı iyileştirilmesinde kullanılmak üzere Belediyelere aktarımı	Kent geneli	DPT
				4.1.3	Kırsal alanın yaşam standartlarının yükseltilmesi	Mahalle	Muhtarlık

Sorun No	GÖÇ ve SOSYAL UYUM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
5	Sosyal yardımlarda ihtiyaç odaklı bir sistem geliştirilememesi (Sosyal yardımların yerel ölçütler çerçevesinde oluşturulan nesnel ölçütlere göre yapılmaması /Sosyal yardım hizmetlerinin, bireysel gelişimi destekleyici araçlarla bütünleştirilememesi)	5.1	Yeşil kartlı olma konusunda düzenlemelerin yapılması ve yardım karşılığında gönüllü hizmet sunumunun sağlanması	5.1.1	Yeşil kart için kayıt sistemi oluşturulması	İl	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
				5.1.2	Yeşil kart kullanımını şarta bağlamak (iş aramaya teşvik etmek)		
		5.2	Yerel yönetimlerin sosyal sorunların çözümüne yönelik projelerinin desteklenmesi	5.2.1	Sosyal projeler üretmek	Bölge geneli	STK, Yerel Yönetim
				5.2.2	Sosyal yardımların sağlıklı bir şekilde yönetebilmesi için kayıt-takip sistemi oluşturulması	İl	Sosyal Yrd. Vakfı
				5.2.3	Yaşlı ve engelliler ile bakıma muhtaç kişilerin sosyal yardım olanaklarından sürekli yararlanmalarının sağlanması	İl ve kent	Valilik

IV. BÖLÜM

EK 2-DİYARBAKIR ÇALIŞTAYLARI; SORUNLAR, ÇÖZÜMLER VE FAALİYETLER TABLOSU

TRC2 (DİYARBAKIR-ŞANLIURFA) BÖLGESİ
2011-2013 BÖLGE PLANI ÇALIŞTAYLARI RAPORU

EK 2-DİYARBAKIR ÇALIŞTAYLARI; SORUNLAR, ÇÖZÜMLER VE FAALİYETLER TABLOSU 27 EYLÜL 2010; DİYARBAKIR TARIM ÇALIŞTAYI

Sorun No	TARIM- SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Tarımsal altyapı ve tarıma dayalı sanayinin geliştirilememesi	1.1	Sulama altyapısının hızlandırılması	1.1.1	İhale sürecinin kısaltılması ve altyapı çalışmalarının hızlandırılması	Diyarbakır ili ve ilçeleri	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
		1.2	Toplulaştırma projelerinin tamamlanması	1.2.1	İhale sürecinin kısaltılması ve altyapı çalışmalarının hızlandırılması	Diyarbakır ili ve ilçeleri	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
		1.3	Tarımsal işletmelerin rehabilitasyonunun yapılması	1.3.1	Faal işletmelere yönelik rehabilitasyon ve kapasite artırımına yönelik desteklemelerin yapılması	Diyarbakır ili ve ilçeleri	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
		1.4	İşletmeler için finansman mekanizmalarının geliştirilmesi	1.4.1	Bölgesel fon merkezlerinin kurulması	Diyarbakır ili ve ilçeleri	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
		1.5	Eğitim faaliyetlerinin etkinleştirilmesi	1.5.1	Tarıma dayalı tüm çalışmaları desteklemek üzere eğitimcilerin, uzmanların ve çiftçilerin eğitimi için tarımsal eğitim merkezi kurulması	Diyarbakır ili ve ilçeleri	Dicle Üniversitesi, GATAEM
		1.6	İpekböcekçiliğinin geliştirilmesi	1.6.1	İpekböcekçiliği üretim istasyonlarının artırılması ve üretimde mekanizasyonun sağlanması	Diyarbakır ili ve ilçeleri	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
				1.6.2	İpekböcekçiliği ile ilgili sertifikasyon çalışmalarının başlatılması	Diyarbakır ili ve ilçeleri	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
		1.7	Enerji altyapısının sulama konusundaki yetersizliklerinin giderilmesi	1.7.1	Alternatif enerji kaynaklarının kullanımının teşvik edilmesi	Sulama Alanları	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
1.7.2	Basınçlı sulama sistemlerinin güneş enerjisi ile senkronizasyonun sağlanması			Sulama Alanları	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar		

Sorun No	TARIM- SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
2	Pazarlama, rekabetçilik ve gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesi sorunları.	2.1	Ürünlerde fiyat istikrarının sağlanması, kota sisteminin uygulanması	2.1.1	Üretimde kota sisteminin oluşturulması.	Bölge illeri	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
					Bölgede fiyat istikrarının sağlanması	Bölge illeri	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
		2.2	Dünya rekolte-lerinin takibi ve havza bazında ürün desteklemelerinin yapılması	2.2.1	Bitkisel ürün deseninin belirlenmesi	Bölge illeri	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
				2.2.2	Uzaktan algılama merkezi ile ürün çeşitliliğinin ve hasat bilgilerinin oluşturulması.	Bölge illeri	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
				2.2.3	Ürün pazarının belirlenmesi.	Bölge illeri	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
		2.3	Ürünlerin satılmasına yönelik pazarların belirlenmesi	2.3.1	İç ve dış Pazar araştırmalarının yapılması ve Ürünlerin pazarının belirlenmesi.	Bölge illeri	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
		2.4	Ürünlerin sağlıklı depolama ve ulaşım ağlarının belirlenmesi	2.4.1	Depolama sistemlerinin desteklenmesi.	Bölge illeri	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
		2.5	Katma değeri yüksek ürünlerin artırılması ve markalaşmasının sağlanması	2.5.1	Üretimde markalaşmanın teşvik edilmesi ve coğrafi tescillerin alınması.	Diyarbakır ili ve ilçeleri	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
				2.5.2	Stratejik ürünlerde organize üretim alanlarının oluşturulması.	Diyarbakır ili ve ilçeleri	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
		2.6	Ürünlerin birim başına maliyetlerin indirilmesi için önlemlerin alınması	2.6.1	Ürünlerin girdi maliyetlerinin düşürülmesi için AR-GE çalışmalarının yapılması.	Diyarbakır ili ve ilçeleri	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
				2.6.2	Elektrik ve yakıt kullanımına özel tarife getirilmesi.	Diyarbakır ili ve ilçeleri	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
		2.7	Gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesine yönelik olarak tarım turizmi türlerinin geliştirilmesi	2.7.1	Eko-turizm projelerinin uygulanması.	Diyarbakır ili ve ilçeleri	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar

Sorun No	TARIM- SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
3	Bölgeye özgü tarımsal üretim modellerinin geliştirilmemesi	3.1	Kaliteli tohumların üretilmesi	3.1.1	Sertifikalı tohumculuğun yaygınlaştırılması	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
		3.2	Üniversite ve GATAE, Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü'nün desteklenmesi ile araştırma ve uygulamaların artırılması	3.2.1	Üniversitelerin etkinliğinin artırılması.	Diyarbakır	Dicle Üniversitesi, Tarım İl Müd.
				3.2.2	Eğitim merkezlerinin oluşturulması	Diyarbakır	Dicle Üniversitesi, GATAEM, Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü
				3.2.3	Araştırma kurumlarının alt yapısının güçlendirilmesi.	Diyarbakır	Dicle Üniversitesi, GATAEM, Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü
		3.3	İpek böcekçiliği, bağcılık, arıcılık ve organik tarımın bölgede geliştirilmesi	3.3.1	İpek böcekçiliğinin geliştirilmesi	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Valilik
				3.3.2	Bağcılığın geliştirilmesi	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı
				3.3.3	Arıcılığın geliştirilmesi	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı
				3.3.4	Organik Tarımın geliştirilmesi	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, GAP BKİ
		3.4	İyi tarım uygulamalarının artırılması ve anıza ekim yönteminin yaygınlaştırılması	3.4.1	Örnek üretim çiftliklerin kurulması	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
				3.4.2	Organize seracılık bölgesinin oluşturulması.	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
				3.4.3	İyi tarım uygulamalarının artırılması.	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve Yerel Yönetimler
				3.4.4	İslah çalışmalarının desteklenmesi.	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
		3.5	Bölgeye özgü tarımsal kümelenme modellerinin araştırılması ve pilot uygulamaların gerçekleştirilmesi	3.5.1	Kümelenme çalışmalarının başlatılması.	Tüm Bölge	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
				3.5.2	Organize seracılık bölgesinin oluşturulması.	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı ve ilgili kurumlar
		3.6	Organize hayvancılık bölgesinin pilot uygulamalar olarak gerçekleştirilmesi	3.6.1	Diyarbakır organize hayvancılık projesinin revize edilerek uygulanması.	Diyarbakır	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
		3.7	Küçük işletmelere yönelik olarak mikro uygulamaların (ürün alım garantili olarak) desteklenmesi	3.7.1	Küçük işletmelere yönelik olarak mikro uygulamaların yapılması	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, GAP BKİ ve ilgili kurumlar
				3.7.2	Köy bazlı ürün alım garantili ve yem destek garantili proje yapılması.	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, GAP BKİ ve ilgili kurumlar
		4	İlin tarımsal önceliklerinin belirlenmesi	4.1	İpek böcekçiliği, bağcılık, arıcılık ve organik tarımın geliştirilmesi	4.1.1	İpek böcekçiliği, bağcılık, arıcılık ve organik tarımın teşvik edilmesi ve özendirilmesi
4.2	Kaliteli tohumların üretilmesi			4.2.1	Sertifikalı tohumculuğun yaygınlaştırılması	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Üniversite
				4.2.2	Tarımda AR-GE'nin artırılması.	Diyarbakır	Üniversite, Araştırma Enstitüleri
				4.2.3	Embriyo transferi yöntemi ile sığır, koyun ve at projelerinin yapılması	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı

Sorun No	TARIM- SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
5	Bölge için önemli görülen projelerin takip edilememesi	5.1	Bölgede uygulanan tarımsal projelerin bağımsız bir birim tarafından izlenmesi	5.1.1	Bağımsız proje takipçilerinin oluşturulması ve izleme-performans yönetimi sisteminin oluşturulması, başarı ve başarısızlığın değerlendirilmesi ve ceza - prim sisteminin uygulanması	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, GAP BKİ ve ilgili kurumlar
				5.1.2	Desteklenen projelerin sonuçlarının değerlendirilmesi ve yayınlanması.	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı
				5.1.3	Proje son ürünlerinin pazarlanmasının sağlanması.	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, GAP BKİ ve ilgili kurumlar
				5.1.4	Proje son ürünlerinin depolamasının sağlanması	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, GAP BKİ ve ilgili kurumlar
				5.1.5	Bağımsız değerlendiricilik sisteminin yetkinliğinin ve mali koşullarının gözden geçirilmesi	Diyarbakır	Kalkınma Ajansı
		5.2	Bölgede işletme ikliminin iyileştirilmesi			Diyarbakır	
6	Tarımsal eğitim ve modern tarım yöntemleri konusunda eğitim programlarının olmaması	6.1	Tarım sektöründe uzman kişilerin yetersizliğinin giderilmesi	6.1.1	Uzmanlara verilen ücret modelinin geliştirilmesi	Diyarbakır	
				6.1.2	Tarım sektörüne uzman kişi yetiştirilmesi	Diyarbakır	Üniversite, Araştırma Enstitüleri, Eğitim merkezleri
		6.2	Eğitim konusunda üniversiteler başta olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlardan yararlanılması	6.2.1	Araştırma kurumlarının altyapısının güçlendirilmesi	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Üniversite, Araştırma Enstitüleri
				6.2.2	Araştırma merkezleri arasında işbirliğinin sağlanması	Diyarbakır	Üniversite, Araştırma Merkezleri
				6.2.3	Sektördeki çalışanlara yönelik sürekli ve güncel eğitim programlarının açılması	Diyarbakır	Üniversite, Araştırma Enstitüleri
				6.2.3	Suni tohumlama sertifika programının yaygınlaştırılması	Diyarbakır	Üniversite, Araştırma Enstitüleri
		6.3	Çiftçi ve teknik eleman eğitiminin ön plana çıkarılması ve eğitim kurumları arasında eşgüdüm sağlanması	6.3.1	Modern sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması için eğitim çalışmalarının yapılması	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Üniversite, Araştırma Enstitüleri
				6.3.2	Yoğurt ve peynir ustası eğitimlerinin verilmesi	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, GAP BKİ ve ilgili kurumlar
				6.3.3	Sektördeki çalışanların sürekli ve güncel eğitimi	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, GAP BKİ Üniversite, Araştırma Enstitüleri
				6.3.4	Eğitim için tüm kurumlarla ortak programlar oluşturulması	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, İlgili Diğer Kurumlar
				6.3.5	Eğitimde tarım danışmanlığı sisteminin geliştirilmesi	Diyarbakır	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, GAP BKİ ve ilgili kurumlar

27 EYLÜL 2010; DİYARBAKIR SANAYİ, OSB VE ENERJİ ÇALIŞTAYI

Sorun No	SANAYİ, OSB - ENERJİ - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Sanayi altyapısının yetersiz olması	1.1	Organize sanayi bölgesi altyapı çalışmalarının bitirilmesi	1.1.1	Diyarbakır OSB doğalgaz tesisinin kurulması	Diyarbakır OSB	Diyarbakır OSB/ Diyargaz
				1.1.2	Doğalgaz şebeke istasyonunun kurulması	Diyarbakır OSB	Diyarbakır OSB/ İlgili belediye ve kurumlar
		1.2	Sanayi kuruluşlarının ortak kullanım alanlarının (arıtma, enerji temini vs.) bir an önce tamamlanması	1.2.1	OSB'deki atıkların devede geçidi çayına atılmadan ayrıştırılması için ünitelerin kurulması	OSB	OSB, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi
				1.2.2	Mermercilik sektörünün atıklarının geri kazanılması için üniteler kurulması	Mermer fabrikaları	Özel sektör kuruluşları
		1.3	Arsa tahsisi ile ilgili 4325 sayılı kanunun yürürlüğe konması	1.3.1	Bölgede girişimciye bedava arsa tahsisine esas olacak 4325 sayılı kanunun Maliye Bakanlığı ile Hazine Müsteşarlığı tarafından bir çalışma ile başlatılması	Bölge İlleri	Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Hükümet
		1.4	Bölgeye özgü yeni teşvik sisteminin hazırlanması				
		1.5	Kurumsal yapının güçlendirilmesi	1.5.1	Makine, çevre ve kalite yönetim uzmanı istihdam edilmesi	Diyarbakır OSB	DTSO, OSB, KOSGEB
		1.6	Fiziksel ve teknik altyapıların tamamlanması	1.6.1	Arıtma tesisi, doğalgaz, çevre duvarları, elektrik altyapısının tamamlanması, elektrik kesintilerinin önlenmesi	Diyarbakır OSB	DPT, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, DEDAŞ, Çevre ve Orman Bakanlığı,
		1.7	Demiryolu bağlantısının tamamlanması ve elektrik kesintilerinin önlenmesi	1.7.1	Demiryolu bağlantısının sağlanması	Diyarbakır OSB	TCDD
		1.8	Sanayi envanteri çalışmasının yapılması	1.8.1	Sanayi Envanteri çalışmasının yapılması	Bölge İlleri	Kalkınma Ajansı, Dicle Üniv, TÜİK, DTSO

Sorun No	SANAYİ, OSB - ENERJİ - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
2	İş ortamı ve yatırım açısından bölgenin çekicilik ve erişebilirlik unsurlarının yetersiz olması	2.1	Bölgenin avantajlarını belirten tanıtımların yapılması.	2.1.1	Fuarlara katılımın teşvik edilmesi	Diyarbakır-Şanlıurfa	DTSO, Karacadağ KA
				2.1.2	Bölgenin tanıtılması için medyanın kullanılması	Diyarbakır-Şanlıurfa	Valilik, Belediyeler, DTSO
		2.2	Bölgesel bazda çekiciliği artıracak teşvik ve kaynakların bölgeye aktarılması	2.2.1	Bölge niteliklerine uygun teşvik mekanizmalarının harekete geçirilmesi	Diyarbakır-Şanlıurfa	Hazine Müsteşarlığı, KOSGEB
		2.3	Yeni destek unsurlarının cazibesinin artırılması	2.3.1	Yeni teşvik mevzuatının bölgenin kalkınmasına katkı sağlayacak yeni bir	TRC2 Bölgesi	Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Hükümet
		2.4	Bürokrasinin asgariye indirilmesi	2.4.1	Yatırımların hızlandırılması	TRC2 Bölgesi	Kamu kurumları ve yerel yönetimler
		2.5	Sağlıklı verilerin elde edilmesi	2.5.1	Sanayi envanterinin ilgili kurum ve kuruluşlarca hazırlanması	Diyarbakır	DTSO, Sanayi İl Müdürlüğü, Karacadağ KA.
		2.6	Teşvik mevzuatının yeniden yapılması	2.6.1	Başlangıç sermayesi, %100 vergi muafiyeti, % 0 faizli krediler ve teminat kolaylığı sağlanmalı	Diyarbakır	DTSO, Sanayi İl Müdürlüğü, Karacadağ KA.
		2.7	Medya faaliyetleri ve etkinlikler yapılması	2.7.1	Medyanın katılımı ile bölgenin tanıtıldığı faaliyetler ve etkinliklerin düzenlenmesi	DTSO, Karacadağ KA	DTSO, Kalkınma Ajansı, KOSGEB
		2.8	Kalifiye eleman yetiştirilmesi	2.8.1	Teknik ve ara eleman ihtiyacının karşılanması için eğitim olanaklarının geliştirilmesi	Diyarbakır	İŞKUR, Milli Eğitim İl Müd., Üniversite
2.9	Güvenlik önlemlerinin geliştirilmesi	2.9.1	Terör sorununun çözülmesi	Diyarbakır	Hükümet		

Sorun No	SANAYİ, OSB - ENERJİ - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
3	Üniversite-Sanayi işbirliğinin yetersiz olması	3.1	Dicle Üniversitesi'nde kurulan teknokentin bir an önce faaliyete geçirilmesi.	3.1.1	Dicle Üniversitesi Teknokentte gerekli kaynak aktarımının yapılması.	Dicle Teknokent	Dicle Üni., Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
				3.1.2	Dicle Üniv. Teknokentin tanıtımının sanayi kuruluşlarına yapılması	Dicle Üniv.-OSB	Dicle Üniv.Teknokent, OSB, DTSO
				3.1.3	Teknogirişim desteği ile şirketlerin kurulması	KOSGEB, Dicle Üniv.	KOSGEB, Dicle Üniv.
		3.2	Sanayi sorunlarını giderici projelerin üniversitelerce yürütülmesi.	3.2.1	OSB'de bulunan firmaların üniversite ile işbirliğini geliştirecek toplantılarının yapılması	Dicle Üniv.-OSB	Dicle Üniv., OSB Müd.
				3.2.2	Üniversite-sanayi işbirliği proje ödülleri verilmesi, işbirliğinin özendirilmesi	Dicle Üniv.-OSB	Dicle Üniv., OSB, DTSO
				3.2.3	Üniversite-sanayi işbirliği proje desteği.	Dicle Üniv.-OSB-DTSO	Dicle Üniv. Teknokent, OSB, DTSO
		3.3	Sanayi-üniversite işbirliği için ortak etkinlikler yapılması.	3.3.3	Sanayi -Üniversite işbirliği sempozyumu yapılması	Dicle Üniv.	Dicle Üniv., Sanayi ve Ticaret İl Müd., DTSO, OSB
		3.4	Teknokentin geliştirilmesi ile tanıtımının yapılması	3.4.3	Teknokentlerin STK'lar ve Üniversite düzeyinde iyi tanıtılması	Dicle Üniv.	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Bölge STK'ları
		3.5	Ar-Ge ve inovasyon projelerinde ortak çalışmalar yapılması	3.5.1	KOSGEB, TÜBİTAK, AB 7. Çerçeve gibi programlardan Ar-Ge ve inovasyon alanlarında proje desteği alınması	Dicle Üniv, KOBİ	Dicle Üniv., KOBİ'ler
		3.6	Staj faaliyetleri düzenlenmeli	3.6.1	Mühendislik ve İktisadi ve İdari Bilimler bölümleri için stajlar düzenlenmesi	Dicle Üniv,	Dicle Üniv, İŞKUR
3.7	Üniversite-sanayi konsorsiyumu oluşturulmalı	3.7.1	Üniversite ve sektör odaları arasında kurul/konsorsiyum oluşturulmalı	Diyarbakır, Şanlıurfa	Üniversiteler ve sektör odaları		
4	Bölgeye münhasıran yeni teşvik mekanizmalarının faaliyete geçirilmemiş olması ve devletin en azından yatırımcı kadar risk almaması	4.1	Devletin yatırımcıyla riski paylaşarak somut destek unsurlarının yürürlüğe konulması	4.1.1	1990 öncesinde uygulanan ve yatırımcı ile riski paylaşan kaynak kullanımı destekleme uygulaması yeniden değerlendirilmeli		Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Hükümet
		4.2	Başlangıç sermaye desteklerinin verilmesi	4.2.1	KOBİ'lere 100.000 TL Başlangıç Sermayesi verilmeli		DTSO, Kalkınma Ajansı, KOBİ'ler
		4.3	Mevcut desteklerin iyileştirilmesi	4.3.1	Mevcut desteklerin yanı sıra vergi, SSK ve Faiz desteklerinin etkinleştirilmesi	DPT, Hazine	DTSO, Kalkınma Ajansı
		4.4	Sektörel analizlerin tekrar yapılması				Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Kalkınma Ajansı
		4.5	Bedelsiz arsa tahsisi, enerji desteği ve sigorta desteğinin devam etmesi	4.5.1	Bedelsiz arsa tahsisi	Diyarbakır OSB	Hükümet ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı,
		4.6	Teşvikler hakkında sanayicilerin görüşlerinin alınması	4.6.1	Sektör ve Oda temsilcileri ile görüşüldükten sonra devletin etkin teşvik sistemini kurması	Diyarbakır ve Şanlıurfa	DPT

Sorun No	SANAYİ, OSB - ENERJİ - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
5	Nitelikli işgücünün yetersiz olması ve sanayi istihdamının toplam istihdam içindeki payının düşük olması	5.1	Nitelikli iş gücü yetiştirmek için üniversiteler ile işbirliği içinde çeşitli kurslar düzenlenmesi	5.1.1	Üniversite'de bilgisayar okuryazarlığı ile ilgili kurs düzenlenmesi.	Dicle Üniv.	Dicle Üniv., DTSO, MEB
				5.1.2	Teknik mesleki kurslar düzenlenmesi.	Dicle Üniv, MYO-Meslek Liseleri	Dicle Üniv., İl Milli Eğitim Müdürlüğü
		5.2	Nitelikli iş gücü ile ilgili STK'ların özel kurslar düzenlemesi	5.2.1			İl Milli Eğitim Müdürlüğü
		5.3	Sanayi-üniversite işbirliği için ortak etkinlikler yapılması	5.3.1	Nitelikli işgücü uygulamasına esas olan mesleki eğitim kurumlarının yeniden düzenlenerek sıkı denetime tabi tutulması		Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Valilikler, Hükümet
		5.4	Staj imkanlarının ve meslek liselerinin artırılması	5.4.1	KOBİ'lerde endüstri meslek liselerine yönelik staj imkanlarının sağlanması		İŞKUR
		5.5	İŞ-KUR desteklerinin etkinleştirilmesi	5.5.1	İŞKUR'un işbaşı eğitimler düzenlemesi	İlgili iş kolları	İŞKUR
		5.6	KOSGEB desteklerinin etkinleştirilmesi	5.6.1	KOSGEB destekleri	KOBİ'ler	KOSGEB
		5.7	Büyük istihdam yaratacak yatırımcılara özel teşvik paketlerinin çıkarılması	5.7.1	Büyük istihdam yaratacak olan yatırımcılara özel teşvik uygulanması	Diyarbakır OSB, Diyarbakır	Hükümet, Meclis
		5.8	Spesifik konular için Meslek Yüksek okullarında bölümler açılmalı	5.8.1	Özel sektörün ihtiyaç duyduğu spesifik iş alanları için meslek yüksek okullarında bölümlerin açılması	Diyarbakır Şanlıurfa	YÖK
6	Bölgede enerji kayıp kaçak oranlarının yüksek olması	6.1	Sosyal sorunlar da irdelenerek halkın enerji kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi.	6.1.1	Enerji kullanımının bilinçlendirilmesi faaliyetleri.(Kurs, broşür, kısa film),seminer ve toplantılar düzenlenmeli	Diyarbakır OSB, DTSO	Dicle Üniv., Valilik-İl Milli Eğitim Müd., DEDAŞ, OSB, DTSO
		6.2	Maddi imkanı olmayan vatandaşlara aylık 150 kwh gibi makul bir oranda ücretsiz enerji verilmesi	6.2.1	Maddi geliri düşük vatandaşlara aylık bedelsiz enerji tahsisi.	Diyarbakır	Valilik, DEDAŞ, İlgili Bakanlık
		6.3	Kayıp ve kaçak oranlarının ayrıştırılabilmesi için gerekli ölçüm ve altyapının kurulması	6.3.1	DEDAŞ dağıtım hatlarında ölçüm,analiz ve kayıt noktalarının oluşturulması	Diyarbakır	DEDAŞ, İlgili Bakanlık
				6.3.2	İletim hatlarının iyileştirilmesi	Diyarbakır	DEDAŞ, İlgili Bakanlık
		6.4	Özelleştirme kapsamına alınan kurumun yeni sahipleri tarafından etkin ve önleyici tedbirlerin alınması	6.4.1	Kayıp kaçakların önlenmesinde teknik takibin artırılması ile birlikte kaçak elektrik kullanımı hususunda bilinçlenmenin sağlanması	Diyarbakır	TEDAŞ, Diyanet İşleri Başkanlığı, Hükümet
		6.5	Enerji desteğinin iyileştirilmesi	6.5.1	% 20 olan Enerji desteğinin % 40'a çıkarılması	Ankara	Sanayi ve Tic. İl Müdürlüğü

Sorun No	SANAYİ, OSB - ENERJİ - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
7	Bölgede petrol, doğalgaz gibi konvansiyonel enerji kaynakları potansiyellerinin tam olarak tespit edilmiş olması	7.1	MTA, TPAO gibi kuruluşlarca gerekli arama tarama ve tespit çalışmalarının yapılması.	7.1.1	Petrol ve doğalgaz rezervlerinin reel olarak tespit edilmesi için yüksek teknolojiye sahip uluslararası firmalar ile işbirliğinin yapılması	Diyarbakır	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hükümet
				7.1.2	İl maden envanterinin çıkarılması	Diyarbakır	MTA
		7.2	Bölgedeki üniversitelerden araştırmacı faaliyetlerinde yardım alınması.	7.2.1	Üniversite ile işbirliği içinde araştırma projelerinin uygulanması	Diyarbakır, Şanlıurfa	Dicle Üniv., Harran Üniv., Yerel Yönetimler, MTA
		7.3	EPDK faaliyetleri ve desteklerinin tanıtılması				
		7.4	Yabancı ortaklıklarının yapılması	7.4.1	Yabancı ortakların bulunması		DTSO, Kalkınma Ajansı
8	Yenilenebilir enerji kaynakları (YEK) konusunda potansiyelin tam olarak tespit edilmemiş olması, bölgenin bu potansiyeli kullanmaması, bölge halkının yeterli bilgiye sahip olmaması	8.1	Bölgede kurulması için DPT'ye başvuruda bulunulan araştırma merkezinin bir an önce kurulması	8.1.1	DPT 'ye başvurusu yapılan YEK araştırma merkezinin açılmasının kabulü.	Şanlıurfa	Harran Üniv., Dicle Üniv., İlgili Bakanlık
				8.2	Potansiyel tespit çalışmalarının yapılması.	8.2.1	Güneş enerjisi ile ilgili gerekli araştırmaların yapılması
		8.3	YEK konusunda bilgilendirmelerin yapılması	8.3.1	Yenilenebilir enerji kaynakları ile ilgili öğrencilere tanıtım yapılması.	Diyarbakır	Dicle Üniv., Milli Eğitim Müdürlüğü, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
				8.3.2	Yenilenebilir enerji kaynakları ile ilgili sanayicilere tanıtım yapılması	Diyarbakır	Dicle Üniv., Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
		8.4	Yenilenebilir enerji konusunda yapılan değerlendirmenin yeniden yapılması ile halkın doğru bilgilendirilmesi	8.4.1	Yenilenebilir enerji konusunda doğal kaynaklarla ilgili potansiyelin iyi tespit edilmesi ve kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi	Diyarbakır	D.S.İ ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hükümet
		8.5	Devlet desteklerinin artırılması	8.5.1	Devlet desteklerinin tanıtılması	Diyarbakır	DTSO, Kalkınma Ajansı
		8.6	Üniversite Sanayi işbirliğinin artırılması				

Sorun No	SANAYİ, OSB - ENERJİ - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
9	Yenilenebilir enerji, teknoloji maliyetlerinin yüksek olması, bu konuda yaşanan finansman sorunu	9.1	YEK uygulamaları için devlet destekli örnek projeler yapılması ve projelerin hayata geçirilmesi (fotovoltaik ve konsantre güneş santralleri)	9.1.1	En az 5MWP gücünde örnek fotovoltaik santral yapımı	Diyarbakır-Şanlıurfa	Dicle Üniv., Harran Üniv.-Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
				9.1.2	En az 5MWP gücünde yoğunlaştırıcı güneş santrali kurulumu.	Diyarbakır-Şanlıurfa	Dicle Üniv., Harran Üniv., Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
				9.1.3	Üniversitelerde bazı binalarda YEK uygulamaları ve fotovoltaik sistemler kurulması.	Diyarbakır-Şanlıurfa	Dicle Üniv., Harran Üniv., Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
				9.1.4	Güneş enerjili örnek sulama sistemi kurulumu	Diyarbakır-Şanlıurfa	Dicle Üniv., Harran Üniv., Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
				9.1.5	Güneş enerjisi ile çalışan araç yapımı	Diyarbakır-Şanlıurfa	Dicle Üniv., Harran Üniv., Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
		9.2	Finans kurumlarından uzun vadeli, düşük faizli destekler sağlanması.	9.2.1	Finans kuruluşları ile YEK kredileri konusunda anlaşma yapılması	Diyarbakır-Şanlıurfa	Maliye Bakanlığı ve İlgili Bakanlık-Finans Kuruluşları
		9.3	YEK ile elde edilen enerjinin satışında yüksek fiyat garantisi verilmesi	9.3.1	Çift taraflı sayaç tarifi için yasal düzenlemenin yapılması	Türkiye	TBMM, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
		9.3	1990 yılı öncesinde olduğu gibi yeni fonlar oluşturularak genel bütçeye yük oluşturmadan finans ihtiyacının temin edilmesi	9.3.1	Yeni enerji kaynaklarının ülkeye kazandırılması için yeni fonların oluşturulması (Tüm hizmet dallarından ve tüketim ürünlerinden alınacak)	Diyarbakır	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hükümet
		9.4	1990 yılı öncesinde olduğu gibi yeni fonlar oluşturularak genel bütçeye yük oluşturmadan finans ihtiyacının temin edilmesi	9.4.1	Yeni enerji kaynaklarının ülkeye kazandırılması için yeni fonların oluşturulması (Tüm hizmet dallarından ve tüketim ürünlerinden alınacak)	Diyarbakır	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hükümet
		9.5	Başlangıç sermaye destekleri	9.5.1	% 20 başlangıç sermayesi desteği verilmesi	Diyarbakır	Hazine Müsteşarlığı
		9.6	Fizibilite desteği verilmesi	9.6.1	Fizibilite projelerinin hazırlanmasına destek verilmesi	Diyarbakır	KOSGEB
		9.7	İşletme desteği verilmeli	9.7.1	İşletme destekleri vermesi	Hazine, Bakanlık	Hazine Müsteşarlığı, KOSGEB
		9.8	İllere göre teşvik yasasının çıkarılması	9.8.1	İl bazında teşvik yasası çıkarılması	Diyarbakır	Hükümet, TBMM

Sorun No	SANAYİ, OSB - ENERJİ - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
10	Enerji verimliliği konusunda yeterli bilincin oluşmamış olması Enerji verimliliği konusundaki uygulamaların yetersiz olması	10.1	Enerji verimliliği ile ilgili bilgilendirme çalışmaları	10.1.1	Sanayi kuruluşlarına ve işletmelere yönelik bilgilendirme çalışması	Diyarbakır	Dicle Üniv., OSB, DTSO
		10.2	Enerji verimliliği uygulamalarının teşvik edilmesi.	10.2.1	Sanayi işletmelerinde enerji verimliliği ödülleri verilmesi	Diyarbakır	Dicle Üniv., OSB, DTSO, İlgili Bakanlık, KOSGEB
				10.2.2	İşletmelerde Enerji verimliliği projelerinin desteklenmesi	Diyarbakır	Dicle Üniv., OSB, DTSO, İlgili Bakanlık
		10.3	Kayıp kaçak konusunda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması	10.3.1	Halkın bilinçlendirilmesi için çalışmaların yapılması		Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
		10.4	Enerji verimliliğinde KOBİ uygulamaları yapılması	10.4.1	KOBİ'lerde enerji verimliliği eğitimlerinin desteklenmesi		DTSO
		10.5	Uygulama desteklerinin sunulması	10.5.1	KOBİ'lerin kendi enerji kaynaklarını oluşturmaları		DTSO, KOSGEB
10.5.2	KOSGEB'in işletme destekleri vermesi				KOSGEB		

28 EYLÜL 2010; DİYARBAKIR EĞİTİM ÇALIŞTAYI

Sorun No	EĞİTİM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Derslik sayısının yetersiz olması sebebiyle sınıf mevcutlarının yüksek olması	1.1	Kentsel dönüşüm projelerinin desteklenmesi	1.1.1	Kentsel dönüşüm için ortak komisyon kurulması	Diyarbakır Merkez, Bağlar İlçesi	Yerel Yönetimler, Valilik
				1.1.2	Kentsel dönüşümün hangi seviyede gerçekleştirilebileceğinin tespit edilmesi	Diyarbakır	Milli Eğitim Müd., Yerel Yönetimler
				1.1.3	Taşımali eğitim yapılan yerleşim yerlerine merkezi okullar yapılması	Merkez Köyler	Milli Eğitim Bakanlığı
		1.2	Zorunlu eğitim kapsamında olan ilköğretim kademesinde çok acil ihtiyaç duyulan alanlarda kamulaştırma yöntemiyle derslik ihtiyacının giderilmesi	1.2.1	Kamulaştırma için bir komisyon kurulması kurumların bu konuda faaliyet alanlarının tespiti	Diyarbakır	Milli Eğitim Bakanlığı, Yerel Yönetimler
				1.2.2	Değerli arsalarındaki okulların satılarak başka alanlarda birkaç okul yaptırılması	Diyarbakır	Milli Eğitim Bakanlığı, Yerel Yönetimler
		1.3	Yeni şehir planlamalarında bölgenin nüfus artışına ve okullaşma projeksiyonlarına uygun eğitim alanı planlamalarının yapılması	1.3.1	Şehir planlaması esnasında eğitim planlamasının ayrıntılı yapılması	Diyarbakır	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi
		1.4	Derslik yapımında halk katkısının kampanyalarla ve uygun çözümlerle artırılması	1.4.1	Tanınmış Diyarbakırlı iş adamlarına ulaşılarak okul yapımı için katkılarının alınması ve kampanya başlatılması	Diyarbakır	Diyarbakır Valiliği, İl Milli Eğitim Müdürlüğü
2	Okul öncesi eğitimin altyapısının yetersiz olması	2.1	Okul öncesi eğitimde konut alanlarında anaokulların yaygınlaştırılması	2.1.1	Sitelerde anasınıfı olarak kullanılacak dersliklerin belirlenmesi, donatılması ve okulöncesi öğretmeni görevlendirilmesi	Diyarbakır Merkez ilçeler	Diyarbakır Valiliği, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, İl Milli Eğitim Müdürlüğü
		2.2	Gelişmiş ülke uygulamaları ve standartlarının uygulanması ile altyapının düzenlenmesi				
		2.3	Müteahhitlere okul öncesi derslik için sorumluluk yüklenmesi	2.3.1	Yerel yönetimlerin yeni bina yapımında bu konuda zorunluluk getirmeleri	Diyarbakır	Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi
		2.4	Kamu kurum ve kuruluşlarında okul öncesi eğitim dersliklerinin tahsis edilmesi	2.4.1	Kamu Kurumlarında anasınıfı açabilecek kurumlardan sınıf istenmesi	Diyarbakır	Diyarbakır Valiliği, İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sorun No	EĞİTİM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
3	Velilerin eğitim bilincinin düşük olması	3.1	Halk Eğitim Merkezlerinde velilere yönelik eğitici programlarının uygulanması	3.1.1	Velilere çocuk hakları eğitimlerinin verilmesi	Diyarbakır	Okul Yönetimleri, İl Millî Eğitim Müdürlüğü
				3.1.2	Velilerin eğitim seviyesinin yükseltilmesi için okullarda haftada birkaç gün gece eğitimlerinin verilmesi	Diyarbakır	Okul Yönetimleri, İl Millî Eğitim Müdürlüğü
		3.2	Yıl sonu karnelerine ek olarak velilere yönelik bir durum raporunun karneyle beraber sunulması	3.2.1	Velilerin veli notu alacakları konusunda başta bilgilendirilmeleri	Diyarbakır	Okul Yönetimleri, İl Millî Eğitim Müdürlüğü
		3.3	Okul yönetimi ve öğretmen aracılığı ile ailelerin bilinçlendirilmesi	3.2.1	Veli bilinçlendirme programları, seminerler ve öğretmen-veli görüşmelerinin yapılması	Diyarbakır	Okul Yönetimleri, İl Millî Eğitim Müdürlüğü
				3.2.2	Veli ve öğrenciyi evinde ziyaret için aile ziyaretlerinin planlanması. Bunun için ek ödenek verilmesi	Diyarbakır	Okul Yönetimleri, İl Millî Eğitim Müdürlüğü, MEB
3.4	Hafta sonlarında velilere yönelik eğitici oturumların yapılması						
4	Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin görev tanımına uygun olarak yeterince faaliyet gösterememesi	4.1	Okullarda rehberlik servislerinin standartlarının yükselmesi	4.1.1	Okul rehberlik hizmetleri komisyonunun işlerlik kazanması	Diyarbakır	İl Millî Eğitim Müdürlüğü
		4.2	Üniversitede PDR bölümünün açılması				
		4.3	PDR kadrosuna görevlendirilen diğer branş öğretmenlerine hizmet içi eğitimler verilmesi			Diyarbakır	İl Millî Eğitim Müdürlüğü
5	Kurumlar arası işbirliği eksikliği	5.1	Kurumlar arası çalıştayların düzenlenmesi	5.1.1	Çalıştay çıktılarının uygulamaya geçirilmesi için güçlü ağlar kurulması	Diyarbakır	Kalkınma Ajansı, Bütün Kurumlar
				5.1.2	Ortak çalıştayların düzenlenmesi		Kalkınma Ajansı, Bütün Kurumlar
		5.2	Çevre ve orman eğitimi vb konularda diğer kurumlarla işbirliğinin artırılması	5.2.1	Fidan dikme ve atık konusunda okullarda seminerler düzenlenmesi	Diyarbakır	Çevre ve Orman İl Müdürlüğü, İl Millî Eğitim Müdürlüğü
				5.2.2	Bir fidan bir öğrenci projesinin uygulanması	Diyarbakır	Çevre ve Orman İl Müdürlüğü, İl Millî Eğitim Müdürlüğü
		5.3	Üniversite, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyonun sağlanması ve işbirliği kültürünün geliştirilmesi	5.3.1	Tüm kurumların hizmetlerinin ve faaliyetlerinin paylaşıldığı bir web sitesinin kurulması (kurum.net gibi)	Diyarbakır	Kalkınma Ajansı, Bütün Kurumlar
				5.3.2	Ortak faaliyet planlama veritabanının oluşturulması	Diyarbakır	Kalkınma Ajansı, Bütün Kurumlar
5.3.3	Devlet kurumları, yerel yönetimler ve STK'ların ortak projeler içinde yer almaları			Diyarbakır	Kalkınma Ajansı, Bütün Kurumlar		

Sorun No	EĞİTİM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
6	Bölgede başta ortaöğretimde olmak üzere okullaşma oranının düşük olması	6.1	Ortaöğretimde kız çocuklarının okullaşma oranlarının artırılması için çalışmaların yapılması	6.1.1	Velilere eğitimin önemi konulu bilinçlendirmelerin yapılması	Diyarbakır	Muhtarlıklar, Belediye, Müftülük
		6.2	Ortaöğretimde barınma hizmetlerinin desteklenmesi	6.2.1	Barınma hizmetleri için pansiyon evlerin geliştirilmesi	Diyarbakır	
				6.2.2	Devlet yurtlarının sayısının artırılması. Özel yurtlarda kalınması için öğrencilere destek olunması	Diyarbakır	MEB, Yerel Yönetimler, STK
		6.3	Ortaöğretimde taşınmalı eğitimin artırılması				
		6.4	İlçelerde ve şehir merkezlerindeki ortaöğretim kurumları sayısının artırılması	6.4.1	Özellikle meslek ve kız meslek liselerinin kurulması	Diyarbakır	MEB

28 EYLÜL 2010; DİYARBAKIR KENTLEŞME, ÇEVRE VE ALTYAPI ÇALIŞTAYI

Sorun No	KENTLEŞME - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Tarihi, kültürel ve doğal değerlerin yeterince korunamaması ve kentsel yaşama katılmaması (Tarihi kent merkezleri, İçkale, Dicle Vadisi, rekreatif potansiyeli olan su yüzeyleri , yeşil alanlar...)	1.1	Tarihi yapıların restorasyonlarının yapılması	1.1.1	Restorasyon projelerinin oluşturulması ve hayata geçirilmesi	Diyarbakır	Yapı sahibi, Valilik, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
				1.1.2	Tarihi yapıların tespit edilmesi	Suriçi	Büyükşehir Belediyesi
				1.1.3	Tarihi yapıların restorasyonu için STK'lar desteğiyle kampanyaların düzenlenmesi	Diyarbakır	STK'lar, Meslek Odaları, Kültür ve Turizm Bakanlığı
		1.2	Diyarbakır vizyonunun yerel inisiyatiflerce belirlenmesi			Diyarbakır	Yerel Yönetimler, STK'lar, Meslek Odaları
		1.3	TOKİ'nin mevcut imar planlarına uyumlu olarak projeler gerçekleştirilmesi	1.3.1	Kentsel dönüşüm projelerinin koruma amaçlı imar planına uyumlu olarak gerçekleştirilmesi	Ankara	TOKİ, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yerel Yönetimler
		1.4	Diyarbakır'ın Bakanlık plan/politikalarında kültür ve turizm kenti olarak geçmesinin sağlanması	1.4.1	Diyarbakır'ın kültür ve turizme yönelik marka şehir kapsamına alınması	Diyarbakır	Belediye, Merkezi Hükümet
				1.4.2	Diyarbakır'ın kültür kenti olması yönünde çalışmaların yapılması	Diyarbakır	Belediye, Merkezi Hükümet
		1.5	Tarihi mekanların kullanılmasının sağlanarak iyileştirilmesi ve yaşatılması	1.5.1	Tarihi mekanların kullanılması ve bu yolla iyileştirilmesini sağlayacak olan restorasyon işlemlerinin yapılmasının desteklenmesi	Diyarbakır Suriçi	Mülk sahibi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediye
				1.5.2	Festivaller, bienaller, sergiler düzenlenmesi	Suriçi-Diyarbakır	Belediyeler, Valilik, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
		1.6	Tarihi kent merkezlerinde sokak sağlıklılaştırılması uygulamalarının yapılması	1.6.1	Pilot sokaklar seçilip sağlıklılaştırmaların yapılması	Diyarbakır	Belediye
		1.7	Uzlaşma ile elde edilmiş plan ve projelerin uygulanması	1.7.1	Koruma amaçlı imar planının yapılması	Diyarbakır	Belediye
				1.7.1	Dicle Vadisi Projesi'nin hayata geçirilmesi	Diyarbakır	Merkezi İdare, Belediye
				1.7.2	Şehir girişlerinin yeniden düzenlenmesi	Diyarbakır	Belediyeler

Sorun No	KENTLEŞME - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Tarihi, kültürel ve doğal değerlerin yeterince korunamaması ve kentsel yaşama katılamaması (Tarihi kent merkezleri, İçkale, Dicle Vadisi, rekreatif potansiyeli olan su yüzeyleri, yeşil alanlar...)	1.8	Tarihi, doğal ve kültürel değerler üzerindeki ekonomik baskılara karşı önlem alınması			Diyarbakır	Merkezi Yönetim, Yerel Yönetimler, STK'lar
		1.9	Potansiyel alanlarına yönelik projelerin uygulanması	1.9.1	Yerel aktörlerin katılımıyla oluşturulan kent platformlarının etkinliğinin artırılması	Diyarbakır	Belediyeler, STKlar
				1.9.2	Suriçi'nin turizme açılması	Suriçi	Belediye, Özel sektör
		1.10	Halkın değerler ve koruma konusunda bilinçlendirilmesi	1.10.1	Bilinçlendirme kampanyalarının uygulanması	Suriçi	Valilik, Belediyeler, STK'lar
		1.11	Kent içinde kalmış olan askeri alanların kent dışına alınması			Diyarbakır Merkez İlçeler	TSK, Belediyeler
		1.12	Tarihi kent merkezi ile diğer kentsel gelişme bölgeleri arasında alternatif toplu taşıma türlerinin geliştirilmesi	1.12.1	Fizibilite projesi doğrultusunda hafif raylı sistem vb çözümlerinin geliştirilmesi	Diyarbakır	Belediyeler
2	Kırsal alandaki nüfusun hızla çözülmekte olması-Göç ve gecekondulaşma sorunu	2.1	Köye dönüşlerin teşvik edilmesi	2.1.1	Köye dönüşlerin teşvik edilmesine yönelik köylerde yaşam kalitesini artırmaya yönelik projelerin hazırlanması	Diyarbakır	İl Özel İdaresi, İlgili Diğer Kamu Kurumları
		2.2	Göçle gelenlerin kente sosyal uyumunu sağlamaya ve kentsel yaşama kazandırılmasına yönelik projelerin hayata geçirilmesi	2.2.1	Danışma ve toplum merkezlerinin yapılması	Diyarbakır	Valilik, Belediye
				2.2.2	Şehir kültürü (şehirde yaşam kuralları) üzerine yerel medyada kısa filmlerin hazırlanması ve yayını	Diyarbakır	Yerel TV'ler
				2.2.3	İlkokullarda kent yaşamı üzerine dersler verilmesi ve görsel materyaller sunulması	Diyarbakır	İlköğretim Okulları, MEB, Belediyeler
				2.2.4	Göçle gelen vatandaşların yaşam tarzına uygun alanların oluşturulması	Diyarbakır	Belediye, Diğer Kamu Kurumları
				2.2.5	Kentsel dönüşüm projeleri hazırlanması	Diyarbakır	Belediye
				2.2.6	Sokak çocuklarının rehabilitasyonu		Belediye
		2.3	Gecekondularında gelişmeyi hızlandıracak kullanımların yapılması ve dönüşümün teşvik edilmesi	2.3.1	Gecekondularında anketler yoluyla sosyal ve ekonomik durum tespitlerinin yapılması	Belediyeler	Valilik, Belediye
				2.3.2	Aziziye, Benusen, Dicle ve Feritköşk mahalleleri kentsel dönüşüm projelerinin hazırlanması	Diyarbakır	TOKİ, Belediye
				2.3.3	Gecekondularına TOKİ uygulamalarının getirilmesi	Diyarbakır	TOKİ

Sorun No	KENTLEŞME - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
3	Kentsel alanlarda meydan ve yeşil alan, sosyal donatı alanları, kültürel tesisler gibi açık ve ortak alan kullanımlarının azlığı	3.1	Eğitim tesislerinde açık ve yeşil alanların artırılması	3.1.1	Kent içi yeşil alanları genişletmeye yönelik projeler (meydan, rekreasyon alanları, parklar) hazırlanması	Diyarbakır	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediyeler
		3.2	Hazineye ait arazilerin açık ve yeşil alan olarak değerlendirilmesi amacıyla yerel yönetimlere devredilmesi	3.2.1	Hazine arazilerinin bir kısmını yerel yönetimlere devri veya ortaklık kurulması	Diyarbakır	Maliye Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Hazine Müsteşarlığı
				3.2.2	Hazine arazilerinin tespiti, kamusal ihtiyaçların belirlenmesi ve planların kamusal amaçlı olarak düzenlenmesi	Diyarbakır	Büyükşehir Belediyesi
4	Tarihi, kültürel ve doğal değerler konusunda bilincin gelişmemiş olması	4.1	Bilinçlendirme çalışmaları ve kampanyalarının uygulanması	4.1.1	Basın-yayın, eğitim ve ayrıca kentsel pratikte özendirici uygulamaların teşvik edilmesi	Diyarbakır	Valilik, Belediye
				4.1.2	Suriçi'nde oturan halka eğitim verilmesi	Suriçi	Turizm Bakanlığı, Belediyeler
				4.1.3	Tarihi ve kültürel değerler konusunda halkın bilinçlendirilmesi	Diyarbakır	Belediyeler
5	İlin kentsel kademelenmedeki bölge merkezi konumunun gerilemesi, hizmet kalitesindeki yetersizlikler	5.1	İlin bölge merkezi konumunu güçlendirecek önlemlerin alınması, hizmet kalitesinin artırılması	5.1.1	Ulaşım-ulaştırma, sağlık, eğitim, ticaret gibi alanlarda bölgesel ölçekli donatı alanlarının oluşturulması	Diyarbakır	İlgili Bakanlıklar, DPT, Yerel Yönetimler
				5.1.2	Hizmet kalitesinin artırılması için sertifikasyon, mesleki eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması	Diyarbakır	Belediyeler, DTSO, İŞKUR

28 EYLÜL 2010; DİYARBAKIR KENTLEŞME, ÇEVRE VE ALTYAPI ÇALIŞTAYI

Sorun No	ÇEVRE - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	İçme suyu havzalarında (Dicle Nehri ve Baraj Göllerinde) ve yer altı sularında evsel, endüstriyel ve tarımsal kirlilik sorunu	1.1	Yer altı sularına evsel, endüstriyel ve tarımsal kaynaklı kirliliğin karışmasının engellenmesi	1.1.1	Kanalizasyon sistemleri ve atık su arıtma modellerinin geliştirilmesi	Diyarbakır	Belediyeler, DISKİ, İller Bankası
				1.1.2	Tarımsal kirliliği engellemek için biyolojik atık su arıtma tesislerinin kurulması	Diyarbakır	Belediyeler, DISKİ
				1.1.3	Deşarjların uygun alıcı ortamlara yapılması	Diyarbakır	Belediyeler, DISKİ
				1.1.4	Tarımsal uygulamalardan kaynaklanan yayılı kirlilik kaynaklarının sınırlandırılması, izleme ve denetleme işlemlerinin yapılması	Diyarbakır	Çevre ve Orman Bakanlığı, Yerel Yönetimler
				1.1.5	Gözeli su havzasının rehabilitasyonu için merkezi yönetim tarafından kaynak sağlanması	Diyarbakır	Merkezi Yönetim, Yerel Yönetimler
				1.1.6	Gözeli su havzasında bulunan endüstriyel tesislerin Organize Sanayi Bölgesine taşınması	Gözeli Su Havzası	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
				1.1.7	Mevcut sanayi tesislerinin işletilmekte olan bir atık su arıtma tesisine sahip olmasının sağlanması	Sanayi Kuruluşları	Sanayi Kuruluşları
				1.1.8	İzleme ve denetleme veri altyapısının oluşturulması	Diyarbakır	Çevre Orman Bakanlığı, Yerel Yönetimler
				1.1.9	Petrol şirketlerinin atıklarını yer altına pompalamalarının önüne geçilmesi	Diyarbakır, Batman	
		1.2	Atık su arıtma tesisi projelerinin hayata geçirilmesi	1.2.1	Atık su arıtma tesisi projelerinin acilen yapılması	Belediyeler	Çevre Bakanlığı, İller Bankası, Belediyeler,
				1.2.2	Her sanayinin kendi alanına uygun küçük endüstriyel atık su arıtma tesisinin kurulması	Sanayi bölgeleri	İşletmeler
				1.2.3	Dicle Baraj Gölüne akan Eğil ve Dicle ilçe merkezleri kaynaklı atık suların arıtılması ve havza dışına alınması	Eğil ve Dicle İlçe merkezleri	Eğil ve Dicle Belediyeleri, İller Bankası
				1.2.4	Çevre ilçelerin altyapı projeleri için teknik ve mali destek sağlanması	Diyarbakır	İller Bankası
				1.2.5	Yağmur suyu drenaj şebekesinin yapılması, böylece yağmur sularının atık su arıtma tesislerine girmesinin önlenmesi	Diyarbakır Merkez	Belediyeler

Sorun No	ÇEVRE - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
		1.3	Havza koruma bilincinin oluşturulması	1.5.1	Yerel yönetimlerin ve vatandaşların bilgilendirilmesi, bilinçlendirme kampanyalarının yürütülmesi	Diyarbakır	Yerel yönetimler
		1.4	İçme suyu kaynaklarının yerleşimlerden arındırılması	1.4.1	Dicle Barajı havzasının mevcut yerleşimlerin istimlak edilmesi yoluyla yerleşimlerden arındırılması	Dicle Baraj Havzası	
				1.4.2	Gözeli su havzasının yerleşimlerden arındırılması (mevcut köyün istimlak edilmesi yoluyla)	Gözeli Havzası	
2	Su havzalarının korunamaması (Dicle nehri havzası, içme suyu havzaları..) Sınır aşan suların iyi yönetilememesi	2.1	Sınır aşan suların iyi yönetilebilmesi için suyun özelleştirilmesi bilincinin yok edilmesi. Su havzalarının korunması için alınan teknik tedbirlerin dışında halkı bilinçlendirme çalışmalarının yapılması	2.1.1	Suyun özelleştirilmemesi gerektiğiyle ilgili kamuoyu bilincinin oluşturulması için faaliyetlerin düzenlenmesi	Diyarbakır	Çevre ve Orman İl Müd, Yerel Yönetimler
				2.1.2	Su havzalarında denetimlerin yapılması ve teknik tedbirlerin alınması	Diyarbakır	Çevre ve Orman İl Müd, Yerel Yönetimler
		2.2	Yer altı su seviyelerinin korunması	2.2.1	Gelişigüzel kuyu açılmasının önlenmesi	Diyarbakır	Valilik, İl Özel İdaresi, Belediyeler
		2.3	Havza yönetim planının oluşturulması ve hayata geçirilmesi	2.3.1	Kıyı kenar çizgilerinin belirlenmesi ve kıyı kanunu hükümlerine uygun yapılaşmanın sağlanması	Diyarbakır	Valilik, Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğü, Çevre ve Orman Müd, Yerel Yönetimler
				2.3.2	Dicle Nehri havzasının korunmasına yönelik kurumların yetkilerinin belirlenmesi	Diyarbakır	Valilik, Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğü, Yerel Yönetimler
				2.3.3	Dicle Nehri havzasının korunmasına yönelik ilgili kentleri içine alan bir havza yönetim modelinin belirlenmesi	Su Havzaları	
				2.3.4	Dicle Nehrinin ıslahı ve halkın kullanımına açılması	Diyarbakır	Belediyeler
				2.3.5	Yönetmelik ve kanunların revize edilmesi	İlgili Bakanlıklar	İlgili Bakanlıklar
		2.3.6	Havza yönetim modelinin oluşturulması	Dicle Nehri havzası	Çevre ve Orman Bakanlığı		
		3	Doğal çevreyi tahrip etme riski taşıyan yapılaşma baskısı (tarım alanları, su havzaları..)	3.1	Tarım alanları, su havzaları gibi yerlerden yapılaşmayı engellemek ve böylece korumak.	3.1.1	Yapılaşma ve imar ile ilgili var olan yasal düzenlemelerin uygulanmasının sağlanması
3.2.1	Tarım alanlarının ve yeşil alanların imara açılmasının zorlaştırılması için gerekli tedbirlerin (yasal düzenlemeler) alınması					Ankara	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Belediye
		3.2	Çarpık kentleşmenin önüne geçilmesi				Belediyeler

Sorun No	ÇEVRE - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
4	Doğal değerler ve çevre konusunda bilincin gelişmemiş olması	4.1	Çevre bilincinin yükseltilmesi	4.1.1	Çevre koruma bilincini oluşturmak ve yükseltmek için kampanyaların düzenlenmesi, festival, sempozyum vb etkinliklerin düzenlenmesi, ev ziyaretleri vb toplantıların düzenlenmesi	Diyarbakır	Çevre ve Orman Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar
				4.1.2	Eğitim kurumlarında, ilköğretimden başlamak suretiyle, çevre bilincini yükseltmeye yönelik derslerin verilmesi	Özel okullar ve devlet okulları	Milli Eğitim Müdürlüğü
				4.1.3	Gecekondu bölgelerinde çevre bilincinin geliştirilmesine yönelik eğitim çalışmaları ve kampanyaların düzenlenmesi	Diyarbakır	Çevre ve Orman Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar
				4.1.4	Kanalizasyon kullanımına yönelik eğitim ve kampanyaların düzenlenmesi	Diyarbakır Merkez	DİSKİ
				4.1.5	Hijyen, sanitasyon, etkin su kullanımı ve enerji verimliliği konularında eğitimlerin verilmesi	Diyarbakır	Belediyeler, STK'lar, Üniversite
				4.1.6	Yazılı ve görsel basın yoluyla çevre bilincinin verilmesi,	Ulusal veya il içi	Ulusal veya yerel basın-yayın organları
				4.1.7	Broşür benzeri yazı materyallerin basılıp hedef kitlelere ulaştırılması	Ulusal veya il içi	Çevre ve Orman Bakanlığı, Yerel Yönetimler, STK'lar
				4.1.8	Yeşil alan ve ormanlık alanların geliştirilmesi	Diyarbakır	Çevre ve Orman Bakanlığı, Yerel Yönetimler
5	Dicle nehri ve diğer baraj göllerinin kıyı kenar çizgisinin belirlenmemiş olması	5.1	Kıyılarda kıyı kenar çizgisinin belirlenmesi	5.1.1	Kıyı kenar çizgilerinin Valilik koordinasyonu ile belirlenmesinin sağlanması	Diyarbakır	Valilik, Diğer Kamu Kurumları
		5.2	Hassas nehir ve baraj göllerinin koruma alanına dönüştürülmesi	5.2.1	Hassas bölgeler içerisine yapılaşma ve imar yasağı getirilmesi	Diyarbakır	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Belediye
				5.2.2	Dicle Nehri çevresinin koruma-kullanma dengesi doğrultusunda turizm amaçlı değerlendirilerek kent ve kentiye kazandırılması	Diyarbakır merkez	Belediyeler, İlgili Kamu Kurumları
				5.2.3	Kıyı kenar çizgisi gerisindeki kıyı şeridinin yürüyüş veya bisiklet yolu olarak yapılandırılması	Diyarbakır merkez	Belediyeler

28 EYLÜL 2010; DİYARBAKIR KENTLEŞME, ÇEVRE VE ALTYAPI ÇALIŞTAYI

Sorun No	ALTYAPI - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Entegre katı atık yönetimi sisteminin oluşturulamaması	1.1	Düzenli depolama, ayrıştırma, geri dönüşüm, hatta enerji elde edilebilecek bir katı atık depolama ve bertaraf tesisinin yapılması	1.1.1	Katı atık düzenli depolama, ayrıştırma, geri dönüşüm tesisinin kurulması		Belediyeler, Çevre ve Orman Bakanlığı, İller Bankası
				1.1.2	Yerel yönetimlere, merkezi yönetim tarafından destek verilmesi		
				1.1.3	Katı atık ile ilgili faaliyetlerin entegre katı atık yönetimi içinde ele alınması	İl dahili	Yerel yönetimler
				1.1.4	Bismil ve Silvan katı atık düzenli depolama ve bertaraf tesisinin tamamlanarak hizmete girmesi	Bismil, Silvan	Bismil ve Silvan Belediyeleri, Çevre ve Orman Bakanlığı
				1.1.5	DİÇEB kapsamında planlanan katı atık düzenli depolama ve bertaraf tesisinin tamamlanarak hizmete girmesi	Diyarbakır	DİÇEB kapsamındaki belediyeler, Çevre Bakanlığı
		1.2	Katı atık depolama ve ayrıştırma (Entegre katı atık yönetimi) kültürünün, bilinçlendirme yoluyla kazandırılması	1.2.1	Katı atığın kaynağında ayrıştırılmasına; hane halkından başlanması ve eğitim-bilinçlendirme çalışmaları düzenlenmesi	Mahalleler, evler	Belediye
				1.2.2	Katı atık ayrıştırmasının evlerde yapılabilmesi için malzeme (çöp bidonu vs.) temini ve bilgilendirme	Mahalleler, evler	Belediye, Valilik
		1.3	Belde ve ilçe belediyelerinin bir araya gelerek katı atık projeleri için ortaklıklar oluşturmaları	1.3.1	Belediye, Çevre Bakanlığı ve İller Bankası tarafından birlik oluşturulması	Diyarbakır	Belediyeler, Çevre ve Orman Bakanlığı, İller Bankası
				1.3.2	İlgili kurum ve kuruluşlarla beraber katı atık yönetiminin geliştirilmesi	Diyarbakır	Belediyeler, Çevre ve Orman Bakanlığı, İller Bankası
		1.5	Katı atık toplamayla geçimlerini sağlayan kesimlere yönelik sosyal projelerin geliştirilmesi			Diyarbakır	Belediyeler, Valilik, Kaymakamlıklar, STK'lar

Sorun No	ALTYAPI - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş		
2	Yerel Yönetimlerin mali ve teknik kapasitelerinin yetersizliği	2.1	Yerel yönetimlerin görev ve yetkilerinin artırılması	2.1.1	Merkezi hükümetin, yerel yönetimlere bakışının politikleşmemesi ve pozitif ayrımcılık yapılması				
				2.1.2	Yerel yönetimler yasasının yeniden; yerel yönetimlerin yetki ve mali durumlarını iyileştirecek şekilde düzenlenmesi		Merkezi hükümet		
		2.2	Yerelde alınacak kararları orda yaşayan insanların almasına olanak sağlanması						
		2.3	Yerel yönetimlerin mali gücünün artırılması	2.3.1	Merkezi bütçeden yerel yönetimlere ayrılan payın artırılması ve kaynak aktarımında gelişmişlik düzeyinin baz alınması	Ankara, Belediye	Maliye Bakanlığı, Belediyeler		
				2.3.2	Yerel yönetimlerin yerel gelirlerini artıracak yetkilerin verilmesi (vergi oranlarının belediye meclisi tarafından tespiti)	Diyarbakır	İçişleri Bakanlığı Mahalli İd. Gn. Md.		
				2.3.3	Küçük ve ödeme sıkıntısı yaşayan yerel yönetimlerin İller Bankasına olan borçlarının sıfırlanması ve yeterli finansman kaynağının sağlanması	Diyarbakır	İçişleri Bakanlığı Mahalli İd. Gn. Md, İller Bankası		
		2.4	Teknik eleman alımının sağlanması ve eğitim verilmesi	2.4.1	Teknik eleman için Maliye Bakanlığında kadro ve eğitim verilmesi	Ankara, Belediye	Maliye Bakanlığı, Belediyeler		
				2.4.2	İşçi-memur ayrımını ortadan kaldırarak işçi görevi yapan teknik personele görev verilmesi	Diyarbakır	Yerel Yönetimler		
				2.4.3	Teknik kapasite artırımına yönelik eğitim verilmesi	Diyarbakır	İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Yerel Yönetimler		
				2.4.4	Mühendis ve mimar sayısının artırılması	Diyarbakır	İçişleri Bakanlığı, Yerel Yönetimler		
				2.4.5	Yöneticilerin alanında uzman olması, mali ve teknik konularda bilgi ve deneyim birikimlerinin artırılması	Diyarbakır	İçişleri Bakanlığı, Yerel Yönetimler		
		3	Havaalanının kapasitesinin düşük olması ve uluslararası uçuşlara kapalı olması	3.1	Havaalanı kapasitesinin artırılması	3.1.1	Şehir dışında uygun bir sivil havaalanı yapılması	Diyarbakır	Merkezi yönetim, İlgili Bakanlık
						3.1.2	Mevcut tesisinin kapasitesinin artırılması	Diyarbakır	İlgili Bakanlık
3.1.3	Uluslararası uçuşlara açılması için gerekli işlemlerin yapılması					Diyarbakır	İlgili Bakanlık		

Sorun No	ALTYAPI - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
4	Kentin otoyol bağlantısının bulunmaması	4.1	Otoyol bağlantısının yapılması	4.1.1	Otoyol bağlantısının yapılması	Diyarbakır	Karayolları Genel Müdürlüğü
				4.1.2	Kent içi çevre yollarının otoyol ile bağlantısının yapılması	Diyarbakır	Karayolları Genel Müdürlüğü
		4.2	Şehirlerarası kara ulaşımı sorunun çözülmesi	4.2.1	Şehrin ulaşım sorununun çözümü için daha etkin makro projelerin geliştirilmesi	Diyarbakır	Belediyeler, Merkezi Yönetim
				4.2.2	Entegre demiryolu ve karayolu sisteminin kurulması	Diyarbakır	Karayolları Genel Müdürlüğü, TCDD, Belediye
				4.2.3	Projeleri tamamlanmış çevre yollarının açılması		Karayolları Genel Müdürlüğü, Belediye
5	İl genelinde kanalizasyon altyapısının yetersiz olması ve evsel kaynaklı atık suların arıtılmadan deşarj edilmesi	5.1	Yağmur suyu ve evsel atık suların ayrı kanalizasyonla toplanması ve ayrı atık su arıtmaya tabi tutulması	5.1.1	Yağmur suları ayrıca toplanıp basit bir işlemle geçerek arıtılıp tarım sulamada kullanılabilir	Diyarbakır	Belediye
				5.1.2	Yağmur suyu drenaj şebekesinin inşa edilmesi	Diyarbakır merkez	Büyükşehir Belediyesi
		5.2	Altyapı projelerinin altlığının oluşturulması	5.2.1	Güncel hâlihazır harita ve imar planlarının yapılması	Diyarbakır	Belediyeler, İller Bankası, GAP BKİ DSİ, Çevre ve Orman Bakanlığı
				5.2.2	Tüm altyapı çalışmalarının eş zamanlı yapılması için gerekli koordinasyonun sağlanması ve çalışmanın yapılması	Diyarbakır	İlgili ve Sorumlu kurumlar
		5.3	Atık su arıtma tesisi projelerinin ve inşaatlarının yapılması	5.3.1	Projesi olmayan yerleşimler için atık su arıtma tesisi projelerinin yaptırılması	Diyarbakır	Belediyeler, İller Bankası, Çevre ve Orman Bakanlığı
				5.3.2	Atık su arıtma tesisi projesi olan yerlerde tesis inşaatlarının yapılması	Diyarbakır	Belediyeler, İller Bankası, Çevre ve Orman Bakanlığı
				5.3.3	Diyarbakır atık su arıtma tesisinin arıtma veriminin artırılması	Diyarbakır	Büyükşehir Belediyesi
				5.3.4	Atık su arıtma tesisi olmayan sanayi tesislerinin arıtma tesisi projelerinin hazırlanması	Diyarbakır	Organize Sanayi Bölgesi Yönetimi
				5.3.5	Dicle Nehrine direk deşarj yapan belediyelere proje ve firma desteği sağlanarak bu tesislerin bir an önce devreye alınması	Diyarbakır	Belediyeler, İller Bankası, Çevre ve Orman Bakanlığı
		5.4	Kanalizasyon projelerinin ve şebekelerin inşaatlarının tamamlanması	5.4.1	Kanalizasyon projelerinin kredi açısından desteklenmede öncelikli olması	Diyarbakır	Belediyeler, İller Bankası, Çevre ve Orman Bakanlığı
				5.4.2	Altyapı inşaatlarına devlet desteği verilmesi	Diyarbakır	Belediyeler, İller Bankası, Çevre ve Orman Bakanlığı

29 EYLÜL 2010; DİYARBAKIR KÜLTÜR, TURİZM VE TANITIM ÇALIŞTAYI

Sorun No	KÜLTÜR, TURİZM VE TANITIM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Tanıtım eksikliği ve kentin imaj sorunu (tanıtım materyallerinin yetersizliği, ilde markalaşma stratejisinin olmaması, kenti profesyonel olarak tanıtacak profesyonel turist rehberlerinin azlığı...) ve turistlere yönelik bilgilendirme ve tanıtım faaliyetlerinin olmaması	1.1	Ulusal basın mensuplarının davet edileceği Diyarbakır ile ilgili bir tanıtım ve eğitim çalışması yapılması	1.1.1	Ulusal basın ve ulusal kanal temsilcilerine detaylı çalıştay, tanıtım ve şehir gezisi, Turizm konferanslarının yapılması	Diyarbakır/ Merkez, Tarihi Mekanlar	Valilik, İl Kültür ve Turizm Müd., Belediye, DTSO, Dicle Üniv., Oteller
				1.1.2	Tur Operatörlerinin Diyarbakır'a davet edilmesi	Kültür Merkezi	İl Kültür ve Turizm Müd.
		1.2	Tanıtım materyallerinin (broşür, CD, kent rehberi, hediyelik eşya vb.) ilgili kurumlar tarafından hazırlanması ve materyallerinin çeşitliliğinin artırılması Çok yönlü bir tanıtım kampanyasının yürütülmesi (Billboardların kullanılması, güçlendirilmiş yerel TV kanalları)	1.2.1	Kent Rehberinin Hazırlanması, Tarihi yerlere ulaşım krokisi, Yönlendirme-Bilgilendirme levhalarının yapılması	Diyarbakır İli ve ilçeler	Valilik, Belediye, İl Kültür ve Turizm Müd., Kültür Tanıtım ve Turizm STK'ları
				1.2.2	Kentin önemli mekanlarına ait minyatürlerin imalatı ve sergilenmesi	Diyarbakır İli ve ilçeler	İlgili Tüm Kurumlar
				1.2.3	Hediyelik eşya ve broşür, CD v.b. yazılı ve görsel tanıtım materyalleri hazırlanması		Halk Eğitim Müdürlüğü, Üniversite, Valilik, Belediyeler, İl Kültür ve Turizm Müd.
				1.2.4	Ulusal basına reklam ve turizmin yoğun olduğu yerlerde billboardlara reklam verilmesi	Turizmin yoğun olduğu yerler	İl Kültür ve Turizm Müd., Valilik ve Kalkınma Ajansı
				1.2.5	Turizmde hedef belirlenmesi		Müftülük, Belediyeler
		1.3	Turizm bürolarının sayısının artırılması	1.3.1	Turizm bürolarının sayısının artırılması (Şehirlerarası Otopark, Havaalanı, Mardin Kapı, Ofis Kavşağında)	Diyarbakır-Merkez	Valilik, İl Kültür ve Turizm Müd., Belediye, Kalkınma Ajansı
				1.3.2	Uzman rehber yetiştirme eğitiminin verilmesi	Diyarbakır-Merkez	Kültür ve Turizm Bakanlığı, İl Kültür ve Turizm Müd.
		1.4	Tanıtım ve turizm ile ilgili ulusal ve uluslararası fuarlara katılımın sağlanması	1.4.1	Turizm Bakanlığının yurtdışında yapmakta olduğu tanıtımlarda fuar kurulması, yerli yabancı fuarlara katılım sağlanması	Yurtiçi-Yurtdışı Fuarlar	Valilik, Belediye, İl Kültür ve Turizm Müd., Kültür Tanıtım ve turizm STK'ları, Üniversite, sektör temsilcileri, Kalkınma Ajansı
		1.5	Diyarbakır'a özgü bir markalaşma stratejisinin belirlenmesi	1.5.1	İnanç turizmi, kültür turizmi stratejisi vb temalar seçilerek markalaşma stratejisinin belirlenmesi		İl Özel İdaresi, Kaymakamlıklar, İl Kültür ve Turizm Müd.
		1.6	Dizi yapım şirketlerinin sahipleriyle çalıştay düzenlenmesi	1.6.1	Örnek senaryolarla yapım şirketlerine gidilmesi	Diyarbakır-ili ve ilçeleri	Med Yapım
		1.7	Yerel basının kurumsal kapasitesinin artırılması ve güçlendirilmesi				

Sorun No	KÜLTÜR, TURİZM VE TANITIM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
		1.8	Tanıtımda gastronomiye önem verilmesi	1.8.1.	Yabancı dil bilen turizm personel ve gastronomi alanında uzmanlaşmış personel temininin sağlanması	Diyarbakır Kenti	Özel Sektör, İŞKUR, DTSO
		1.9	Tarih ve kültür turizminin ön plana çıkartılması	1.9.1	İnanç turizminin tanıtımı kadar tarih turizminin de tanıtılması	İl Basın Merkezi, Görsel Mekanlar	Valilik, Yerel Yönetimler, STK'lar, İl Kültür ve Turizm Müd.
				1.9.2	Balon gezileri ile surların tanıtılması	Suriçi Bölgesi	Özel Sektör, STK veya Kamu Kuruluşları
				1.9.3	Kırklar dağında yamaç paraşütü	On Gözlü Köprü Civarı	Özel Sektör, valilik veya yerel yönetimler
				1.9.4	Dicle Nehrinde sandal ve gondol gezileri	Dicle Nehri	Özel Sektör, valilik ve yerel yönetimler
		1.10	Tanıtım amaçlı profesyonel bir web sitesinin hazırlanması	1.10.1	Tanıtım amaçlı profesyonel bir web sitesinin hazırlanması ve mevcut web sitesinin zenginleştirilmesi	Diyarbakır-Merkez ve İlçeler	İl Kültür ve Turizm Müd.
		1.11	Kentler arası dostluk projelerinin hayata geçirilmesi	1.11.1	Kardeş belediyeler oluşturulması	Tüm Türkiye	Türkiye Belediyeler Birliği,
		1.12	STK'ların güçlendirilmesi	1.12.1	STK'ların güçlendirilmesi	Diyarbakır İli ve ilçeler	Valilik, STK'lar
1.13	İlk ve orta öğretimde, Diyarbakır'ın tarihi ve kültürel değerlerinin öğretilmesi	1.13.1	Konunun eğitim müfredatına alınması, Milli Eğitim Müdürlükleri güdümünde sistemli geziler düzenlenmesi, turizm haftası etkinlikleri kapsamında konferanslar düzenlenmesi	Diyarbakır ve İlçeleri	Milli Eğitim Müd., İl Kültür ve Turizm Müd., Valilik		
2	Var olan tarihi ve kültürel varlıkların korunmasındaki yetersizlikler ve koruma bilincindeki eksiklikler (Ör: Çarpık kentleşme ve kaçak yapılaşma sonucu tarihi dokunun zarar görmesi)	2.1	Koruma amaçlı imar planının katılımcı bir süreçle bitirilmesi ve uygulamaya başlanması	2.1.1	Koruma amaçlı imar planının katılımcı bir süreçle ilgili tüm kurumlar ve STK katılımı ile bitirilmesi ve uygulamaya sokulması	Diyarbakır Suriçi	Belediye, Üniversite, Valilik, Sur Kaymakamlığı, İl Kültür ve Turizm Müd., Koruma Kurulu, Rölöve ve Anıtlar Müd.lüğü, Kalkınma Ajansı ve ilgili diğer kuruluşlar
		2.2	Öğrencilere aktarılması için Suriçi'ndeki il öğretim okullarında çalışan öğretmenlere yönelik kültürel miras eğitimi verilmesi	2.2.1	Eğitim (seminerler, hizmet içi eğitim v.s.)	Diyarbakır Merkez ve İlçeler	Milli Eğitim Müd., Halk Eğitim Müd., İl Kültür ve Turizm Müd.
				2.2.2	İlköğretim ve Ortaöğretim kurumlarının geziler organize etmesi, tarihi yerlerin tanıtılması	Tarihi Mekanlar	Milli Eğitim Müdürlüğü

Sorun No	KÜLTÜR, TURİZM VE TANITIM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
2	Var olan tarihi ve kültürel varlıkların korunmasındaki yetersizlikler ve koruma bilincindeki eksiklikler (Ör: Çarpık kentleşme ve kaçak yapılaşma sonucu tarihi dokunun zarar görmesi)	2.3	Koruma ve kullanma dengesi içinde tarihi ve kültürel varlıkların turizmde kazandırılması yoluyla korunması	2.3.1.	Restore edilmiş yapıların, işlevlendirilmesinin dikkatli yapılması ve uygun STK'lara tahsisinin mümkün hale getirilmesi	Diyarbakır ve İlçeleri	İl Kül. Tur.Müd., Vakıflar, Valilik, Belediye, KKTV, Rölöve ve Anıtlar Müd., Karacadağ KA
				2.3.2.	Toplum kesimlerinin bilgilendirme gezileri düzenlenerek bilgilendirilmesi	Diyarbakır ve İlçeleri	Valilik, İl Kültür ve Turizm Müd. ve Belediye
				2.3.3.	Kamulaştırma işlemlerindeki bürokratik engellerin yasa değişikliği ile hafifletilmesi	Diyarbakır ve İlçeleri	İlgili Bakanlık, Valilikler
				2.3.4.	Belediyelerin imar planlarında tarihi yerlerde yapılacak inşaatlara izin verilmemesi	Diyarbakır ve İlçeleri	Belediye
				2.3.5.	Tarihi mekanların ve envanterinin tespit edilmesi	Diyarbakır ve İlçeleri	Valilik, İl Kültür ve Turizm Müd., KKKTV, Rölöve ve Anıtlar Müd.
				2.3.6.	Yap İşlet Devret (YİD) modelinin hayata geçirilmesi	Diyarbakır ve İlçeleri	Kültür ve Turizm Bakanlığı, İl Kültür ve Turizm Müd., DTSO, DESOB
3	Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan "Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı"nda "turizm gelişim bölgesi", "tematik koridor" ve "turizm kenti" kapsamında Diyarbakır'a yer verilmemiş olması	3.1	Diyarbakır'ın Türkiye Turizm Stratejisi ve Eylem Planına dahil edilmesi için ortak bir inisiyatif ile lobi faaliyetlerinin	3.1.1	Diyarbakır'ın Turizm Stratejisinde yerini alması için lobi faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, Basına yönelik özel bir kampanya düzenlenmesi ve milletvekilleri ile işadamlarının harekete geçirilmesi	Diyarbakır	Kent Yöneticileri, Valilik, Belediye, STK'lar, Basın, Üniversite, Kalkınma Ajansı
				3.2.1	Turizm Eylem Planı için ortak bir komisyonun kurulması	Diyarbakır Merkez	İl Kültür ve Turizm Müd., Belediye, Valilik, Üniversite, STK'lar
		3.2	Diyarbakır için Turizm Stratejisinin oluşturulması ve eylem planının hazırlanması	3.2.2	İlgili kurumlarla birlikte Turizm Stratejisi belgesinin oluşturulması	Diyarbakır Merkez	İl Kültür ve Turizm Müd., Belediye, Valilik, Üniversite, STK'lar
				3.3	Turizm Bakanlığı'nın yurtdışında yapmakta olduğu tanıtımlarda Diyarbakır ile ilgili materyallerin kullanılması için lobi faaliyetleri yürütülmesi	3.3.1	Lobi faaliyetlerinin yürütülmesi

Sorun No	KÜLTÜR, TURİZM VE TANITIM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
4	Güvenlik sorunları (Suriçi'ndeki güvenlik sorunu, Diyarbakır ve bölgeye yönelik güvenlik algısı)	4.1	Turizm polisinin (İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde) ve turizm zabıtasının oluşturulması (belli başlı turistik mekanlara yerleştirilmesi)	4.1.1	Turizm Polisinin yeniden oluşturulması ve turizm zabıtasının oluşturulması	Suriçi, tarihi mekanlar ve ana gezi güzergahları	İl Emniyet Müdürlüğü, Belediye, Valilik, İl Kültür ve Turizm Müd.
				4.2.1	Halkın turizm konusu ve turizmin sağlayacağı olanaklar konusunda bilinçlendirilmesi, seminer, halk toplantılarının yapılması		Valilik, Belediye, Milli Eğitim Müd.lüğü, Halk Eğitim Müd.lüğü, Basın, İl Emniyet Müd.lüğü, İl Kültür ve Turizm Müd., Vakıflar, STK, Üniversite
				4.2.2	Tarihi mekanların bulunduğu yerlerde yaşayan halkın turizme katılımının sağlanması için: eğitim, el sanatları kursları, dil eğitimi gibi yöntemlerle meslek edindirme ve istihdam olanaklarının yaratılması	Tarihi Mekanların yoğun olduğu yerler	Üniversite, Valilik, Milli Eğitim Müd.lüğü, Belediye kurs yerleri, Halk Eğitim Müdürlükleri
				4.2.3	Tarihi mekanların civarında kötü imaj yaratan durumların (dilenciler, sokakta çalışan çocuklar) iyileştirilmesi	Tarihi Mekanların yoğun olduğu yerler	Emniyet Müd., Valilik
5	Kurumlar arası işbirliği ve koordinasyon eksikliği	5.1	Kurumlar arası diyalog ve koordinasyonun artırılması	5.1.1	Kurumlar arası diyalog komisyonunun oluşturulması	Diyarbakır	Valilik, Belediye, İl Kültür ve Turizm Müd., Üniversite
				5.1.2	Ortak iletişimin olduğu ortak platformlar, toplantı ve çalıştayların daha sık yapılması	Diyarbakır	Kalkınma Ajansı, sektör temsilcileri ve STK'lar
		5.2	Kurumlar içinde hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesi	5.2.1	Kurumsal iletişim ve kurumlar arası işbirliğini artırmaya yönelik eğitimlerin düzenlenmesi Yatırımcı ve girişimcilerin de taleplerinin karşılanmasına yönelik hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesi	Diyarbakır	Üniversite, İl Kül. Tur. Müd.lüğü, Belediye, Karacadağ Kalkınma Ajansı, STK'lar ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlar
		5.3	Dicle Üniversitesinde Güzel Sanatlar Fakültesi açılması ve Arkeoloji Bölümünün yapısının güçlendirilmesi	5.3.1	Üniversitede Güzel Sanatlar Fakültesi açılması ve Üniversitedeki bölümlerin altyapılarının geliştirilmesi	Diyarbakır	Dicle Üniversitesi, YÖK, STK'lar
5.4	Turizm platformunun etkin olarak çalıştırılması	5.4.1	Turizm platformunun etkin olarak çalıştırılması ve faaliyet alanının genişletilmesi	Diyarbakır	Valilik, Kalkınma Ajansı, DTSO, İl Özel İdaresi, STK'lar ve tüm bileşenler		

30 EYLÜL 2010; DİYARBAKIR SAĞLIK ÇALIŞTAYI

Sorun No	SAĞLIK - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş		
1	Sağlık kuruluşlarının fiziki koşullarının ve yatak kapasitelerinin sağlık hizmetlerini yürütmek için yetersiz olması	1.1	Nitelikli yatak kapasitesinin artırılması	1.1.1	Yataklı sağlık kuruluşu sayısının artırılması	Diyarbakır	Sağlık Bakanlığı, Özel Sektör		
				1.1.2	Bölgede yaşlı bakımevlerinin kurulması	Diyarbakır	Sağlık Bakanlığı, Özel Sektör		
		1.2	İhtiyaçları belirlemek için yapılan araştırmalar ve belirlenen standartlar doğrultusunda kamu ve özel hastane sayısının ve mevcut kapasitenin artırılması	1.2.1	Acil yardım ve travmatoloji hastanesinin açılması	Diyarbakır	Sağlık Bakanlığı, Özel Sektör		
				1.2.2	Psikiyatri, FTR ve ortopedi hastanelerinin açılması	Diyarbakır	Sağlık Bakanlığı, Özel Sektör		
				1.2.3	Bölge genelinde erişkin ve yeni doğan yoğun bakım yatak kapasitelerinin artırılması	Diyarbakır	Sağlık Bakanlığı, Özel Sektör		
		1.3	Sağlık kurumları ve diğer kurumlar arası işbirliği ve iletişim eksikliğinin giderilmesi	1.3.1	İl içindeki kamu hastanelerinin verdiği hizmetler ve kapasite kullanımı açısından koordine edilmesi için bir mekanizma oluşturulması	Diyarbakır	Sağlık İl Müdürlüğü, Dicle Üniversitesi, Sağlık Bakanlığı		
				1.3.2	Kurumlar arası iletişim birimi kurulması	Diyarbakır	İl Sağlık Müdürlüğü		
		1.4	Bölge hastanelerinin acil servislerin fiziki şartlarının iyileştirilmesi			Diyarbakır	İl Sağlık Müdürlüğü		
		2	Sağlıkta hizmet kalitesine dönük personel eğitimlerinin yetersiz olması	2.1	Eğitim ve sertifika programlarına katılımın sağlanması	2.1.1	Yoğun bakım doktor ve hemşirelerine dönük eğitimler düzenlenmesi. Sertifika ve diploma programlarının açılması	Diyarbakır	Sağlık Bakanlığı
						2.2.1	İhtiyaç analizleri doğrultusunda ihtiyaç duyulan uzmanlık alanlarında sağlık personeli yetiştirecek bölümlerin açılması	Diyarbakır	Sağlık Bakanlığı
2.3.1	Hizmet içi eğitim programlarının açılması					Diyarbakır	Sağlık Bakanlığı		

Sorun No	SAĞLIK - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
3	Birinci basamak sağlık kuruluşlarındaki yardımcı sağlık personeli yetersizliği ve poliklinik hizmetlerinin yoğunluğu nedeniyle koruyucu sağlık hizmetlerinin istenilen düzeyde olmaması	3.1	Bölgedeki yardımcı hizmet personelinin dengeli bir şekilde dağılması	3.1.1	İhtiyaç analizleri doğrultusunda sağlık personelinin kuruluşlara atanması	Diyarbakır	Sağlık Bakanlığı
		3.2	Koruyucu sağlık hizmetleri konusunda diğer kamu kurumlarıyla işbirliğinin sağlanması				
		3.3	Koruyucu sağlık hizmetlerinde teknolojik imkanlardan yararlanılması	3.3.1	Salgın hastalıklara karşı erken uyarı sisteminin oluşturulması	Diyarbakır	
		3.4	Koruyucu sağlık hizmetlerinde halkın bilincinin artırılması için basın yayın kuruluşlarından faydalanılması	3.4.1	Koruyucu sağlık hizmetleri eğitimlerinin verilmesi	Diyarbakır	İl Sağlık Müdürlüğü, Sağlık Ocakları
3.4.2	Koruyucu sağlık hizmetleri konusunda basın yayın kuruluşlarının kullanılması			Diyarbakır	İl Sağlık Müdürlüğü, Sağlık Ocakları		

30 EYLÜL 2010; DİYARBAKIR TİCARET, DIŞ TİCARET VE LOJİSTİK ÇALIŞTAYI

Sorun No	TİCARET, DIŞ TİCARET VE LOJİSTİK - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Limanlara ulaşımın yetersizliği (Karayolu ve Demiryolu), lojistik ve ulaşım maliyetlerinin yüksek olması, demiryolu altyapısının yetersiz olması	1.1	Demiryolu altyapısının güçlendirilmesi ve karayolları yük trafiğinin demiryollarına aktarılması	1.1.1	Diyarbakır – Mardin arasında yeni bir demiryolu hattının yapılması	Diyarbakır, Mardin	TCDD
				1.1.2	İskenderun ve Mersin limanlarına giden mevcut demiryolu altyapısının yenilenmesi (Diyarbakır – Kurtalan)		
				1.1.3	Diyarbakır- İran demiryolu bağlantısının Kurtalan-Van güzergâhı üzerinden yapılması		
				1.1.4	Diyarbakır – Adana, Diyarbakır – İzmir ekspres hatlarının tekrar seferlerine başlaması		
		1.2	Otoyol bağlantısının sağlanması	1.2.1	Diyarbakır – Şanlıurfa veya Diyarbakır Viranşehir otoyol bağlantısının yapılması	Diyarbakır, Şanlıurfa	Karayolları Genel Müdürlüğü.
		1.3	Lojistik altyapısının güçlendirilmesi	1.3.1	Diyarbakır OSB'ye iltisak hattı bağlantısı ve Leylek – Geyik istasyonları arasında lojistik köy kurulması	Diyarbakır	TCDD
				1.3.2	Gümrük kapılarına depo ve antrepoların yapılması	Diyarbakır	
				1.3.3	Akçakale ve Habur sınır kapısının verimliliğinin artırılması	Şanlıurfa; Mardin	Gümrük Müsteşarlığı
				1.3.4	Gümrüklerle ilgili idari yapılanmanın bölge bazında Diyarbakır'da konuşlandırılması	Diyarbakır	Gümrük Müsteşarlığı

Sorun No	TİCARET, DIŞ TİCARET VE LOJİSTİK - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
2	Firmaların ihracat ve rekabet güçlerinin zayıf olması	2.1	Firmalarda markalaşmanın teşvik edilmesi ve kalite bilincinin oluşturulması	2.1.1	Kalite yönetim sisteminin oluşturulması	Diyarbakır	KOSGEB, Ticaret ve Sanayi Odası
				2.2.1	Firmalar arasında kümelenmelerin teşvik edilmesi	Diyarbakır	KOSGEB, Ticaret ve Sanayi Odası, Karacadağ KA
		2.2	İhracata yönelik üretim yapan firmalarda, işbirliğinin ve kümelenmelerin desteklenmesi, katma değer artırılması	2.2.2	Üretim kollarına göre firmaların bir araya geleceği toplantıların düzenlenmesi	Diyarbakır	DTSO, Üniversite.
				2.2.3	Hammaddesi Diyarbakır'da üretilen ürünlerin yine Diyarbakır'da işlenip paketlenmesi suretiyle ihraç edilmesi	Diyarbakır	KOSGEB, Ticaret ve Sanayi Odası, Kalkınma Ajansı
				2.3.1	Dünya'nın ihtiyaç duyduğu ürünleri tespit edilerek bu ürünlerin dünya standartlarında üretilebilmeleri için gerekli denetim sistemlerinin oluşturulması	Diyarbakır	
3	Diyarbakır'da sivil havaalanının olmaması, mevcut havaalanının şehir içinde kalması ve askeri uçuşlardan dolayı gürültü kirliliği	3.1	Diyarbakır'a uluslararası - sivil havaalanının yapılması.	3.1.1	Diyarbakır'a uluslararası - sivil havaalanının yapılması	Diyarbakır	Ulaştırma Bakanlığı
				3.1.2	Yeni havaalanı yapılmaya kadar, mevcut havaalanının kapasitesinin artırılması	Diyarbakır	Ulaştırma Bakanlığı
		3.2	Askeri havaalanının gürültü kirliliği oluşturmayacak şekilde şehir dışına taşınması.	3.2.1	Askeri havaalanının kentin dışına taşınması	Diyarbakır	TSK
4	Teknoloji kullanma yetersizliği, işletmelerde kurumsallaşmanın yeterli seviyede olmaması, yeterli donanımda personel istihdam noksanlığı (ihracat, satış, pazarlama departmanları)	4.1	Firmaların kurumsal kapasitelerinin artırılmasının teşvik edilmesi	4.1.1	Firmaların bilgilendirilmesi ve eğitimi, özel teşviklerin sağlanması	Diyarbakır	Kalkınma Ajansı, Hazine Müsteşarlığı
				4.1.2	Firmaların; finansmana erişim, kurumsallaşma, teknik bilgi edinme, yeni yatırım gibi konularda YDO'lar tarafından iyi yönlendirilmesi	Diyarbakır	Karacadağ Kalkınma Ajansı
		4.3	Teknoloji kullanımının yaygınlaştırılması konusunda özel teşviklerin sağlanması	4.3.1	Firmalara bilgi iletişim teknolojileri hakkında destek eğitimlerinin verilmesi	Diyarbakır	Üniversite, DTSO, Kalkınma Ajansı, KOSGEB
				4.3.2	Web sitesi kullanımının ve oluşturulmasının teşvik edilmesi ve ortak teknik altyapının oluşturulması	Diyarbakır	Üniversite, DTSO, Kalkınma Ajansı, KOSGEB
		4.4	İnsan kaynaklarının geliştirilmesi	4.1.4	Firmalara e-ticaret eğitiminin verilmesi	Diyarbakır	Üniversite, DTSO, Kalkınma Ajansı, KOSGEB
				4.1.4	Teknolojiyi kullanabilecek teknik personelin istihdam edilmesi.	Diyarbakır	Üniversite, DTSO, Kalkınma Ajansı, KOSGEB

Sorun No	TİCARET, DIŞ TİCARET VE LOJİSTİK - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
5	Pazarlama organizasyon eksikliği, firmaların yurtdışı bağlantı eksikliği	5.1	Firmaların ihracat, satış ve pazarlama departmanlarının etkinleştirilmesi	5.1.1	Dicle üniversitesi bünyesinde Dış ticaret ile ilgili bölümlerin açılması	Diyarbakır	Dicle Üniversitesi
				5.1.2	Firmaların yurtdışı bağlantılarını sağlamak için TOBB'a bağlı sivil toplum kuruluşlarının yurtdışı gezi ve ticari bağlantıları düzenlemesi	Diyarbakır	TOBB, KOSGEB
				5.1.3	Firmalara ihracat, satış ve pazarlama ile ilgili eğitimlerin verilmesi	Diyarbakır	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, DTSO, Kalkınma Ajansı
				5.1.4	Firmaların reklam ve tanıtım stratejileri ile pazarlama faaliyetlerinin etkinleştirilmesi	Diyarbakır	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, DTSO, Kalkınma Ajansı
				5.1.5	Pazarlama ve organizasyon departmanlarında nitelikli eleman istihdamı	Diyarbakır	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, DTSO, Kalkınma Ajansı
				5.1.6	Danışmanlık hizmetlerinin artırılması	Diyarbakır	Kalkınma Ajansı, KOSGEB, DTSO, Üniversite
				5.1.7	Firmalarda yabancı dil kullanımının yaygınlaştırılması	Diyarbakır	Üniversite, DTSO, Kalkınma Ajansı, KOSGEB

01 EKİM 2010; DİYARBAKIR GÖÇ, İŞSİZLİK, İSTİHDAM VE SOSYAL UYUM ÇALIŞTAYI

Sorun No	İŞSİZLİK VE İSTİHDAM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Bölgenin/ ilin/ kentin koşullarına ve potansiyeline uygun yatırımları gerçekleştirecek araçların, girişimlerin yeterince yaratılamaması ve Yatırımların önündeki engeller	1.1	Bölgeye özgü teşvik politikalarının oluşturulması	1.1.1	Geniş katılımlı çalıştaylar düzenlenmesi ve konunun tartışılması	Diyarbakır	DPT, Maliye Bakanlığı, ilgili tüm merkezi, bölgesel, yerel kurumlar
				1.1.2	Teşviklerle ilgili denetimlerin yapılması	Diyarbakır	
				1.1.3	Yatırımcılara vergi ve SSK primlerinde kolaylık sağlanması	Diyarbakır	
				1.1.4	Otomotiv fabrikası kurulması	Diyarbakır	
				1.1.5	Ortadoğu'ya ihracatı destekleyici önlemler geliştirilmesi	Diyarbakır	
		1.2	Yatırımcılara yönelik olarak bölgenin altyapısının güçlendirilmesi	1.2.1	Kara-hava ulaşım altyapısının güçlendirilmesi, uluslararası havaalanı ve çevre yolu yapılması	Bölge illeri	İlgili yatırımcı kuruluşlar
				1.2.2	Diyarbakır'da Ticaret Üniversitesi açılması	Diyarbakır	YÖK
				1.2.3	Potansiyelin belirlenmesi için analiz yapılması	Bölge illeri	İŞKUR
				1.2.4	OSB alanında doğalgaz kullanımının sağlanması, demiryolu bağlantılarının yapılması	Diyarbakır	DDY, BOTAŞ
		1.3	Sulama yatırımlarının hızlandırılması	1.3.1	Sulama ödeneklerinin artırılması	Bölge illeri	DSİ
		1.4	Turizmin öncelikli yatırım alanlarından biri olarak desteklenmesi	1.4.1	Uluslararası sivil havaalanı yapılması	Diyarbakır	DHMİ
				1.4.2	Diyarbakır Surlarının restorasyonunun tamamlanması	Diyarbakır	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediye
				1.4.3	Bölge turizm stratejisinin hazırlanması	Diyarbakır	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilik, Belediye
				1.4.4	Turizmde önemli alan ve yapıların yenilenmesine öncelik ve teşvikler verilmesi	Diyarbakır	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediye
				1.4.5	Turizmde yenilenmelere yönelik inşaat ustalığı eğitimleri verilmesi	Bölge illeri	Ticaret ve Sanayi Odası, İlgili STK'lar, İŞKUR

Sorun No	İŞSİZLİK VE İSTİHDAM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
1	Bölgenin/ ilin/ kentin koşullarına ve potansiyeline uygun yatırımları gerçekleştirecek araçların, girişimlerin yeterince yaratılmaması ve Yatırımların önündeki engeller	1.5	Kamu yatırımlarının- tarım ve hayvancılık alanı da dahil –artırılması	1.5.1	Tarım ve hayvancılık destek ve teşviklerinin doğru kişi ve kurumlara yönelik olarak gerçekleştirilmesi		Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansı
				1.5.2	Kırsal alana yönelik kırsal kalkınma projelerinin hibe aracılığıyla gerçekleştirilmesi	Bölge illeri	Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansı
				1.5.3	Seracılığın geliştirmek üzere alan araştırması yapılması, bu alana dair teşviklerin yapılması		Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansı
				1.5.4	İşsizlik ödeneklerinin teşvik ve yatırım amaçlı kullanımının sağlanması		Maliye Bakanlığı, İŞKUR
		1.6	Yerel yönetimlerin reformunun yapılması				
1.7	Toprak reformu yapılması						
2	Güvenlik sorunlarının devam etmesi	2.1	Diyalogun geliştirilmesi	2.2.1	Yerel ve merkezi yönetim işbirliğinin sağlanması	Bölge illeri	İlgili tüm merkezi ve yerel kurumlar
		2.2	Göçle gelen ve tarımsal istihdama katılmak isteyen kesimlerin mülkiyet sorunlarının çözülmesi, üretime dahil edilmesi			Bölge illeri	İlgili tüm merkezi ve yerel kurumlar
		2.3	Mayınlı arazinin temizlenip ıslahı ve mülk sahibi olmayan ya da mülkünü kullanma olanağı olmayan zorunlu göç mağdurlarına dağıtılması			Bölge illeri	İlgili tüm merkezi ve yerel kurumlar
3	İşgücünün istihdam olanaklarına uyumuna yönelik politikaların geliştirilmesinde koordinasyon sağlanamaması	3.1	İstihdamın artırılmasına yönelik desteklerin geliştirilmesi (vergi, SSK primi indirimi vb.)	3.1.1	İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının etkin kullanımı, STK'ların kurulda temsil yetisinin artırılması	Bölge illeri	Valilik
		3.2	Uzmanlaşmış mesleki eğitim kurumlarının oluşturulması	3.2.1	Mesleki eğitimleri ihtiyaçlara uygun olarak gerçekleştirmek		
				3.2.2	Uygulamalı eğitimleri yaygınlaştırmak		
				3.2.3	İş içinde eğitim olanaklarını genişletmek		
3.2.4	İlçelerde MEM şubeleri açılması	Bölge illeri	MEM				

Sorun No	İŞSİZLİK VE İSTİHDAM - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
3	Mesleki eğitimlerin yetersizliği ve istihdam olanakları ile uyumsuzluğu	3.3	Verilen mesleki eğitimlerin niteliğinin artırılması, teorik eğitimlerin iş başı eğitimlerle desteklenmesi				
	Mesleki eğitim alanların aldıkları eğitimlere uygun işler bulamaması	3.4	Firmalara yönelik danışmanlık hizmetleri verilmesi				
		3.5	İlgili kurumlar arasında koordinasyonun sağlanması (özellikle veri paylaşımı anlamında)	3.5.1	Veri ortaklık ve paylaşımı ile ilgili olarak koordinasyon birimi oluşturulması	Bölge illeri	TÜİK, ilgili yerel kurumlar
3.5.2	Kadın kuruluşlarının araştırmalara dahil edilmesi			Bölge illeri	TÜİK, ilgili STK'lar, ilgili yerel kurumlar		
4	İstihdam, işgücü yapısı, sektörler, potansiyeller ve fırsatlara ilişkin bilgi ve veri yetersizliği, Veri kaynaklarının yetersizliği	4.1	Teşvik verilecek alanların belirlenmesi için araştırma ve tespit yapılması				TÜİK, ilgili STK'lar, ilgili Yerel Kurumlar
		4.2	İstihdam, işgücü yapısı, sektörler, potansiyeller ve fırsatlara ilişkin bilgi ve veri üretilmesi	4.2.1	Kalkınma Ajansı tarafından GİDEM hizmetleri verilmesi	Bölge illeri	Kalkınma Ajansı
5	Kadın ve genç istihdam oranının düşük olması, Örgün eğitim dışında kalan gençlerin istihdama katılamaması	5.1	Kadın istihdamı için kota ayrılması, özel sektörde ve hibe programlarında da bu kota uygulamalarının desteklenmesi	5.1.1	İstihdam ve işgücü piyasalarının toplumsal cinsiyet analizinin yapılması		TÜİK, ilgili STK'lar, ilgili yerel kurumlar
		5.3	Kadınların ve gençlerin istihdam olanaklarına erişiminin artırılması	5.3.1	Açık iş duyurularının kadınlara duyurusu için özel yöntemler geliştirilmesi		
5.4.2	Özel amaçlı mesleki eğitim programlarının tasarlanması		İŞKUR, Ticaret ve Sanayi Odası				
6	Bölgenin işsizlik oranlarının Türkiye'de 2. sırada olması ve istihdama katılımın düşük olması	6.1.1	Kayıt dışı istihdamı engellemeye yönelik denetimlerin yapılması	6.1.1	Genç istihdam potansiyeli araştırması yapılması		TÜİK, Ticaret ve Sanayi Odası, Kalkınma Ajansı
		6.1.2	Sulama alanlarında ürün çeşitliliğinin artırılması	6.1.2		Bölge illeri	GAP, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı

01 EKİM 2010; DİYARBAKIR GÖÇ, İŞSİZLİK, İSTİHDAM VE SOSYAL UYUM ÇALIŞTAYI

Sorun No	GÖÇ VE SOSYAL SORUNLAR - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş		
1	Kırsal ve kentsel alanlarda nüfus artış hızını önlemeye yönelik koruyucu, önleyici sosyal hizmetlerin geliştirilmesinde yetersiz kalınması, Kırsal kalkınma araçlarının geliştirilememesi	1.1	Kırsal kalkınmaya yönelik bütüncül çalışmaların yapılması	1.1.1	Köye dönüşün desteklenmesi				
				1.1.2	Kırsal alanın yaşam kalitesinin artırılması				
				1.1.3	Kırsal turizmin desteklenmesi için proje yapılması				
				1.1.4	Aile planlamasına yönelik saha çalışmalarının artırılması ve yaygınlaştırılması, erkeklerin bu eğitimlerin parçası olmasının sağlanması	Bölge illeri	İl Sağlık Md., İl Milli Eğitim Müd.		
		1.2	Sulama yatırımlarının artırılması	1.2.1					
		1.3	Kırsal alanda hayvancılığın geliştirilmesi	1.3.1	Hayvancılıkta teşviklerin artırılması		Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansı		
				1.3.2	Ortaklı girişimlerin desteklenmesi		Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansı		
		1.4	Teşviklerden, desteklerden ihtiyaç sahiplerinin yararlanmasının sağlanması	1.4.1	Kentsel ve kırsal alanda ihtiyaç ve potansiyelin belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılması		TÜİK, Kalkınma Ajansı		
				1.4.2	Kırsal alanda seracılığın desteklenmesi		Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansı		
				1.4.3	Kentin yakın kırsalında seracılık için göçle gelenlerin teşvik edilmesi		Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Kalkınma Ajansı		
		1.5	Kırsalda yaşam koşullarının iyileştirilmesi/ yaşam standartlarının yükseltilmesi						
		2	Dezavantajlı gruplara pozitif ayrımcı tutum sağlayacak ihtiyaç odaklı ve sürdürülebilir araçların geliştirilmemesi (Kadınlar, Çocuklar, Engelliler, Yaşlılar, Bakıma muhtaç bireyler)	2.1	Kadın ve engelliler için girişimciliği destekleme programları uygulanması	2.1.1	Çocuk, kadın ve gençlik merkezlerinin ihtiyaçlara bağlı olarak açılması, yaygınlaştırılması		SHÇEK, GAP BKİ Yerel Yönetim
				2.2	Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması				
				2.3	Yaşama karşı güçlendirilmeleri, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının karşılanması				

Sorun No	GÖÇ VE SOSYAL SORUNLAR - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş
2	Dezavantajlı gruplara pozitif ayrımcı tutum sağlayacak ihtiyaç odaklı ve sürdürülebilir araçların geliştirilmemesi (Kadınlar, Çocuklar, Engelliler, Yaşlılar, Bakıma muhtaç bireyler)	2.4	Kent mekanının dezavantajlı gruplar tarafından kullanılabilir kılınması	2.4.1	Engelliler için kent mekanının kullanımını sağlayacak düzenlemeler yapılması		
				2.4.2	Toplum merkezlerine kadınların ve çocukların ulaşımı için kolaylık sağlanması	Bölge illeri	Yerel Yönetim, SHÇEK
				2.4.3	Çocuk ve gençlik merkezlerinin mahallelerde kurulması	Bölge illeri	SHÇEK, GAP BKİ, Valilik, Yerel Yönetim
		2.5	Sosyal uyum faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, kapasitelerinin artırılması				
		2.6	Toplumsal cinsiyet analizi bakış açısının planlama ve uygulama süreçlerine dahil edilmesi, farkındalığın artırılması				
		2.7	Etkin izleme ve değerlendirme mekanizmalarının kurulması	2.7.1	Kadın ve erkeklerin farklı gereksinimlerine yönelik farklı politikalara göre uygulama yapılması		İlgili tüm kurumlar
		2.7.2	STK ve kamu işbirliğini sağlayacak araçlar geliştirilmesi				
3	Göçle gelen nüfus lehine merkezi politikaların yeterince geliştirilmemesi ve uygulanmaması	3.1	Merkezi yönetim ve ilgili bileşenlerin mutabakatının sağlanması				
		3.2	Kırsaldaki mülkiyet sorununun çözülmesi, mülkiyetin iadesi				
		3.3	Sosyal dayanışma ağlarının güçlendirilmesi				
4	Sosyal yardımlarda ihtiyaç odaklı ve hak temelli bir sistem geliştirilememesi	4.1	Yurttaşlık hakkı ödeneği uygulamaları için yapısal değişikliklerin gerçekleştirilmesi	4.1.1	Ortak, yönetilebilir sosyal yardım veritabanının oluşturulması	Bölge illeri	SYDM, Belediyeler, Valilik, TÜİK
	Sosyal yardımların yerel ölçütler çerçevesinde oluşturulan nesnel ölçütlere göre yapılmaması						
	Sosyal yardım hizmetlerinin, bireysel gelişimi destekleyici araçlarla bütünleştirilememesi						

Sorun No	GÖÇ VE SOSYAL SORUNLAR - SORUNLAR	Çözüm No	Çözüm Önerileri	No	Faaliyetler	Faaliyet Yeri	Faaliyeti Gerçekleştirecek Kurum/Kuruluş		
5	Kurumsal kapasitenin geliştirilmesine yönelik etkili bilgi ve kaynak yönetiminin oluşturulamaması	5.1	Koordinasyon kurullarının işlevselleştirilmesi	5.1.1	Kadın ve gençler için ayrı karar mekanizmaları oluşturulması				
				5.1.2	Kapasite geliştirme hizmet içi eğitimlerinin gerçekleştirilmesi				
	Yerinden hizmet sunumunun merkezi ve yerel sunucuların, sivil toplum örgütlerinin koordinasyonun sağlanarak gerçekleştirilememesi	5.2	Kurumların koordineli çalışmasını sağlayacak önlemler alınması						
				5.3	Hizmete erişim konusunda kolaylaştırıcı kanallar oluşturulması	5.3.1	Mevcut kamu hizmetleri konusunda duyarlılık yaratılması		
						5.3.2	Özellikle kadınların hizmete erişimini kolaylaştıracak projeler geliştirilmesi		
				5.4	İhtiyaç belirleme ve hizmet sunum sürecine STK'ların da dahil edilmesi				

KARACADAĞ
KALKINMA AJANSI • DEVELOPMENT AGENCY

Karacadağ Kalkınma Ajansı

Adres: Selahattini Eyyubi Mah. Urfa Bulvarı No: 15/A 21080 Bağlar / DİYARBAKIR
Telefon: 0 (412) 237 12 16-17 **Faks:** 0 (412) 237 12 14 **E-posta:** info@karacadag.org.tr
Internet sitesi: <http://www.karacadag.org.tr>